

توراه اور • پاراشاها تولדות • مامار 2

מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה וגו'...

آب‌های بسیار عشق را خاموش نمی‌کنند

عشقِ نفس به ה' با هیچ فهمِ آشکاری، حتی با لذت‌های باغِ عدن (גן עדן, Gan Eden) – «رودها» – سیراب نمی‌شود؛ تنها ذاتِ ה'، «چشمه» ای پنهان، آن را سیراب می‌کند؛ چشمه‌ای که پس از پالایشِ نفسِ حیوانی (נפש הבהמית, Nefesh HaBahamis)، به واسطهٔ تורה (Torah) و فرمان‌های عملی (מצוות, mitzvos) به پایین کشیده می‌شود.

تقديم به افتخار

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

پدرِ ربّه، ربِ لیوی ییتسحاک

LikuteiTorah.com

پاراشای حسیدی

/likuteitorah.com/fa/torah-ohr/toldos/2

مقصود اصلی

عشق نفس به **ה'** با هیچ فهم آشکاری، حتی با لذت‌های باغ عدن (**גן עדן**, Gan Eden) - «رودها» - سیراب نمی‌شود؛ تنها ذات **ה'**، «چشمه» ای پنهان، آن را سیراب می‌کند؛ چشمه‌ای که پس از پالایش نفس حیوانی (**נפש הבהמית**, Nefesh HaBahamis)، به واسطه **תורה** (Torah) و فرمان‌های عملی (**מצוות**, mitzvos) به پایین کشیده می‌شود.

در هر بخش: متن عبری، سپس ترجمه، و پس از آن توضیحی کوتاه زیر خطی طلایی. شماره‌های کوچک در متن عبری، یادداشتهای پایان متن هستند.

خلاصه مامار

این ما **מר آیه** «آب‌های بسیار نمی‌توانند عشق را خاموش کنند... اگر کسی همه دارایی خانه خود را به خاطر عشق بدهد، آن را با ولع به تاراج خواهند برد» را توضیح می‌دهد. توره چشمه‌ای پنهان دارد - حکمت ناشناختنی **ה'** - و رودهایی آشکار، یعنی فهم اسرار آن که ارواح در باغ عدن از آن بهره‌مند می‌شوند. این رودها، «آب‌های بسیار»، نمی‌توانند عشق نفس را سیراب کنند؛ عشقی که خود **ה'** را می‌طلبد. این عشق را ربکا (**רבקה**) به پایین می‌کشد؛ او «به چشمه فرود آمد و کوزه خود را پر کرد» (**כדה**, kadah؛ اشاره به بیست و چهار کتاب کتاب مقدس). برای توضیح ربکا، **אדמו"ר הזקן** اسحاق (**יצחק**) را توضیح می‌دهد: خنده و لذت آینده که از راه پوشاندگی نام **אלקים** (**אלקים**, Elokim) پدید می‌آید، هنگامی که آفریده‌ای مستقل خود را نفی می‌کند. ربکا، «تیمی» یوغ‌بسته، همان صفات عاطفی پالوده و متحد نفس حیوانی است؛ صعود این صفات، از راه **מצוות**، ظهور «من» (**אנוכי**, Anochi) را به پایین می‌کشد؛ کاری که فرشتگان از انجامش ناتوان‌اند. «مردی» که «دارایی خانه خود» را می‌بخشد، **ה'** است؛ و آن دارایی، لذت برتر پنهان در توره است. «آن را با ولع به تاراج خواهند برد» نیز به غنیمت‌گرفتن مشتاقانه آن گنجینه اشاره دارد و به مراسم ریختن آب در عید سوکوت (**סוכות**, Sukkos) نیز تلویح می‌کند. ما **מר** با مزمور 93 و ظهور آینده چهره دراز (**אריך אנפין**, Arich Anpin)، «روزی که سراسر دراز است»، پایان می‌یابد.

طرح کلی

- چشمه و رود** 1
توره چشمه‌ای پنهان و رودهایی آشکار دارد؛ رودهای باغ عدن نمی‌توانند عشق نفس را سیراب کنند. این عشق در آینده با چشمه سیراب خواهد شد و اکنون نیز به واسطه توره و **מצוות** به پایین کشیده می‌شود. 2-11
- اسحاق: خنده از راه اלקים** 2
اسحاق نماد لذت آینده است؛ لذتی که از راه پوشیدگی نام **אלקים** پدید می‌آید، هنگامی که «چیزی» آفریده‌شده خود را نفی می‌کند، و چون کار پالایش کامل شود آشکار می‌گردد. 5-31
- ربکا: تیم یوغ‌بسته** 3
ربکا نماد صفات عاطفی پالوده و متحد نفس حیوانی است که ریشه در ارابه الهی دارند؛ صعود آن‌ها از راه **מצוות** جسمانی، «**אנוכי**» را به پایین می‌کشد؛ کاری که فرشتگان نمی‌توانند انجام دهند. 9-61
- عشقی که آب‌ها خاموش نمی‌کنند** 4
تأمل در **שמע** عشقی بی‌کران برمی‌انگیزد که نه تأمل و نه باغ عدن نمی‌توانند آن را سیراب کنند؛ تنها توره و **מצוות**، که به ذات **ה'** دست می‌یابند، از عهده آن برمی‌آیند. 11-101

«اگر کسی ببخشد» وعده قطعی **ה'** است که گنجینه درونی خود را ببخشد؛ گنجینه‌ای که اکنون به واسطه **מצוות** و برکت‌ها به پایین کشیده می‌شود. این گنجینه همان لذت برتر پنهان در تورا است: 310 عالمی که از الف (**א**, aleph) سرچشمه می‌گیرند.

«آن را با ولع به تاراج خواهند برد» یعنی غنیمت‌گرفتن مشتاقانه: شادی نفس از تورا و **מצוות**. چشمه، هرچند کوچکتر می‌نماید، سرچشمه حقیقی است؛ مراسم ریختن آب در سوکوت به این معنا اشاره دارد.

رودها هنگام صعود صدای خود را بلند می‌کنند و پاداش نور بی‌پایان (**אור אין סוף**, Or Ein Sof) را در تورا دریافت می‌کنند. «روزی که سراسر دراز است» در آینده، ظهور Arich Anpin است؛ ظهوری که به جام **משיח** (Moshiach) اشاره دارد.

مفاهیم کلیدی

چشمه و رود **מעייין ונהר**

چشمه سرچشمه پنهان، یعنی حکمت ناشناختنی **ה'** است؛ رود جریان آشکار آن است که برای هر گیرنده اندازه‌گیری شده. چشمه کوچکتر می‌نماید، زیرا به **ה'** نزدیکتر و بیشتر خودنمی‌گردد؛ اما سرچشمه همه روده‌هاست.

نام **אלקים** **שם אלקים**

نامی که نیروی آفرینش نام چهارحرفی (**הוה**, Havayah) را می‌پوشاند و آفرینش را جدا و مستقل می‌نمایاند. به سبب این پوشیدگی، خودنمی‌گردد؛ آفرینش امری نو و مایه لذت **ה'** می‌شود.

پالایش نفس حیوانی **בירור נפש הבהמית**

کار اصلی، تبدیل تاریکی به نور است؛ نفس الهی (**נפש האלקית**, Nefesh Elohis) به اصلاح نیاز ندارد. هنگامی که صفات عاطفی نفس حیوانی پالوده و متحد شوند، ریشه والای آن نفس الهی را بالا می‌برد و ذات **ה'** را به پایین می‌کشد.

אנכי אנכי

«من»؛ ذات خود **ה'**، علت همه علت‌ها. ما **מר** عبارت «که من به تو فرمان می‌دهم» را چنین می‌فهمد که ذات از راه **מצוות** به پایین کشیده می‌شود.

دارایی خانه او **הון ביתו**

گنجینه درونی **ה'**، لذت برتری که در حروف تورا پنهان است و در آینده آشکارا جلوه خواهد کرد.

Arich Anpin **אריך אנפין**

«چهره دراز»، مرتبه بیرونی تاج (**כתר**, Keser): نور الهی پنهانی که می‌تواند به یکسان تا جهان جسمانی فرود آید؛ ظهور آن همان «روزی که سراسر دراز است» در آینده خواهد بود.

چشمه و رود

1 **מים רבים^{1,2} לא יוכלו לכבות את האהבה וגו' עד בוז יבוזו לו. ובזוהר ח"ג [חלק ג'] דנ"ד ע"ב מים רבים**
דא הוא נהר עלאה דמניה נפקין נהרין לכל עיבר כו'.

«آب‌های بسیار نمی‌توانند عشق را خاموش کنند، و غیره»، تا «**בוז יבוזو לו** (boz yavuzu lo) [بی‌گمان آن را به‌غنیمت خواهند گرفت]». و در **زوهَر (זהר)**، جلد 3، صفحه 54b آمده است: «آب‌های بسیار»: این همان رود برتر است که رودها از آن به هر سو روان می‌شوند، و غیره.»

این مامار با آیه‌ای از غزل غزل‌ها آغاز می‌شود که از عشقی سخن می‌گوید که «آب‌های بسیار» نمی‌توانند آن را خاموش کنند، و سپس تفسیر **زوهَر** را نقل می‌کند که این «آب‌های بسیار» رود برتری یگانه‌اند که دیگر رودها را سیراب می‌کند. سراسر این گفتار می‌پرسد این آب‌ها و رودها چیستند و چه نوع عشقی را نمی‌توانند خاموش کنند؛ همچنین واژه‌های پایانی آیه، **בוז יבוזو לו**، را نه به معنای خوار شمردن، بلکه به معنای شتابان ربودن، همچون غنیمت، تفسیر می‌کند (بند 20).

והנה הנהרות נמשכים מן המעינות³ שהמעינות נובעים מן התהום ומהם נמשכים הנהרות וכמ"ש
השולח מעינים⁴ בנחלים והמעינות נובעים מתחת לארץ אבל הנהרות נמשכים בגלוי ע"פ כל הארץ
לכך התורה שנמשלה למים

اکنون، رودها از چشمه‌ها روان می‌شوند: چشمه‌ها از ژرفا می‌جوشند و رودها از آن‌ها جاری می‌شوند؛ چنان‌که نوشته شده است: «چشمه‌ها را به سوی نهرها روان می‌سازد.» چشمه‌ها از زیر زمین می‌جوشند، حال آن‌که رودها آشکارا بر پهنه سراسر زمین جاری می‌شوند. از این رو، تورات که به آب تشبیه شده است،

چشمه و رود با هم تفاوت دارند: چشمه پنهان از زیر زمین می‌جوشد، درحالی‌که رود آشکارا بر زمین جاری است؛ و رودها آب خود را از چشمه‌ها می‌گیرند. این تصویر طبیعی قرار است درباره تورات به‌کار رود؛ توراتی که کتاب مقدس آن را به آب تشبیه می‌کند.

כמ"ש הוי כל צמא לכו למים⁵ יש בה בחי' מעיין והוא כמאמר חכים ולא בחכמה ידיעא^{6,7} שאינו
מושג כלל כמשל המעיין שנובע מתחת לארץ ואינו ניכר ונגלה כ"כ [כל כך] ויש בה בחי' נהרות

چنان‌که نوشته شده است: «ای همه تشنگان، بیایید نزد آب»، در خود مرتبه چشمه را دارد. این همان مضمون گفته «حکیم است، اما نه با حکمتی شناخته‌شده» است: این حکمت اصلاً قابل‌درک نیست؛ همچون چشمه‌ای که از زیر زمین می‌جوشد و چندان آشکار و نمایان نیست. و در آن مرتبه رودها نیز هست،

تورات بُعدی «چشمه‌گون» دارد: سرچشمه آن در حکمت خود **ה'** است؛ حکمتی که در **תיקוני זהר (תיקוני זהר)** «حکیم است، اما نه با حکمتی شناخته‌شده» توصیف شده است؛ حکمتی که هیچ ذهن آفریده‌ای نمی‌تواند درک کند و همچون آبی در زیر زمین پنهان است. تورات همچنین بُعدی «رودگون» دارد که در ادامه توصیف می‌شود.

וכמ"ש ונהר יוצא מעדן⁸ להשקות את הגן כו' שזיו השכינה המתגלה בג"ע [בגן עדן] בהשגת רזון דאורייתא נמשך מבחי' נהר היוצא מעדן כו' ونמשך ומתחלק לכמה בחי' נהרות והמשכות פרטיים לכל אחד כפי השגתו כו'.⁹

چنانکه نوشته شده است: «و رودی از عدن بیرون می‌آمد تا باغ را آبیاری کند، و غیره»: زیرا تابش حضور الهی (שכינה, Shechinah) که در باغ عدن (גן עדן, Gan Eden)، در ضمن درک رازهای تورات، آشکار می‌شود، از مرتبه «رودی که از عدن بیرون می‌آمد، و غیره» جاری می‌شود؛ و این تابش فروفرستاده می‌شود و به مرتبه‌های بسیار ردها و جریان‌های جداگانه تقسیم می‌گردد، برای هر کس به اندازه درکش، و غیره.

«رود» همان تورات در حالت آشکارش است: درک رازهای تورات که جان‌ها در باغ عدن از آن بهره‌مند می‌شوند، یعنی تابش حضور الهی. یک رود به جویبارهای بسیار شاخه‌شاخه می‌شود، تا هر جان به اندازه توان درک خود دریافت کند.

2 ולכן נק' נהר לפי שבא ونמשך בגילוי להיות מושג לצדיקים וע"ז נאמר מים רבים לא יוכלו לכבות¹⁰ את האהבה של כנס"י [כנסת ישראל] להקב"ה

ازاین‌رو آن را «رود» می‌نامند، زیرا می‌آید و به‌صورتی آشکار نازل می‌شود تا صالحان (צדיקים, tzaddikim) آن را دریابند. و درباره همین گفته شده است: «آب‌های بسیار نمی‌توانند عشق جماعت اسرائیل به قدوس متبارک (קב"ה / קודשא בריך הוא, Kudsha Brich Hu) را فرو نشانند.»

مرتبه آشکار را «رود» می‌نامند، زیرا آشکارا جاری می‌شود و صالحان می‌توانند آن را درک کنند. باین‌حال، آیه می‌گوید که حتی این «آب‌های بسیار» نیز نمی‌توانند عشق قوم یهود، یعنی جماعت اسرائیل، به «ه'» را فرو نشانند.

כי עם היות שזהו גילוי מדריגות עליונות מאד עכ"ז [עם כל זה] לא ישקיטו את האהבה שהנפש לא תתמלא ותתרוה צמאונה ע"י גילוי זה לבד

زیرا هرچند این ظهور مراتب بسیار والا است، باین‌همه عشق را آرام نخواهد کرد؛ چراکه نفس از راه این ظهور به‌تنهایی نه سرشار می‌شود و نه تشنگی‌اش فرو می‌نشیند.

این ظهور هرقدر هم والا باشد، نمی‌تواند عشق نفس را ارضا کند؛ تشنگی نفس بیش از آن چیزی است که هر فهم آشکاری بتواند به آن ببخشد.

וכמ"ש מי לי בשמים¹¹ ועמך לא חפצתי בארץ כי שמים וארץ הם ג"ע [גן עדן] העליון והתחתון שבו מתענגים הנשמות ע"י נהר היוצא מעדן כו' ועכ"ז [ועם כל זה] מי לי בשמים כו' כי ג"ע הוא רק לפי שעה

چنانکه نوشته شده است: «چه کسی را در آسمان دارم؟ و جز تو، بر زمین، هیچ خواسته‌ای ندارم.» زیرا «آسمان» و «زمین» همان باغ عدن برین و زیرین (גן עדן, Gan Eden) هستند؛ جایی که نفوس به واسطهٔ «رودی که از عدن بیرون رفت، و غیره» لذت می‌برند. با این همه، «چه کسی را در آسمان دارم؟ و غیره»، زیرا باغ عدن فقط برای مدتی است.

مزمور می‌گوید: «چه کسی را در آسمان دارم؟؛ نفس خود ه' را می‌خواهد، نه آسمان و زمین را. آلتز ربه «آسمان» و «زمین» را به باغ عدن برین و زیرین تفسیر می‌کند؛ جایی که نفوس از جریان «رود» لذت می‌برند. همچنین یادآور می‌شود که باغ عدن در حال فقط مرحله‌ای موقت است.

אבל עיקר הגילוי יהיה לע"ל [לעתיד לבוא] בתח"ה [בתחיית המתים] וכמ"ש ומעין יצא מבית¹² ה' שזהו למעלה מעלה מבחי' נהר כו'

اما ظهور اصلی در روزگار آینده، هنگام رستاخیز مردگان، خواهد بود؛ چنانکه نوشته شده است: «و چشمه‌ای از خانهٔ ه' بیرون خواهد آمد»؛ چشمه بسیار، بسیار فراتر از مرتبهٔ رود است، و غیره.

ظهور اصلی پس از رستاخیز مردگان خواهد آمد، و یوئل نبی آن را چنین توصیف می‌کند: «چشمه‌ای» از خانهٔ ه' بیرون می‌آید. چشمه، یعنی سرچشمه، بسیار برتر از رودی است که از آن جاری می‌شود.

והיינו ע"י עסק התורה ומצות שעז"נ [שעל זה נאמר] ותרד העינה¹³ ותמלא כדה הם כ"ד ספרין דאורייתא^{14, 15} שהם נמשכים מבחי' המעיין בחי' חכים ולא בחכמה ידיעא¹⁶ שעיקר גילוי זה יהיה לע"ל [לעתיד לבוא]:

و این امر از راه اشتغال به تورات (תורה, Torah) و انجام فرمان‌ها (מצוות, mitzvot) است؛ دربارهٔ آن گفته شده است: «و او به‌سوی چشمه فرود آمد و کوزه‌اش را پر کرد»: این‌ها بیست و چهار کتاب تورات‌اند که از مرتبهٔ چشمه، یعنی مرتبهٔ «حکیم، اما نه با حکمتی شناخته شده»، نازل می‌شوند؛ زیرا ظهور اصلی این مرتبه در روزگار آینده خواهد بود.

ظهور آینده از سرچشمه اکنون به واسطهٔ آموختن تورات و انجام فرمان‌ها پدید می‌آید. آیه دربارهٔ ربکا (רבקה)، «او به‌سوی چشمه فرود آمد و کوزه‌اش را پر کرد»، به این امر اشاره دارد: واژهٔ «کوزه‌اش»، כדה (kadah)، از کاف دالت (כ"ד, kaf-dalet؛ یعنی بیست و چهار) و حرفِ هه (ה, heh) ساخته شده است و به بیست و چهار کتاب متون مقدس اشاره می‌کند؛ کتاب‌هایی که از مرتبهٔ پنهان «چشمه» سرچشمه می‌گیرند.

اسحاق: خنده از راهِ اَلקים

3 **אך הנה כדי להיות המשכה וגילוי זה ע"י תומ"צ** [תורה ומצות] **מעשיות עז"נ** [על זה נאמר] **ותרד העינה ותמלא כדה**¹⁷ **שזהו ע"י רבקה אמנו שהיא היא אשר ביכולתה להיות ותמלא כדה כו'.**

اما برای آن که این فرودآوری و آشکارشدن از طریق تورات و فرمان‌های عملی (מצוות, mitzvos) تحقق یابد، دربارهٔ آن گفته شده است: «و او به چشمه فرود آمد و کوزه‌اش را پر کرد»؛ این امر به واسطهٔ رفقه (ربקה)، مادر ما، صورت می‌گیرد، زیرا تنها اوست که توان آن را دارد که «کوزه‌اش را پر کند، و الی آخر».

جلوهٔ چشمه از طریق تورات و **מצוות** عملی فرود آورده می‌شود، و آیه این کار را به رفقه نسبت می‌دهد: اوست که می‌تواند به چشمه فرود آید و کوزه را پر کند. پس پرسش این است که رفقه نمایندهٔ چیست.

ولهבין מהו בחי' רבקה י"ל [יש לומר] **תחלה ענין בחי' יצחק כי הנה יצחק הוא לשון צחוק ותענוג והוא גילוי תענוג העליון לצדיקים לע"ל** [לעתיד לבוא] **כמ"ש לויתן זה יצרת**¹⁸ **לשחק בו.**

و برای فهم مرتبهٔ رفقه (בחינה, bechinah)، نخست باید دربارهٔ مرتبهٔ اسحاق (יצחק) توضیح دهیم. زیرا «اسحاق» بر خنده و لذت دلالت دارد، و او تجلّی لذتِ برین برای صالحان (צדיקים, tzaddikim) در جهان آینده است؛ چنان‌که نوشته شده است: «این لویاتان را آفریدی تا با آن بازی کنی».

برای توضیح رفقه، آلتز ربه نخست اسحاق را توضیح می‌دهد؛ نام او به معنای «او خواهد خندید» است. خنده بیانگر لذت است، و اسحاق نمادِ لذتِ برینی است که در آینده برای **צדיקים** آشکار خواهد شد؛ به این لذت اشاره دارد لویاتانی که **ה'** آفرید «تا با آن بازی کند».

4 **ולכן יצחק הוא לשון עתיד**¹⁹ **כי הנה בחי' צחוק عשה לנו אלקים שבחי' גילוי תענוג זה נמשך ע"י שם אלקים.**

ازاین‌رو، نام «اسحاق» (יצחק, Yitzhak) در زمان آینده است؛ زیرا مرتبهٔ «**אלקים**» برای ما خنده آفرید» [یعنی] این مرتبه، یعنی آشکارشدنِ لذت، به واسطهٔ نامِ **אלקים** به پایین کشیده می‌شود.

نام Yitzhak در زمان آینده است؛ یعنی «او خواهد خندید». سارا (שרה) گفت: «**אלקים**» برای من خنده پدید آورد»؛ و **אדמו"ר הזקן** یادآور می‌شود که نامی که در اینجا به‌کار رفته، **אלקים** است: این لذت مشخصاً به واسطهٔ نامی پدید می‌آید که پنهان می‌کند.

והענין כי שמש ומגן²⁰ הוי"ה אלקים ששם אלקים הוא המגן ונרתק על שם הוי"ה המהוה מאין ליש שהנרתק הוא כסוי והעלם שלא יהי' [יהיה] גילוי שם הוי"ה

توضیح مطلب این است: «زیرا نام چهارحرفی (ה', Havayah) و نام **אלקים** (Elokim, **אלקים**) خورشید و سپرند.» نام **אלקים** سپر و غلافی بر نام **ה'** است؛ نامی که چیزی را از نیستی به وجود می آورد. غلاف، پوشش و پنهان سازی است تا نام **ה'** آشکار نشود.

ה' نامی است که همه چیز را از نیستی به وجود می آورد؛ **אלקים**، چنان که در آیه این دو نام در کنار یکدیگر آمده اند، «سپر» یا «غلافی» بر آن است. غلاف پنهان می کند تا نیروی آفریننده **ה'** آشکارا دیده نشود.

רק ע"י לבוש והנרתק המסתיר עליו וכמשל اور וזיו השמש המאיר דרך מסך وפרגוד כמ"ש במ"א ע"פ והבדילה הפרכת²¹ כו'

بلکه تنها از طریق پوششی و غلافی که آن را می پوشاند و پنهان می کند؛ مانند نور و فروغ خورشید که از پشت پرده و حائل می تابد، چنان که در جای دیگر درباره آیه «و پرده جدا خواهد کرد، ...» توضیح داده شده است.

همان گونه که تنها از پشت پرده می توان به نور خورشید نگریست، نور **ה'** نیز فقط از راه پوشش **אלקים** به آفرینش می رسد. **ادمو"ר** **הזקן** به توضیح مفصل تری اشاره می کند که در **מאמר** دیگری، درباره پرده حرم، آورده است.

ומחמת נרתק ומגן זה נעשו הנבראים בחי' יש ודבר נפרד ובהתרבות הלבושים ע"י ק"ך צירופי אלקים^{22, 23, 24} נמשך למטה בעשייה החשך וההסתר ביותר ועל כן ירדה הנשמה למטה להיות עובד אלקים

و به سبب این غلاف و سپر، آفریده ها به صورت موجودیتی مستقل و جداگانه درآمدند؛ و با افزایش پوشش ها به واسطه ۱۲۰ ترکیب **אלקים**، تاریکی و پنهان سازی هرچه بیشتر به پایین، در عالم عمل (**עשיה**, Asiyah)، کشیده می شود. از این رو، نفس به پایین فرود آمد تا «خدمت گزار **אלקים**» باشد.

به سبب این پنهان سازی، آفریده ها خود را موجودیت هایی مستقل احساس می کنند. پنهان سازی از طریق ۱۲۰ ترکیب حروف **אלקים** فزونی می یابد و در جهان مادی ما به بیشترین حد می رسد. به همین علت نفس به پایین فرود آمد: تا «خدمت گزار **אלקים**» باشد و با همان پنهان سازی روبه رو شود.

דהיינו לעבוד ולתקן²⁵ את בחי' החשך וההסתר הנמשך משם אלקים לאהפכא חשוכא לנהורא וזהו אשר ברא אלקים לעשות²⁶ ופי' במדרש לעשות לתקן.²⁷

یعنی بر تاریکی و پنهان سازی ناشی از نامِ **אלקים** کار کند و آن را اصلاح نماید، تا تاریکی به نور بدل شود. و این همان «آنچه **אלקים** آفرید تا انجام شود» است؛ و **مדרش** «تا انجام شود» را به معنای «اصلاح کردن» تفسیر می کند.

وظیفه نفس آن است که تاریکی را به نور بدل سازد. آیه می گوید **אלקים** آفرید «تا انجام شود»؛ و **مדרش** «تا انجام شود» را «اصلاح کردن» معنا می کند: آفرینش برای ما ناتمام گذاشته شد تا آن را کامل کنیم.

(وهיינו לתקן) ההסתר הנמשך משם אלקים והוא ע"י בטול היש לאין²⁸ שע"יז אתהפכא חשוכא לנהורא. והיינו ע"י מס"נ [מסירות נפש] בתפלה וע"י תומ"צ [תורה ומצוות].

(یعنی اصلاح کردن) پنهان سازی ناشی از نامِ **אלקים**؛ و این از راهِ خودنفی گری «هست» به «نیست» (**ביטול**, bittul) صورت می گیرد و به واسطه آن، تاریکی به نور بدل می شود. این کار از راهِ فداکاری تا پای جان (**مסירות نפש**, mesirus nefesh) در نماز و از راهِ تورات و فرمان ها (**מצוות**, mitzvos) انجام می شود.

اصلاح هنگامی رخ می دهد که آن «موجودیت» در برابر **ה'** به خودنفی گری برسد و بدین سان تاریکی به نور بدل شود. این امر در عمل از راهِ فداکاری تا پای جان در نماز و از راهِ تورات و میتصوُس تحقق می یابد.

וזהו צחוק עשה לי²⁹ אלהים שעיקר הצחוק ותענוג העליון נמשך ע"י שם אלקים כמשל הצחוק שעושים השרים שהוא מדבר חדש³⁰

و این است «**אלקים** برای من خنده پدید آورد»: اصل خنده و لذت برین به واسطه نامِ **אלקים** به پایین کشیده می شود؛ مانند خنده ای که شاهزادگان پدید می آورند و از چیزی نو و تازه برمی خیزد،

اکنون **אדמו"ר הזקן** توضیح می دهد که چرا خنده از طریقِ **אלקים** پدید می آید: مردم از چیزی نو و غیرمنتظره می خندند؛ مانند نمایش های تازه ای که برای بزرگان برپا می کردند.

כמו מלחמת הארי עם חיה אחרת שמהתחדשות נמשך הצחוק והתענוג כך בחי' בטול היש לאין זהו ההתחדשות שהנברא שנעשה יש ודבר נפרד יוכל לבטל א"ע [את עצמו].

مانند نبرد شیر با حیوانی دیگر؛ زیرا تازگی آن خنده و لذت را پدید می آورد. به همین سان، مرتبه خودنفی گری «هست» به «نیست»، همان تازگی است: آفریده ای که موجودیتی مستقل و جداگانه شده، می تواند خود را به خودنفی گری درآورد.

نبرد شیر با حیوانی دیگر تماشاگران را به وجد می آورد، زیرا امری خلاف معمول است. به همین سان، تازگی حقیقی آن است که آفریده ای که خود را جدا و مستقل می پندارد، بتواند در برابر **ה'** به خودنفی گری برسد؛ این شگفتی لذت **ה'** را برمی انگیزد.

משא"כ אם לא היה שם אלקים مستתیر לא היה נמשך בחי' צחוק ותענוג זה כלל א"כ עיקר הצחוק והתענוג עשה לנו השם אלקים המסתיר ומעלים שבסבתו נמשך התענוג והיינו ע"י בטול היש לאין.

اما اگر نام **אלקים** (**אלקים**, Elokim) پوشاننده نبود، این مرتبه (**بחינה**, bechinah) از خنده و لذت اصلاً به پایین کشیده نمی‌شد. پس اصل خنده و لذت را نام **אלקים** برای ما پدید آورد؛ همان نامی که می‌پوشاند و پنهان می‌کند، و به سبب آن، لذت به پایین کشیده می‌شود؛ یعنی از راه خودنفی‌گری (**بیטول**, bittul) «هست» به «نیست».

بدون پوشیدگی **אלקים**، هیچ «چیز» مستقلی نبود که خودنفی‌گر شود؛ و در نتیجه، نه تازگی‌ای در کار بود و نه لذتی. خود نامی که **ה'** را پنهان می‌کند، امکان این خنده را فراهم می‌آورد.

5 והנה عיקר הצחוק והתענוג מתגלה כשנשלם הבירור והתקון דשם אלקים וכמו במע"ב [במעשה בראשית] כתיב וירא אלקים את کل אשר עשה³¹

اکنون، حقیقت خنده و لذت هنگامی آشکار می‌شود که پالایش و اصلاح نام **אלקים** (**אלקים**, Elokim) به پایان برسد. چنان‌که در آفرینش آمده است: «و **אלקים** همه آنچه را ساخته بود دید،

لذت کامل تنها هنگامی آشکار می‌شود که کار پالایش و اصلاح پوشیدگی نام **אלקים** به پایان برسد. گزارش آفرینش این را نشان می‌دهد: **אלקים** تنها در پایان شش روز «همه آنچه را ساخته بود دید».

وهנה טוב מאד ויכולו השמים³² שבגמר כל המלאכה נתגלה התענוג משא"כ בעוד שלא נגמרה המלאכה אין התענוג מתגלה כ"א הוא עוסק לגמור המלאכה.

و «اینک، بسیار نیکو بود» و «آسمان‌ها کامل شدند»: با پایان یافتن همه کار، لذت آشکار شد؛ اما تا وقتی کار هنوز به پایان نرسیده بود، لذت آشکار نمی‌شود، بلکه او مشغول به پایان رساندن کار است.

لذت تنها پس از آن آشکار شد که «بسیار نیکو بود» و «آسمان‌ها کامل شدند». تا وقتی کار هنوز در جریان است، کارگر مشغول به پایان رساندن آن است و لذت هنوز آشکار نشده است.

כך עד"ז עכשיו העסק הוא להיות עובד אלקים לאהפכא חשוכא לנהורא ובגמר ושלמות הבירורים אזי همین‌طور نیز اکنون، کار این است که «خدمت‌گزار **אלקים» باشیم و تاریکی را به نور بدل کنیم؛ و با پایان یافتن و کامل شدن پالایش‌ها، آنگاه**

زمان ما زمان کار است: باید «خدمت‌گزار **אלקים**» باشیم و تاریکی را به نور بدل کنیم. لذت هنگامی پدیدار خواهد شد که همه پالایش‌ها کامل شوند.

כתיב ותחדש פני אדמה³³ ישמח ה' במעשיו ויהיה גילוי הצחוק והתענוג ולכן נק' יצחק ע"ש [על שם] העתיד שלעתיד יהיה גילוי צחוק ותענוג זה:³⁴

نوشته شده است: «و چهره زمین را نو می‌کنی»، «نام چهارحرفی (ה', Havayah) از کارهای خویش شادمان خواهد شد»، و خنده و لذت آشکار خواهد شد. از این رو او را «اسحاق» (יצחק) می‌نامند؛ نامی که به آینده اشاره دارد، زیرا در آینده این خنده و لذت آشکار خواهد شد.

آن‌گاه این آیات تحقق می‌یابند: «چهره زمین را نو می‌کنی»، «ה' از کارهای خویش شادمان خواهد شد». از همین رو نام اسحاق، به معنای «او خواهد خندید»، به صیغه آینده است: خنده و لذت به زمان آینده تعلق دارند.

بخش 3 • 61-9

ربکا: تیم یوغ بسته

6 והנה ביצחק کתיב והנה יצחק מצחק³⁵ את רבקה אשתו³⁶. פי' שכל הצחוק ותענוג עליון דיצחק הנ"ל הוא נמשך ע"י רבקה אשתו.

اکنون درباره اسحاق (יצחק) نوشته شده است: «و اینک اسحاق با ربکا (רבקה)، همسرش، بازی می‌کرد.» یعنی تمام خنده و لذت والای اسحاق که پیش‌تر درباره اش سخن رفت، به واسطه ربکا، همسرش، نازل می‌شود.

آیه «اسحاق با ربکا، همسرش، بازی می‌کرد» نشان می‌دهد که خنده و لذت اسحاق به واسطه ربکا پدید می‌آید. اکنون آدمی"ر הזקן توضیح می‌دهد که ربکا نماینده چیست.

כי הנה עיקר בחי' אתהפכא חשוכא לנהורא הוא שייך בנה"ב [בנפש הבהמית] שבאדם שהיא צריכה בירור ותקון לעשות לתקן משא"כ הנשמה עצמה א"צ [אין צריך / אינו צריך] תקון.³⁷

زیرا مرتبة اصلی تبدیل تاریکی به نور به نفیس حیوانی (נפש הבהמית, Nefesh HaBahamis) در انسان مربوط است؛ نفسی که به پالایش و اصلاح نیاز دارد، «تا بسازد» [یعنی] «تا اصلاح کند»؛ حال آن‌که خود نفس به اصلاح نیاز ندارد.

تبدیل تاریکی به نور عمدتاً کار پالایش نفیس حیوانی است؛ یعنی حیات طبیعی و خودمحو رانۀ انسان. نفیس الهی (نפש האלקית, Nefesh Elohis) خود به اصلاح نیاز ندارد؛ تنها برای پالایش نفیس حیوانی فرود آمده است.

ונה"ב [ונפש הבהמית] **שרשה מחיות המרכבה פני שור³⁸ וכו' וכמו שיש כח בהמרכבה להיות והחיות נושאות את הכסא כך יש כח בנה"ב** [בנפש הבהמית] **להיות בה**

و ریشهٔ نفیس حیوانی در موجودات مقدس ارابه (حיות המרכבה, Chayos HaMerkavah) است، یعنی در چهرهٔ گاو و غیره. و همان‌گونه که در ارابه نیرویی هست تا «موجودات مقدس تخت را حمل کنند»، در نفیس حیوانی نیز نیرویی هست تا در آن...
 ریشهٔ نفیس حیوانی در «چهرهٔ گاو» در میان موجودات مقدس ارابه است؛ همان موجودات مقدسی که تختِ الهی حزقیال را حمل می‌کنند. همان‌طور که آن موجودات تخت را بالا می‌برند، نفیس حیوانی نیز پس از پالایش نیروی آن را دارد که نفیس الهی را بالا ببرد.

וע"י עליות לנה"א [لنפש האלקית] **وهיינו אחר הבירור של נה"ב** [נפש הבהמית] **משום ששרשה גבוה מאד נעלה מלפני מלך כו':**

و به‌واسطهٔ آن، نفیس الهی به عروج‌هایی می‌رسد؛ یعنی پس از پالایش نفیس حیوانی، زیرا ریشهٔ آن بسیار بلند و والا است، «از پیش پادشاه و غیره».
 پس از پالایش، نفیس حیوانی سرچشمهٔ عروج نفیس الهی می‌شود، زیرا ریشه‌اش بسیار بلند و والا است، «از پیش پادشاه».

7 وبזה יובן ענין בחי' רבקה שהוא מלשון רבקות של שלש בקר³⁹ או של ארבע ארבע דהפי' הוא חבור וקשור של שלש או ארבע בהמות

و با این بیان، معنای مرتبهٔ ربکا (ربקה) روشن می‌شود. این نام از واژهٔ «تیم گاوهاي به یوغ‌بسته» (רבקות, rivkos) گرفته شده است: سه‌تا سه‌تا گاو یا چهارتا چهارتا؛ زیرا معنایش پیوستن و به‌هم‌بستن سه یا چهار حیوان است.
 نام ربکا با واژهٔ تلمودی «تیم گاوها» پیوند دارد؛ تیمی از سه یا چهار گاو که به یک یوغ بسته شده‌اند. بنابراین، این نام به پیوستن چند حیوان به یک واحد کاری واحد اشاره دارد.

יחדיו נק' רבקה וכך הוא בענין חיות המרכבה כשהן כלולים ומתייחדים יחד להיות והחיות נושאות הן בחי' רבקה של שלש בקר שהוא התכללות חג"ת [חסד גבורה תפארת] **פני ארי' [אריה] מבחי' חסד.**

با هم، [که] «تیم گاوهاي به یوغ‌بسته» (רבקה, rivkah) نامیده می‌شود. در مورد موجودات زندهٔ ارابه (حיות המרכבה, Chayos haMerkavah) نیز چنین است: هنگامی که در یکدیگر مندرج و با هم یگانه می‌شوند، تا [چنین باشند که] «موجودات زنده حمل می‌کنند»، آنان مرتبهٔ «تیم گاوهاي به یوغ‌بسته» از سه‌تا سه‌تا گاو هستند؛ یعنی درهم‌گنجانی مهر (חסد, Chesed)، قید و سخت‌گیری (גבורה, Gevurah) و زیبایی و هماهنگی (תפארת, Tiferes): چهرهٔ شیر از مرتبهٔ مهر، موجودات مقدس ارابهٔ حزقیال، هنگامی که همچون یک تیم به هم پیوسته‌اند، تخت را حمل می‌کنند. وقتی سه‌تا با هم پیوند می‌یابند، همان سه صفت عاطفی حסד، גבורה و תפארת هستند که هر یک چهره‌ای دارند: چهرهٔ شیر با حסד متناظر است.

8 ופני שור מבחי' גבורה כו'. ולפעמים הן של ארבע ארבע שהוא בחי' פני אדם שבחיות המרכבה שהן ד'

בחי' חגת"מ [חסד גבורה תפארת מלכות].

و چهرهٔ گاو از مرتبهٔ قید و سخت‌گیری (گبوره, Gevurah) است و الی آخر. و گاهی چهار تا چهار تا هستند؛ این مرتبهٔ چهرهٔ انسان در میان موجوداتِ زندهٔ مرکبهٔ الهی (חיות המרכבה, Chayos haMerkavah) است، زیرا آنان چهار مرتبه‌اند: مهر (חסד, Chesed)، قید و سخت‌گیری، زیبایی و هماهنگی (תפארת, Tiferes) و فرمانروایی (מלכות, Malchus).

چهرهٔ گاو با Gevurah متناظر است. گاهی این گروه چهار تاست و چهرهٔ انسان نیز به آن افزوده می‌شود که با Malchus متناظر است؛ پس چهار چهره عبارت‌اند از Chesed, Gevurah, Tiferes و Malchus.

ועד"ז ארז"ל [אמר רבותינו זכרונם לברכה] האבות הן הן המרכבה^{40, 41} שהן ג' בחי' חג"ת [חסד גבורה תפארת] ודוד הוא רגלא רביעאה כו'.

و به همین ترتیب، حکیمان ما گفتند: «پدران، خودِ مرکبه‌اند»؛ آنان سه مرتبهٔ Chesed, Gevurah و Tiferes هستند، و داوود (دוד) پای چهارم است و الی آخر.

حکیمان می‌گویند پدران مرکبه بودند؛ یعنی کاملاً تسلیم ارادهٔ د' بودند. Avraham, Yitzchak و Yaakov به‌ترتیب Chesed, Gevurah و Tiferes هستند، و داوود، که مظهر Malchus است، پای چهارمِ تخت به‌شمار می‌رود.

וז"ש [וזהו שכתוב] במרכבת יחזקאל חבורות אשה אל אחותה⁴² שהן בבחי' חבור והתכללות שע"ז דוקא והחיות נושאות כו'

و این همان چیزی است که دربارهٔ مرکبهٔ Yechezkel (יחזקאל) گفته شده است: «به یکدیگر پیوسته‌اند»؛ آنان در حالتی از پیوند و دربرگیری متقابل‌اند، زیرا دقیقاً از این راه است که «موجوداتِ زنده حمل می‌کنند و الی آخر».

Yechezkel بال‌های موجودات را «به یکدیگر پیوسته» توصیف می‌کند. توانایی آنان برای حمل تخت، دقیقاً از پیوندشان با یکدیگر و دربرگرفته‌شدنشان در یکدیگر ناشی می‌شود.

משום שע"י ההתכללות וחבור המדות יחדיו ע"ז מתעלים וממשיכים מבחי' עליונה מאד ששם כל המדות כלולים יחדיו (עמ"ש בפ' נח בענין זה).

زیرا از راه دربرگیری متقابل و پیوندِ صفاتِ عاطفی (مדות, middos) با یکدیگر، آنان از این طریق تعالی می‌یابند و از مرتبه‌ای بسیار والا جذب می‌کنند؛ مرتبه‌ای که در آن همهٔ صفات با یکدیگر دربرگرفته شده‌اند. (آنچه را در پاراشاس نوح دربارهٔ این موضوع توضیح داده شده است، بنگرید).

وقتی صفات با یکدیگر ترکیب می‌شوند، تعالی می‌یابند و از مرتبه‌ای بسیار والا جذب می‌کنند؛ مرتبه‌ای که در آن همهٔ صفات هنوز یکی هستند. Alter Rebbe به بحثی اشاره می‌کند که در یک maamar دربارهٔ پاراشاس نوح آورده است.

ועד"ז יובן בעבודת ה' באדם כשיש בחי' התכללות המדות אהוי"ר [אהבה ויראה] והתעוררות רחמים על נפשו שירדה פלאים⁴³ זהו נק' בחי' רבקה של שלש בקר שמדות נה"ב [נפש הבהמית] מתבררים מק"נ [מקליפת נוגה] ועולים לה'.

و به همین ترتیب، در خدمت ה' از سوی انسان نیز این معنا فهمیده می‌شود: هنگامی که دربرگیری متقابل صفات عاطفی، یعنی عشق و هیبت (אהבה وיראה، ahavah veyirah)، و برانگیختگی شفقت بر نفیس او – که به‌شکلی شگفت‌انگیز فرود آمده است – وجود دارد، این مرتبه «ربکا»ی سه‌تا سه‌تا گاو نامیده می‌شود؛ زیرا صفات نفیس حیوانی (נפש הבהמית، Nefesh HaBahamis) از پوسته نوگا (קליפת נוגה، kelipas nogah) پالایش می‌شوند و به سوی ه' بالا می‌روند.

همین امر در خدمت انسان به ه' نیز رخ می‌دهد. هنگامی که عشق، هیبت و شفقت بر نفیس خود – که تا این اندازه فروافتاده است – با یکدیگر جمع می‌شوند، عواطف نفیس حیوانی از پوسته نوگا پالایش می‌شوند؛ پوسته نوگا قلمرویی آمیخته است که می‌تواند به سوی نیکی یا بدی برود. سپس این عواطف به سوی ه' بالا می‌روند. این همان «ربکا»ی سه‌تایی است.

וזהו והנה רבקה יוצאת⁴⁴ שיוצאת מק"נ [מקליפת נוגה] ואתהפכא חשוכא לנהורא ולפעמים היא של ארבע ארבע בהתכללות מדת מל' שהוא בחי' בטול וקבלת עול ועבודת עבד כי העבודה והיראה הן שני מצות כו'.

و این همان است که می‌گوید: «و اینک، ربکا (רבקה) بیرون آمد»؛ او از پوسته نوگا بیرون می‌آید و تاریکی به نور تبدیل می‌شود. و گاهی چهار تا چهار تاست، با دربرگرفتن صفت Malchus، که مرتبه خودنهی‌گری (ביטול، bittul)، پذیرش یوغ (קבלת עול، kabbalas ol) و خدمت یک بنده است؛ زیرا خدمت و هیبت دو فرمان (מצוות، mitzvos) هستند و الی آخر.

«ربکا بیرون آمد» یعنی او از پوسته نوگا بیرون می‌آید و تاریکی به نور تبدیل می‌شود. گروه «چهار» با افزودن Malchus، خودنهی‌گری، پذیرش یوغ و خدمت‌کردن همچون بنده را دربرمی‌گیرد؛ این خدمت از هیبت متمایز است، زیرا خدمت و هیبت دو فرمان جداگانه به‌شمار می‌روند.

וזהו שיצחק מצחק את רבקה אשתו⁴⁵ دهינו שבחי' יצחק שהוא התענוג שיתגלה לע"ל [לעתיד לבוא] הרי הוא נמשך את רבקה אשתו

و این همان است [که چرا] «Yitzchak (יצחק) با ربکای همسرش بازی می‌کرد»: یعنی مرتبه Yitzchak، که همان لذت (תענוג، taanug) است که در زمان آینده آشکار خواهد شد، «با ربکای همسرش» فرود آورده می‌شود.

این توضیح می‌دهد که چرا Yitzchak «با ربکا بازی می‌کرد»: لذت آینده Yitzchak از طریق ربکا، یعنی عواطف پالایش‌یافته و متحد نفیس حیوانی، می‌آید.

(שהוא בחי' בירור דשם ב"ן [שם ב"ן] בגימטריא] בהמה דהיינו ע"י בירור נה"ב [נפש הבהמית] כשעולה למעלה מעלה להיות בבחי' רבקה כי למטה הוא ענפון מתפרדין אבל ע"י הברור אז נעשה התכללות כו')⁴⁶

(که مرتبه پالایش نام ب"ן (שם ב"ן, Ban) است؛ [که] ارزش عددی اش برابر با بهما (בהמה, behemah) [حيوان] است؛ یعنی از راه پالایش نفس حیوانی، هنگامی که بالاتر و بالاتر می رود تا در مرتبه ربکا قرار گیرد؛ زیرا در پایین، «شاخه هایی هستند که از هم جدا می شوند»، اما از راه پالایش، دربرگیری متقابل پدید می آید و الی آخر.)

نام ب"ן (Ban) - نام چهارحرفی (ה', Havayah) که به صورت بسط یافته اش ارزش عددی ۵۲ دارد - از نظر عددی با بهما، یعنی «حیوان»، برابر است؛ پس کار ربکا پالایش نفس حیوانی است. در پایین، کشش های نفس شاخه هایی پراکنده اند که «از هم جدا می شوند»؛ اما پس از پالایش، با یکدیگر متحد می شوند.

ולכן ע"י"ז דוקא ותرد העינה ותמלא כדה⁴⁷ דהיינו שע"י בחי' בירור ובטול נפש הבהמית דוקא
و از این رو، دقیقاً از همین طریق است که «او به چشمه فرود آمد و کوزه اش را پر کرد»؛ یعنی، مشخصاً از طریق مرتبه پالایش و خوندنی گری (ביטול, bittul) نفس حیوانی (נפש הבהמית, Nefesh HaBahamis)،
از همین روست که ربکا (רבקה, Rivkah) است که «به چشمه فرود آمد و کوزه اش را پر کرد»؛ فرود آوردن نور، مشخصاً از راه پالایش و خوندنی کردن نפש הבהמית انجام می گیرد.

הנה ע"י העלאה זו נמשך להיות ירידה והמשכה בחי' ותמלא כדה היינו כ"ז ספרין דאורייתא.
از طریق این بالاروی، فرود و امتدادی پدید می آید؛ مرتبه «و کوزه اش را پر کرد»، یعنی بیست و چهار کتاب تورات.
بالاروی نפש הבהמית موجب فرودی از بالا می شود: پرشدن کوزه، که همان بیست و چهار کتاب تورات است.

כי הנה כל התורה נתלבשה בענינים גשמיים כמו מצות תרומות ומעשרות בצמח וזרע הארץ ומצות קרבנות בבע"ח [בבעלי חיים]

زیرا تمام تورات در امور مادی پوشیده شده است؛ مانند فرمان های تروموت (terumos؛ [هدایای کاهنان]) و מעשרות (maasros؛ [دهیکها]) که به گیاهان و بذر زمین مربوط اند، و فرمان قربانی ها که با حیوانات انجام می شود؛
فرمان های تورات در امور مادی پوشیده اند: دهیکها و هدایای کاهنان از محصولات، و قربانی ها از حیوانات.

וכן בכל המצות שכ"ז [שכל זה] הוא נלקח מק"נ [מקליפת נוגה] וע"י המצות מתבררים ונמשך עי"ז גילוי א"ס ב"ה אשר אנכי מצוך. ^{48, 49}

و نیز همه فرمان‌ها (מצוות, mitzvos) چنین‌اند؛ همه اینها از پوسته نوگا (קליפת נוגה, kelipas nogah) گرفته شده‌اند و به واسطه فرمان‌ها پالوده می‌شوند، و از این راه تجلی بی‌نهایت مطلق (אין סוף, Ein Sof)، که متبارک است، فرود می‌آید: «که من (انכי, Anochi) به تو فرمان می‌دهم».

همه این امور مادی از کליפת نוגه می‌آیند؛ انجام دادن فرمان‌ها با آنها پالوده‌شان می‌کند و تجلی خود ه' را در آنها فرود می‌آورد، چنان‌که آیه می‌گوید: «که من (انכי, Anochi) به تو فرمان می‌دهم»؛ «من» ی که از ذات خود ه' است.

9 וזהו הנה אנכי נצב על עין המים⁵⁰ דהיינו בבחי' ותרד העינה ותמלא כדה נמשך ממש בחי' אנכי שהוא סדכ"ס [סבה דכל סבות] שממנו נמשך המעיין כו'.

و این همان است که می‌گوید: «اینک من (انכי, Anochi) کنار چشمه آب ایستاده‌ام»: یعنی در مرتبه «او به چشمه فرود آمد و کوزه‌اش را پر کرد»، خود مرتبه انכי نازل می‌شود؛ همان علت همه علت‌ها که چشمه از آن جاری می‌شود و غیره.

إليعازر (أليعازر) می‌گوید: «اینک من کنار چشمه آب ایستاده‌ام.» آلتز ربه (אדמו"ר הזקן)، «من» (انכי) را به ذات ه'، علت همه علت‌ها و سرچشمه چشمه، اشاره می‌دهد: با آب کشیدن ریوکا (רבקה) از چشمه، همین مرتبه نازل می‌شود.

ולכן כדי שיהי' [שיהיה] המשכה זו גילוי אוא"ס [اور אין סוף] ב"ה בדברים גשמיים שמק"נ [שמקליפת נוגה] הוא דוקא ע"י בירור נה"ב [נפש הבהמית] תחלה

و از این‌رو، تا این افاضه ظهور نور بی‌پایان (اور אין סוף, Or Ein Sof)، متبارک باد او، در چیزهای جسمانی‌ای که از پوسته تابناک (קליפת نוגה, kelipas nogah) هستند تحقق یابد، این امر به‌خصوص از راه پالایش نفیس حیوانی (نפש הבהمیت, Nefesh HaBahamis) و آن هم در آغاز، صورت می‌گیرد؛

برای آن‌که نور ه' وارد چیزهای جسمانی شود، چیزهایی که از کلیפת نוגه هستند، نفیس حیوانی باید نخست پالایش شود.

שהיא ג"כ מק"נ [مکلیפת نוגه] שאז אחר בירור והעלאה זו יוכל להיות המשכה וירידה זו (ועמ"ש כיוצא בזה ע"פ וספרתם לכם⁵¹ כו' וע"פ זכור את יום השבת).⁵²

زیرا نفیس حیوانی نیز از کلیפת نוגه است؛ پس از این پالایش و برکشیدن، این افاضه و نزول می‌تواند تحقق یابد. (و آنچه به‌گونه‌ای مشابه درباره آیه «و برای خود بشمارید، و غیره» و نیز درباره آیه «روز سبت را به یاد آور» توضیح داده شده است، بنگرید).

نفیس حیوانی نیز از کلیפת نוגه است؛ پس از آن‌که پالایش و برکشیده شد، افاضه به درون چیزهای جسمانی می‌تواند صورت گیرد. آلتز ربه به بحث‌های مشابهی درباره شمارش عומר (עומר, Omer) و به‌یادداشتن روز سبت اشاره می‌کند.

וע"כ לא נתנה תורה למלאכים משום כלום יצה"ר [יצר הרע] **יש ביניהם** ^{53, 54} **ואין שייך אצלם בירור ק"נ**
[קליפת נוגה] **ואתהפכא חשוכא לנהורא**

و ازاین‌رو توره به فرشتگان داده نشد، زیرا «آیا در میان شما گرایش به بدی هست؟» پالایش **کلیפת نוגה** و تبدیل تاریکی به نور به آنان مربوط نمی‌شود.

ازاین‌رو توره به فرشتگان داده نشد: چنان‌که موسی (**משה**) استدلال کرد، آنان گرایش به بدی ندارند. چیزی برای پالایش ندارند و تاریکی‌ای نیست که آن را به نور تبدیل کنند.

ולכן א"א להיות ג"כ אצלם המשכה זו מבחי' אשר אנכי מצוך ואע"פ [ואף על פי] **שבودאי נמשך גילוי**
אלקות למלאכים הוא מבחי' ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן ⁵⁵ **דבזה כתיב היושבת בגנים חברים** ⁵⁶
שהם המלאכים מקשיבים לקולך.

و ازاین‌رو این افاضه از مرتبه «که من (**אנכי**) به تو فرمان می‌دهم» نیز نمی‌تواند در میان آنان تحقق یابد. و هرچند بی‌گمان جلوه‌ای از الوهیت به فرشتگان افاضه می‌شود، این جلوه از مرتبه «و نهري از عدن بیرون آمد تا باغ را آبیاری کند» است؛ درباره آن نوشته شده است: «ای تو که در باغ‌ها ساکنی، یاران،» که فرشتگان‌اند، «به آواز تو گوش می‌سپارند.»

پس فرشتگان نمی‌توانند جلوه «**אנכי**» را که از راه **מצוות** (mitzvos؛ فرمان‌های الهی) می‌آید دریافت کنند. آنان جلوه‌ای از الوهیت دریافت می‌کنند، اما تنها از «نهري» که به درون باغ جاری می‌شود: غزل غزله (**שיר השירים**, Shir HaShirim) از «یاران»، یعنی فرشتگان، سخن می‌گوید که به آواز ساکن باغ‌ها گوش می‌سپارند.

אבל גילוי בחי' ותרד העינה ותמלא כזה לא נמשך להם כ"א למטה דוקא. ולכן ארז"ל [אמרו רבותינו זכרונם
לברכה] **עתידים צדיקים** ⁵⁷ **שיאמרו (המלאכים) לפניهم קדוש:**

اما جلوه مرتبه «او به چشمه فرود آمد و کوزه‌اش را پر کرد» به آنان افاضه نمی‌شود، بلکه فقط به عوالم فرودین نازل می‌شود. و ازاین‌رو حکیمان ما گفته‌اند که در آینده **צדיקים** (tzaddikim؛ پارسایان) خواهند بود که (فرشتگان) در برابرشان «قدوس» می‌گویند.

مرتبه «چشمه» تنها به ما که در عوالم فرودین هستیم می‌رسد. ازاین‌رو حکیمان می‌گویند که در آینده فرشتگان در برابر **צדיקים** «قدوس» خواهند گفت: کسانی که جهان را پالایش کردند، مرتبه‌ای بالاتر از فرشتگان خواهند داشت.

عشقی که آبها خاموشش نمی‌کنند

10 וזהו מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה.⁵⁸ פ'י מים רבים הוא ההתבוננות שהאדם משיג ומתבונן

בגדולת ה'

و این معنای «آبهای بسیار نمی‌توانند عشق را خاموش کنند» است. مقصود از «آبهای بسیار»، تأملی است که در آن انسان عظمتِ ه' را درمی‌یابد و دربارهٔ آن می‌اندیشد،

اکنون آتُر ربه (ادمو"ר הזקן) به آیه بازمی‌گردد و معنای آن را در کارِ عبادي خودِ انسان بیان می‌کند: «آبهای بسیار» همان تأمل در عظمتِ ه' است.

ביחו"ע [ביחודא עילאה] **ויחו"ת** [ויחודא תתאה] **בפסוק שמע ישראל**⁵⁹ **ובשכמל"ו** [וברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד]
שמזה נמשך ואהבת בכל לבבך⁶⁰ **כו' ואהבה זו גדלה מאד להיות נפשו צמאה לה' בבחי' בכל מאדך בלי גבול.**

در یگانگی برتر (יחודא עילאה, yichuda ila'ah) و یگانگی فروتر (יחודא תתאה, yichuda tata'ah)، در آیه «بشنو، ای اسرائیل» و در «مبارک باد نام جلال فرمانروایی او تا ابدالابد»، از آن پدید می‌آید: «و دوست بدار... با تمام دل خود، و غیره». و این عشق بسیار عظیم می‌شود، تا آنجا که جانش در مرتبهٔ «با تمام توانت» تشنهٔ ه' می‌گردد، بی‌حدومرز.

این تأمل در هنگام قرائتِ **שמע** (Shema، یعنی «بشنو») صورت می‌گیرد: دربارهٔ یگانگی برتر (יחודא עילאה؛ جهان در برابرِ ه' هیچ است) و یگانگی فروتر (יחודא תתאה؛ ه' در وجودِ جهان حضور دارد)؛ این دو در «بشنو، ای اسرائیل» و «مبارک باد نام» بیان شده‌اند. از این تأمل، عشق به ه' پدید می‌آید؛ عشقی که می‌تواند به تشنگی‌ای بی‌کران، «با تمام توانت»، بدل شود.

11 ולא יוכל להשקיט ולכבות צמאון האהבה זו ע"י המים רבים עצמן שהיא ההתבוננות הנ"ל שמשיג

ביחו"ע [ביחודא עילאה] **ויחו"ת** [ויחודא תתאה]

و تشنگی این عشق را خودِ «آبهای بسیار» نمی‌تواند فروبنشاند و خاموش کند؛ یعنی همان تأملی که پیش‌تر گفته شد، که در آن یگانگی برتر (יחודא עילאה, yichuda ila'ah) و یگانگی فروتر (יחודא תתאה, yichuda tata'ah) را درمی‌یابد.

تأملی که این تشنگی را برانگیخت، خود نمی‌تواند آن را فروبنشاند؛ بیشتر فهمیدن، این اشتیاق را خاموش نمی‌کند.

כי אם רץ לבך⁶¹ שוב לאחד⁶² הוא דוקא ע"י עסק התורה ומצות מעשיות שזהו בחי' אשר אנכי ממש מצוך.

بلکه «اگر دلت می‌دود، به یگانه بازگرد» به‌طور خاص از راه اشتغال به تורה و انجام عملی فرمان‌ها (מצות מעשיות، mitzvos ma'asios) است؛ و این همان مرتبه «آنچه من، خودِ **انכי** (Anochi؛ «من») به تو فرمان می‌دهم» است.

عبارت «اگر دلت می‌دود، به یگانه بازگرد» اشتیاق روح و سپس بازگشت آن را وصف می‌کند. این بازگشت، یعنی برآورده شدن اشتیاق، از راه مطالعه تורה و انجام عملی فرمان‌ها حاصل می‌شود؛ در این کارها «من» خود **ه'** فرمان می‌دهد.

משא"כ בידיעה והתבוננות לבד הוא רק ידיעת מציאותו ולא בחי' אשר אנכי ממש מצוך שהוא כמו בחי' תפיסא במהו"ע [במהותו ועצמותו] כביכול ע"י המצות מעשיות דרמ"ח פקודין אינון רמ"ח אברי' [אברים] דמלכא.⁶³

اما از راه شناخت و تأمل تنها، صرفاً از وجود او آگاهی حاصل می‌شود، نه از مرتبه «آنچه من، خودم، به تو فرمان می‌دهم»؛ این مرتبه مانند آن است که به واسطه فرمان‌های عملی، ذات او را، به اصطلاح، در دست بگیریم؛ زیرا «۲۴۸ فرمان، ۲۴۸ اندام پادشاه‌اند».

تأمل تنها آگاهی می‌دهد که **ه'** وجود دارد؛ اما یک فرمان، به اصطلاح، مانند آن است که خود ذات او را در دست بگیریم. چنان‌که تیکونی زوهار (تیکونی زهر، Tikunei Zohar) می‌گوید، ۲۴۸ فرمان ایجابی «۲۴۸ اندام پادشاه» هستند؛ کسی که اندامی را در دست می‌گیرد، پادشاه را در دست گرفته است.

יתר על כן אפילו ההשגות שבג"ע [שבגן עדן] שהיא השגת מהות זיו השכינה ממש ולא מציאותו לבד עכ"ז [עם כל זה] עז"נ [על זה נאמר] מים רבים הנמשכים מנהר היוצא מעדן כו'

افزون بر این، حتی دریافت‌های روح‌ها در گان عدن (גן עדן، Gan Eden) که دریافت ماهیت خود پرتو حضور الهی (שכינה، Shechinah) است و نه صرفاً آگاهی از وجود آن، بالاین‌همه درباره آن‌ها گفته می‌شود: «آب‌های بسیار» که از «رودی که از عدن بیرون آمد، و غیره» جاری می‌شوند،

حتی دریافت روح‌ها در گان عدن، که پرتو واقعی حضور الهی را درمی‌یابند و نه صرفاً وجود آن را، همچنان «آب‌های بسیار» است که از رود جاری می‌شود.

לא יוכלו לכבות את האהבה דבחי' רבקה בכל לבבך ומאדך הנ"ל וכמ"ש מי לי בשמים⁶⁴ וגו'

«نمی‌توانند عشق [مرتبه ریوکا (ربקה)]، یعنی عشق «با تمام دل» و «با تمام توان» را که پیش‌تر گفته شد، خاموش کنند؛ چنان‌که نوشته شده است: «در آسمان چه کسی را دارم، و غیره».

این آب‌ها نیز نمی‌توانند عشق مرتبه ریوکا را خاموش کنند؛ عشقی که «با تمام دل» و «با تمام توان» است. چنان‌که در مزامیر آمده، روح در آسمان هیچ‌چیز نمی‌خواهد، جز او.

כי הגלוי שבג"ע [שבגן עדן] **נקרא רק זיו והארה בלבד ונק' לקבל פרס לשון פרוסה כמ"ש במ"א.**

זیرا جلوه‌ای که در گان عدن آشکار می‌شود، تنها پرتو و درخششی نامیده می‌شود و «دریافتِ پاداش» خوانده می‌شود؛ واژهٔ **פרס** (peras) که با **פרוסה** (perusah)، به معنای «تکه‌ای»، هم‌ریشه است؛ چنان‌که در جای دیگری توضیح داده شده است.

جلوه‌ای که در گان عدن آشکار می‌شود، تنها پرتویی است. آن را «پاداش» (peras) می‌نامند که با perusah، به معنای «تکه‌ای»، پیوند دارد؛ تنها بخشی از کل.

אבל האהבה הנ"ל היא למהו"ע [למהותו ועצמותו] **ית' וזה שלא ע"מ** [על מנת] **לקבל פרס**⁶⁵ **כו' וזהו ונהרות לא ישטפה**⁶⁶

اما عشقِ یادشده متوجّه ذاتِ مبارکِ خود اوست، و این همان «نه برای دریافتِ پاداش، و غیره» است. و این است معنای «و رودها آن را غرق نخواهند کرد».

عشقِ روحِ رو به ذاتِ خود او دارد؛ همچون کسی که «نه برای دریافتِ پاداش» خدمت می‌کند. از این‌روست که «رودها نمی‌توانند آن را غرق کنند».

כי בעבר הנהר ישבו אבותיכם^{67, 68} **שבחי' אה"ר** [אהבה רבה] **הנ"ל היא מגעת למעלה אפילו מבחי' הנהר הנ"ל שהוא מקור כל הנהרות כו' וא"כ ودאי ונהרות לא ישטפה:**

زیرا «پدرانتان در آن‌سوی رود ساکن بودند»: مرتبّهٔ عشقِ عظیمِ یادشده حتی از مرتبّهٔ آن رودِ یادشده، که سرچشمهٔ همهٔ رودهاست، بالاتر می‌رسد، و غیره؛ پس بی‌گمان «رودها آن را غرق نخواهند کرد».

آیهٔ **يهوشع** (یهوشع)، «پدرانتان در آن‌سوی رود ساکن بودند»، چنین خوانده می‌شود که این عشق در آن‌سوی رود، بالاتر از آن است؛ حتی بالاتر از سرچشمهٔ آن. پس رودهای نور آشکارشده بی‌گمان نمی‌توانند آن را غرق کنند.

بخش 5 • 121-19

دارایی خانه او

12 **אך אם יתן איש את כל הון ביתו באהבה בוז יבוזו לו.**⁶⁹ **פי' אם הוא לשון כאשר שיש אם שאינו משמש בלשון ספק אלא בלשון ودאי.**

اما «اگر مردی همهٔ داراییِ خانه‌اش را در راه عشق ببخشد، [آن را بی‌گمان به غنیمت خواهند گرفت]» (בוז יבוזו לו, boz yavuzu lo). مقصود این است که «اگر» به معنای «هنگامی که» است؛ زیرا گاهی «اگر» نه برای بیانِ شک، بلکه برای بیانِ یقین به کار می‌رود.

آیه ادامه می‌یابد: «اگر مردی همهٔ داراییِ خانه‌اش را در راه عشق ببخشد.» آلتِ ربه (אדמו"ר הזקן) یادآور می‌شود که واژهٔ عبری «اگر» (אם, im) می‌تواند به معنای «هنگامی که» باشد؛ این واژه گاهی بیانگرِ یقین است، نه شک.

כמו אם כסף תלוה. ⁷⁰ ואם יהיה היובל ⁷¹ שאין זה לשון ספק אלא שבودאי יהיה הדבר ויבא.

چنانکه در «اگر پول قرض بدهی» و «و اگر سال یوبیل فرا رسد»؛ در اینجا این تعبیر بیانگر شک نیست، بلکه آن امر بی‌گمان واقع خواهد شد و فرا خواهد رسید.

او دو نمونه از تورات می‌آورد که در آنها «اگر» بیانگر امری قطعی است: قرض دادن به نیازمندان و فرارسیدن سال یوبیل؛ هر دو بی‌گمان روی خواهند داد.

13 ولشון אם כאן אינו אלא לשון כאשר. פי' כאשר כסף תלוה את העני לא תהיה לו כנושה ⁷² וכן כאשר

יהיה היובל. ⁷³

و واژه «اگر» در اینجا چیزی جز بیان «هنگامی که» نیست. یعنی: «هنگامی که به نیازمند پول قرض می‌دهی»، «برای او چون بستانکار مباش»؛ و نیز: «هنگامی که یوبیل باشد».

این دو نمونه نشان می‌دهند که «اگر» می‌تواند به معنای «هنگامی که» باشد: قرض دادن به نیازمند تکلیفی است، نه اختیاری؛ و یوبیل بی‌تردید فرا خواهد رسید.

و כמו כן אם יתן איש פי' כאשר יתן איש זה הקב"ה ^{74, 75} שיתן בודאי והיינו לעתיד שיתן הוא לשון

עתיד שלעתיד לבא יתן את כל הון ביתו שבזמן הזה אינו בא לידי גילוי כ"א לעתיד דוקא.

و به همین ترتیب، «اگر مردی ببخشد» یعنی «هنگامی که مردی ببخشد»: این مرد قدوس متبارک (קב"ה / קודשא בריך הוא, Kudsha Brich Hu) است که بی‌تردید خواهد بخشید؛ یعنی در آینده، زیرا «خواهد بخشید» بیانی در زمان آینده است. در روزگار آینده، او «همه دارایی خانه‌اش» را خواهد بخشید؛ چیزی که در زمان حاضر به ظهور نمی‌رسد، بلکه فقط در آینده، به‌خصوص، آشکار خواهد شد.

پس «اگر مردی ببخشد» یعنی «هنگامی که مردی ببخشد»، و بنا بر خوانش میدراش (מדרש, Midrash) در آیات دیگر، «مرد» به ה' اشاره دارد. ה' بی‌تردید «همه دارایی خانه‌اش»، یعنی گنجینه‌های درونی‌اش، را خواهد بخشید؛ اما این گنجینه‌ها تنها در روزگار آینده آشکار خواهند شد.

אך הגם שאין זה בגלוי עכשיו מ"מ נמשך הוא ממש בחי' זו ע"י תורה כ"ד ספרים דאורייתא ומצות

מעשיות שהם בחי' והיו הדברים האלה אשר אנכי ⁷⁶ מי שאנכי ⁷⁷ ממש נמשך ע"י"ז.

با این حال، هرچند این مرتبه اکنون آشکار نیست، همین مرتبه از طریق تورات، یعنی بیست و چهار کتاب تورات (Torah, תורה)، و فرمان‌های عملی (מצוות, mitzvos) به پایین کشانده می‌شود؛ این‌ها مرتبه «و این سخنان که من (אנכי, Anochi) [به شما فرمان می‌دهم] خواهند بود» هستند: آن‌که حقیقتاً «من» است، از همین طریق به پایین کشانده می‌شود.

با آنکه این مرتبه اکنون پنهان است، همان مرتبه از راه مطالعه تורה و عمل به מצוות از هم‌اکنون به پایین کشانده می‌شود. آیه «این سخنان که من (אנכי) به شما فرمان می‌دهم» یعنی خود ה'، «من» حقیقی، به درون آن‌ها کشانده می‌شود.

14 **וזהו מצור** ל' [לשון] **צוותא וחבור**. **וזהו בא"י** [ברוך אתה ה'] **אמ"ה** [אלקינו מלך העולם] **אק"ב** [אשר קדשנו במצותיו]

אתה היינו מהו"ע [מהותו ועצמותו] **ית' ברוך ונמשך בבחי' שם הוי' המתלבש בע"ס** [בעשר ספירות] **יו"ד**

בחכמה כו'⁷⁸

و این [دلیل آن است که] «**מצور** (metzavecha) [به تو فرمان می‌دهد]» را به کار می‌برد؛ تعبیری از «**צוותא** (tzavsa) [باهم‌بودن و پیوند]». و این [برکت] «مبارک هستی تو، **ה'**، **אלקינו**، پادشاه جهان، که ما را تقدیس کرده‌ای» است: «تو» خود ذاتِ مبارکِ اوست؛ «مبارک» [یعنی] فرودآمدن به مرتبه نام Havayah، که در ده مرتبه از مراتب تجلی (Sefiros, **ספירות**) پوشیده است؛ **یود** (yud, **יוד**) در حکمت (**חכמה**, Chochmah) و جز آن،

واژه «**מצور** (metzavecha)، «به تو فرمان می‌دهد»، با «**צוותא** (tzavsa)، «باهم‌بودن»، ارتباط دارد: یک **מצוה** (mitzvah) [فرمان] شخص را به **ה'** پیوند می‌دهد. واژه‌های هر برکت نشان می‌دهند که چگونه ذاتِ **ה'** («تو») از راه نام Havayah، که در ده مراتب تجلی جای می‌گیرد و با **یود**، حکمت آغاز می‌شود، به پایین امتداد می‌یابد («مبارک»).

עד שנמשך להיות מלך העולם בבחי' מל' מקור דבי"ע והוא אשר קדשנו אשר לשון ענג כמו באשרי

تا آنجا که امتداد می‌یابد و «پادشاه جهان» می‌شود، در مرتبه فرمانروایی (**ملכות**, Malchus)، سرچشمه عالم آفرینش (**برיאה**, Beriah)، عالم صورت‌بخشی (**יצירה**, Yetzirah) و عالم عمل (**עשיה**, Asiyah). و این همان «**אשר** (asher)، که ما را تقدیس کرده است» است: «**אשר**» تعبیری از لذت است، چنان‌که در «خوشبختم (**באשרי**, be'ashri)،»

این امتداد ادامه می‌یابد تا به «پادشاه جهان»، یعنی فرمانروایی، سرچشمه عوالم پایین‌تر آفرینش، صورت‌بخشی و عمل، بدل شود. سپس «**اשר کدشنو**»، «که ما را تقدیس کرده است»: واژه **اשר** با واژه **لِیا** (**لاה**)، «**بאשרی**»، «خوشبختم»، هم‌ریشه است و لذت را بیان می‌کند.

כי אשרוני⁷⁹ **وهو باחי' תענוג וצחוק העליון שיתגלה לע"ל** [לעתיד לבוא] **בפוי"מ** [בפועל ממש] **כשיתן הו'**

ביתו כו' הוא נמשך עכשיו ממש כי היום לעשותם ולמחר לקבל שכרם.^{80, 81, 82}

زیرا دختران مرا خوشبخت خوانده‌اند.» و این مرتبه لذت و خنده برین است که در عصر آینده، در واقعیت عینی، آشکار خواهد شد؛ آن‌گاه که او «ثروت خانه‌اش و مانند آن» را ببخشد. این امر اکنون، به‌راستی، به پایین امتداد می‌یابد، زیرا «امروز برای انجام‌دادن آنهاست و فردا برای دریافت پاداششان.»

پس برکت بر یک میتسوه اکنون لذت و خنده برین را به پایین امتداد می‌دهد؛ همان لذت آینده اسحاق (**יצחק**) که آشکارا جلوه‌گر خواهد شد، هنگامی که **ה'** «ثروت خانه‌اش» را ببخشد. چنان‌که حکیمان می‌گویند، امروز برای انجام میتسوه‌ها و فردا برای دریافت پاداش آنهاست؛ و پاداش، آشکارشدن چیزی است که خود میتسوه به پایین امتداد می‌دهد.

15 וענין פי' ברכה זו שצ"ל הוא עד"מ אם רוצה אדם להאיר למרחוק או במקום חשך ואפילה צריך

و معنای این برکتی که باید بر زبان آورد چنین است؛ به عنوان مثالی: اگر کسی بخواهد در فاصله‌ای دور، یا در مکانی تاریک و تیره، روشنایی بتابد، باید

آلتِ رَبِّهٔ با مثالی توضیح می‌دهد که چرا به برکت نیاز است: برای روشن کردن مکانی تاریک یا دوردست، مشعلی بزرگتر لازم است.

להדליק אבוקה גדולה ולהוסיף על האור בכדי שיגיע אורו גם למרחוק וכך כדי שיגיע האור והגילוי בעשי' [בעשיה] הגשמי' [הגשמיים / הגשמיות / הגשמית] צריך להוסיף אור האבוקה וזהו הברכה כו'.

مشعلی بزرگ بیفزود و بر نور بیفزاید تا نورش به نقاط دوردست نیز برسد. به همین‌سان، برای آنکه نور و آشکارگی به عالم عمل (عשיה، Asiyah) در مرتبهٔ جسمانی برسد، باید نور مشعل افزایش یابد؛ و این همان برکت است و الی آخر.

برای رساندن نور الهی تا به جهان جسمانی، باید بر نور افزود. برکت (ברכה، berachah) همین کار را می‌کند: نور بیشتری می‌افزاید و آن را به پایین فرومی‌فرستد.

ולכן ארז"ל [אמר רבותינו זכרונם לברכה] חייב אדם לברך⁸³ מאה ברכות בכ"י [בכל יום]. וכמ"ש בזוהר ר"פ חיי שרה⁸⁴ דקכ"ג ע"א. שהוא המשכה מאתר עלאה סדכ"ס [סבה דכל סבות] כו'.

و از همین رو، حکمای ما گفتند: «بر هر انسانی واجب است که هر روز صد برکت ادا کند.» و چنان‌که در زوهر (זהר)، در آغاز پاراشای حיי שרה، صفحه 123a آمده است: این، امتداد و فرودآوردنی است از جایگاه برین، علت همهٔ علت‌ها، و الی آخر.

از همین رو حکما مقرر کردند که هر روز صد برکت ادا شود. زوهر این صد برکت روزانه را با فرودآوردنی از برترین سرچشمه، علت همهٔ علت‌ها، پیوند می‌دهد.

16 והנה ע"ז ארז"ל [אמר רבותינו זכרונם לברכה] יפה שעה^{86, 87} א' בתשובה ומעש"ט [ומעשים טובים] בעוה"ז מכל

חיי העוה"ב [העולם הבא] כי ג"ע [גן עדן] הוא רק זיו השכינה

اکنون، دربارهٔ این امر، حکیمان ما گفتند: «یک ساعت بازگشت (תשובה، teshuvah) و اعمال نیک در این جهان بهتر از تمام زندگی جهان آینده است؛» زیرا باغ عدن (גן עדן، Gan Eden) تنها پرتوی از حضور الهی (שכינה، Shechinah) است،

میشنا (משנה، Mishnah) می‌گوید یک ساعت بازگشت و اعمال نیک در این جهان، بهتر از تمام زندگی جهان آینده است. علت این است که باغ عدن تنها پرتوی از حضور الهی را عطا می‌کند.

ולכן לא יוכל לכבות את האהבה אבל המשכה זו היא מבחי' מהו"ע [מהותו ועצמותו] ולא זיו לבד ולכן נק' הון ביתו. דהנה כתיב בחכמה יבנה בית.⁸⁸

و ازاین رو، این پرتو نمی تواند عشق را خاموش کند. اما این فرود آوردن فیض از مرتبه ذات خود اوست، نه صرفاً از پرتوی او؛ و ازاین رو «دارایی خانه او» نامیده می شود. زیرا نوشته شده است: «با حکمت خانه ای بنا می شود.»

پرتو نمی تواند عشق نفس را خاموش کند، اما تورات و فرمان های الهی (מצוות، mitzvos) ذات خود ه' را فرود می آورند؛ ازاین رو این فیض «دارایی خانه او» نامیده می شود، یعنی گنجینه درونی. واژه «خانه» به آیه «با حکمت خانه ای بنا می شود» می انجامد.

פי' אותיות התורה נק' בתים כמ"ש בס"י [בספר יצירה] שני אבנים⁸⁹ בונות שתי בתים.⁹⁰ ולכן נק' ת"ח [תלמיד חכם / תלמידי חכמים] בנאים⁹¹ שעוסקים בבנינו ש"ע [של עולם].

یعنی، حروف تورات (תורה، Torah) «خانه ها» نامیده می شوند، چنان که در سفر یצירה (ספר יצירה، Sefer Yetzirah) آمده است: «دو سنگ، دو خانه می سازند.» ازاین رو، عالمان تورات «سازندگان» نامیده می شوند، زیرا به ساختن جهان مشغول اند.

حروف تورات «خانه ها» نامیده می شوند: سفر یצירה حروف را «سنگ ها» و واژه هایی را که از آن ها ساخته می شوند «خانه ها» می خواند. بنابراین، عالمان تورات «سازندگان» نامیده می شوند، زیرا از راه آموختن تورات، جهان را می سازند.

17 והנה בחי' חכמה הוא חכים ולא בחכמה ידיע^{92,93} שהוא למעלה מבחי' ונהר יוצא כמ"ש⁹⁴ [כמה שכתוב לעיל] ובתבונה

اکنون، مرتبه حکمت (חכמה، Chochmah) «حکیم است، اما نه با حکمتی شناخته شده»؛ این مرتبه از مرتبه «و نهی بیرون آمد» بالاتر است، چنان که پیش تر توضیح داده شد. «و با فهم»

آیه امثال بر اساس مراتب تفسیر می شود: حکمت، حکمتی که «حکمتی شناخته شده» نیست، چشمه ای است که بالاتر از نهی قرار دارد.

יתכונן⁹⁴ הוא מ"ש ולתבונתו אין חקר⁹⁵ ובדעת חדרים ימלאון⁹⁶ כל הון יקר ונעים והוא בחי' תענוג עליון הגנוז ומלובש בהתורה כמ"ש אני תורתך שעשעתי.⁹⁷

استوار می شود» همان چیزی است که گفته شده: «فهم او به کاوش در نمی آید.» «و با شناخت، حجره ها از هر گنج گران بها و دلپذیر آکنده می شوند»؛ این مرتبه لذت برین (تענוג، taanug) است که در تورات نهفته و در آن پوشیده شده است، چنان که نوشته شده: «از تورات تو لذت می برم.»

«با فهم استوار می شود» به فهم (בינה، Binah) اشاره دارد؛ فهمی که به کاوش در نمی آید. «با شناخت، حجره ها از هر گنج گران بها و دلپذیر آکنده می شوند» به لذت برین نهفته در تورات اشاره دارد، چنان که مزامیر می گوید: «از تورات تو لذت می برم.»

18 וזהו בחי' הון ביתו שנמשך ע"י הדעת כי דעת לי [לשון] חבור כמו והאדם ידע⁹⁸ והיינו שמחבר וממשיך

בחי' תענוג עליון ממקור התענוגים בחו"ב [בחכמה ובינה] דאורייתא מחכמה נפקת.^{99, 100}

و این همان مرتبة «ثروت خانه او» است که به واسطه شناخت (دעת, Daas) فروفرستاده می شود؛ زیرا «شناخت» تعبیر پیوند است، چنان که آمده است: «و آدم شناخت». یعنی پیوند می دهد و مرتبة لذت برین (تענוג, taanug) را از سرچشمه لذت ها به حکمت (حכמה, Chochmah) و فهم (בינה, Binah) تورات فرومی کشاند، [زیرا] «تورات از حکמה صادر می شود».

«ثروت خانه او» به واسطه شناخت (دעת, Daas) فروفرستاده می شود، زیرا «شناخت» به معنای پیوند است؛ چنان که آمده است: «آدم حوا (חווה, Chavah) را شناخت». شناخت، لذت برین را از سرچشمه اش به حکمت و فهم تورات، که از حکمت صادر می شود، پیوند می دهد.

وהוא ע"ד מ"ש בספר הבהיר¹⁰¹ דהע"ה [דוד המלך עליו השלום] היה מחבר תורה שלמעלה בהקב"ה וגילוי זה

יהיה בפו"מ [בפועל ממש] לע"ל [לעתיד לבוא] שיתן איש אתכל הון ביתו הון יקר ונעים.

و این مانند آن چیزی است که در کتاب سیفر هبیه (ספר הבהיר, Sefer HaBahir) آمده است: داوود (דוד, David) پادشاه، که سلام بر او باد، تورات بالا را به ه' پیوند می داد. و این مکاشفه در آینده، به طور بالفعل، تحقق خواهد یافت؛ آن گاه که «مردی همه ثروت خانه اش را خواهد داد»، «ثروتی گران بها و دل انگیز».

سیفر هبیه می گوید که داوود پادشاه تورات بالا را به ه' پیوند می داد؛ آنگاه ربه (אדמו"ר הזקן) این را با کار شناخت مقایسه می کند. در آینده این پیوند به صورت آشکار مکشوف خواهد شد، آن گاه که ه' «همه ثروت خانه او» را عطا کند.

19 וכמארז"ל [וכמאמר רבותינו זכרונם לברכה] עתיד הקב"ה להנחיל לכל צדיק ש"י עולמות^{102, 103} וזהו בחי' ההון

יקר כי יקר ג"כ גימטריא יש

چنان که حکیمان ما گفتند: «در آینده، کب"ה (קב"ה / קודשא בריך הוא, Kudsha Brich Hu) هر پارسا (צדיק, tzaddik) را وارث ۳۱۰ عالم خواهد کرد»؛ و این همان مرتبة «دارایی گران بها» است، زیرا واژه یקר (yakar) [گران بها] نیز از نظر عددی با יש (yesh) [هستی؛ ۳۱۰] برابر است.

میشنا (משנה, Mishnah) می گوید هر צדיک وارث ۳۱۰ عالم خواهد شد؛ این همان «دارایی گران بها» است: یקר (yakar) [گران بها] و יש (yesh) [هستی؛ ۳۱۰] ارزش عددی یکسانی دارند.

ולכן נאמר אם יתן אי"ש¹⁰⁴ אי"ש שהמשכת ש"י עולמות נמשכים מן אלופו של עולם וכמ"ש אאלפך חכמה אאלפך בינה.¹⁰⁵

و از این رو گفته شده است: «اگر مردی (ایش, ish) ببخشد: איש از حرفِ الف (א', aleph) [ו] יש تشکیل شده است؛ زیرا نزول ۳۱۰ عالم از سرورِ جهان (אלופו, Aluf) سرچشمه می‌گیرد، چنان‌که نوشته شده است: «حکمت (חכמה, Chochmah) را به تو می‌آموزم (אאלפך, a'alefcha)، فهم (בינה, Binah) را به تو می‌آموزم.»

واژهٔ איש از افزودنِ א' به יש ساخته شده است: ۳۱۰ عالم (יש) از א'، یعنی سرورِ جهان (אלופو) سرچشمه می‌گیرند. عبارتِ אאלפך درسخنِ ایوب (ایوب) به معنای «به تو می‌آموزم» است و با ریشهٔ «الف» (א') هم‌ریشه است.

ونאמר קנה חכמה קנה בינה¹⁰⁶ ב"פ [ב' פעמים] קנה גימטריא י"ש שכ"ז [שכל זה] נמשך מבחי' האلف אאלפך כו':

و نیز گفته شده است: «حکمت (חכמה) را به دست آور (קנה, kneh)، فهم (בינה) را به دست آور:» واژهٔ קנה (kneh) که دو بار آمده است، از نظر عددی برابر با יש است؛ زیرا همهٔ این‌ها از مرتبهٔ حرفِ א'، «به تو می‌آموزم، و مانند آن»، سرچشمه می‌گیرد.

به همین ترتیب، واژهٔ קנה (kneh؛ ۱۵۵)، یعنی «به دست آوردن»، اگر دو بار گفته شود، برابر با יש [۳۱۰] است؛ همهٔ این‌ها از א' می‌آید، از مرتبهٔ ה' به‌عنوان سرچشمهٔ حکمت.

بخش 6 • 201-25

גارتِ گنجینه

20 והנה בחי' גילוי זה הוא מרוה צמאון האה"ר [האהבה רבה] הנ"ל וזהו בוז יבוזו לו¹⁰⁷ לי [לשון] ביזה ושלל¹⁰⁸ וכמו אדם הבוזז וחוטף דבר יקר הערך

اکنون این مرتبه از تجلی، تشنگیِ عشقِ عظیمِ یادشده در بالا را فرو می‌نشانند. و این همان «בוז یבוזو לו» (boz yavuzu lo) است؛ تعبیری به معنای غارت و غنیمت، مانند کسی که چیزی گران‌بها را به یغما می‌برد و می‌قاپد،

این تجلی است که عشقِ عظیمِ نفس را فرو می‌نشانند. «בוז یבוזو לו» اکنون نه به معنای خوار شمردن، بلکه به معنای «بیزاه» (غارت) خوانده می‌شود: کسی چیزی بسیار ارزشمند را می‌قاپد.

כמו ביזת אוצרות יקרים שבוזז וחוטף משום שמא אין ראוי שיתנו לו דרך נתינה ע"כ בוזז וחוטף לגודל תשוקתו לזה.

مانند غارت گنجینه‌های گران بها؛ غارتگر آنها را به یغما می‌برد و می‌قايد، زیرا شاید شایسته نباشد که آن را به صورت هدیه به او بدهند؛ از این رو، از شدت اشتیاقش به آن، غارت می‌کند و می‌قايد.

غارتگران گنجینه را تصرف می‌کنند، زیرا انتظار ندارند آن را به صورت هدیه دریافت کنند؛ آن را از شدت اشتیاقشان می‌قايد.

21 וכך הוא בהתגלות אוצרו הטוב¹⁰⁹ שהוא בחי' סדכ"ס [סבה דכל סבות] אשר עין לא ראתה¹¹⁰ אלקים זולתך.

ונק' הון ביתו ע"כ כאשר יומשך ויתן גילוי אוצרות אלו אזי בוז יבוזו עד"מ.

و همین طور است در مورد آشکار شدن «گنجینه نیکوی او»، که همان مرتبه (bechinah, [بعינה]) «علت همه علت‌ها» است؛ [که درباره‌اش گفته شده است،] «هیچ چشمی، ای اלקیم (Elokim)، جز تو ندیده است.» و «دارایی خانه او» نامیده می‌شود. از این رو، هنگامی که آشکارسازی این گنجینه‌ها به پایین کشیده و عطا شود، آنگاه، به طور تمثیلی، «غارت می‌کنند» (בוז יבוזو, boz yavuzu).

«گنجینه نیکوی» ה', علت همه علت‌هاست؛ چیزی که «هیچ چشمی ندیده است»، جز خود ה'. هنگامی که ה' این گنجینه‌ها را آشکار می‌کند، نفس، به صورت تمثیلی، آنها را «به یغما می‌برد».

ובחי' זו עכשיו היא שמחת הנפש בעסק התורה ומצות אחר הצמאון ואה"ר [ואהבה רבה] בק"ש [בقریאת שמע] אשר יעורר האדם בנפשו להיות מי לי בשמים¹¹¹ כו' ומים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה.¹¹²

و اکنون، این بعیנה، شادی نفس در اشتغال به تורה (Torah, [تורה]) و فرمان‌ها (מצוות, mitzvos) است؛ پس از تشنگی و عشق عظیمی که انسان در نفس خویش، هنگام قرائت שמع (Shema)، برمی‌انگیزد، تا [در حالت] «در آسمان چه کسی را دارم و...» باشد، و آب‌های بسیار نمی‌توانند عشق را خاموش کنند.

حتی اکنون نیز این امر به صورت شادی نفس در تורה و فرمان‌ها احساس می‌شود؛ پس از تشنگی و عشقی که در قرائت שמع برانگیخته می‌شود، هنگامی که انسان احساس می‌کند تنها خود ه' می‌تواند نفس را سیراب کند.

זאת ישים אל לבו כי הדברים האלה הן ד"ת [דברי תורה] ומצות הם הם בחי' גילוי הון יקר הנ"ל.

این را به دل بسپارد؛ این امور، یعنی کلمات تורה و فرمان‌ها، خود همان مرتبه آشکار شدن «دارایی گران‌بهای» یادشده در بالا هستند.

انسان باید درنگ کند و تأمل کند که کلمات تורה و فرمان‌ها خود همان «دارایی گران‌بها» هستند.

22 וכמ"ש יראת ה' היא אוצרו¹¹³ ולזאת ישמח לבו בשמחה ובטוב לבב¹¹⁴ מרוב כל. וזהו ותרד העינה ותמלא כדה ותעל.¹¹⁵

چنان که نوشته شده است: «هیبتِ ه' (Havayah) گنجینه اوست.» از این رو دلش باید با شادی و خوشی دل، «از فراوانی همه چیز»، شادمان شود. و این همان است که می گوید: «به چشمه فرود آمد، کوزه اش را پر کرد و بالا آمد.»
اشعیا هیبتِ ه' را «گنجینه او» می خواند، بنابراین انسان باید با شادی خدمت کند. و ربکا (ربקה) «فرود آمد، کوزه اش را پر کرد و بالا آمد»: فرود آمدن به چشمه به بالا رفتن می انجامد.

שע"י כ"ד ספרים דאורייתא עם היות שזהו בחי' שוב וירידה שנתלבשו בעשיה גשמית הנה עי"ז
אדרבה ותעל גם למעלה מאה"ר [מאהבה רבה] **הנ"ל דבחי' רבקה כו'**

زیرا به واسطه بیست و چهار کتاب توره، با آن که این مرتبه، مرتبه بازگشت و نزول است، زیرا آنها در عالم عمل جسمانی (عשיה، Asiyah) پوشیده شده اند، با این همه به واسطه همین، برعکس، «بالا آمد»؛ حتی بالاتر از عشق عظیم یادشده در بالا، از مرتبه ربکا، و غیره.

بیست و چهار کتاب توره، «بازگشت» و نزول به جهان جسمانی اند، اما به واسطه آنها انسان حتی از عشق عظیم مرتبه ربکا نیز بالاتر می رود.

وهגם שמים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה היינו מים רבים דייקא שנמשכו מבחי' הנהר

و هرچند «آب های بسیار نمی توانند عشق را خاموش کنند»، منظور دقیقاً آب های بسیار است که از مرتبه رود کشیده شده اند.

«آب های بسیار» که نمی توانند عشق را خاموش کنند، از رود، یعنی مرتبه آشکار، می آیند.

אבל כ"ד ספרים דאורייתא הם נמשכים מבחי' ותרד העינה שהמעין נמשך מבחי' סדכ"ס [סבה דכל סבות]
ממש כמ"ש הנה אנכי נצב על עין המים¹¹⁶ **ולכן עי"ז ירוו צמאון האה"ר** [האהבה רבה] **ולכן אדרבה**
המעין הוא נראה קטן יותר מהנהר

اما بیست و چهار کتاب توره از مرتبه «به چشمه فرود آمد» کشیده می شوند، زیرا چشمه از همان مرتبه علت همه علت ها سرچشمه می گیرد، چنان که نوشته شده است: «اینک من (Anochi، **انכי**) کنار چشمه آب ایستاده ام»؛ از این رو، به واسطه این، تشنگی عشق عظیم سیراب می شود. و برعکس، چشمه کوچک تر از رود به نظر می رسد؛

اما توره از چشمه می آید؛ چشمه ای که از ذاتِ ه' سرچشمه می گیرد، همان «من» ی که «کنار چشمه می ایستد»؛ تنها همین تشنگی را سیراب می کند. چشمه از رود کوچک تر به نظر می آید.

היינו משום שהוא קרוב יותר לבחי' אנכי סדכ"ס [סבה דכל סבות] **ע"כ יש בו הבטול יותר דכל הקרוב קרוב קמי' [קמיה] כו' וכמאמר אין זולתך לחיי עוה"ב** [עולם הבא] **אפס בלתי כו'.**

یعنی چون به مرتبۀ **انכי**، علتِ همهٔ علت‌ها، نزدیک‌تر است، خودنفی‌گری (ביטול، bittul) در آن بیشتر است، زیرا هرچه نزدیک‌تر باشد، نزد او نزدیک‌تر است، و غیره؛ و چنان‌که در گفتار آمده است: «برای حیاتِ جهانِ آینده هیچ‌کس جز تو نیست؛ هیچ‌چیز جز تو نیست، و غیره.»

چشمه کوچک‌تر است، زیرا به **ה'** نزدیک‌تر است و آنچه به او نزدیک‌تر است، خودنفی‌گری بیشتری در برابر او دارد. این مانند دعایی است که از «هیچ‌کس جز تو نیست» و «هیچ‌چیز جز تو نیست» سخن می‌گوید.

أبلا באמת בודאי הרי מקור מוצא המים הוא מהמעייין וממנו נמשך להנהר כמ"ש המשלח מעינים בנחלים.¹¹⁷

اما در حقیقت، بی‌تردید سرچشمه‌ای که آب از آن بیرون می‌آید، چشمه است و از آن [آب] به رود راه می‌یابد، چنان‌که نوشته شده است: «او چشمه‌ها را به نهرها می‌فرستد.»

اما در حقیقت، چشمه سرچشمۀ آبی است که رود را پدید می‌آورد، چنان‌که در مزامیر آمده است: «او چشمه‌ها را به نهرها می‌فرستد.»

23 וגם מי מעייין נק' מים חיים כו'. ובוז יבוזו כמאמר שיננא חטוף ואכול¹¹⁸ **חטוף وبرיך דהיינו כמ"ש לכו לחמו בלחמי**¹¹⁹ **וכמ"ש פי פערתי ואשאפה**¹²⁰ **כו'. עמא פזיזא**¹²¹ **כו'.**

همچنین، آبِ چشمه را «آبِ زنده» می‌نامند، و غیره. و «**בוז יבוזو** (boz yavuzu؛ «غارت خواهند کرد»)» بر اساس این گفته است: «ای تیزهوش، بقاپ و بخور، بقاپ و برکت بگو»؛ یعنی همان‌گونه که نوشته شده است: «بیایید، از نانم بخورید»، و همان‌گونه که نوشته شده است: «دهانم را فراخ گشودم و نفس‌نفس زدم، و غیره»؛ «مردمی شتاب‌زده، و غیره.»

آبِ چشمه «آبِ زنده» نامیده می‌شود، زیرا از سرچشمه‌اش جاری است. آذمور هازاکن برای توضیح «قاپیدن» مشتاقانه در **בוז יבוזو**، به سفارش تلمود اشاره می‌کند که «بقاپ و بخور»؛ به دعوتِ حکمت که «بیایید، از نانم بخورید»؛ به سخنِ سرایندهٔ مزامیر که «دهانم را فراخ گشودم و نفس‌نفس زدم»؛ و به توصیفِ بنی‌اسرائیل در سینا، به‌عنوانِ «مردمی شتاب‌زده» که پیش از «خواهیم شنید» گفتند «خواهیم کرد».

ולכן נרמז ג"כ נסוך המים בחג בלשון בוז יבוזו כמ"ש בזוהר¹²² דהיינו כי בקרבנות דיום שני וששי ושביעי נרמז נסוך המים כמארז"ל [כמאמר רבותינו זכרונם לברכה] נאמר בשני ונסכיהם כו'.¹²³

و ازاین‌رو، نثار آب در عید نیز در تعبیر «بوز یבוז» به آن اشاره شده است، چنان‌که در زوهار (זהר) آمده است. یعنی در قربانی‌های روزهای دوم، ششم و هفتم، به نثار آب اشاره شده است؛ چنان‌که حکیمان ما گفتند: «در روز دوم، عبارت "و نثارهایشان" آمده است، و غیره.»

زوهار نثار آب عید سوکوت (סוכות, Sukkos) را در واژه «بوز» نهفته می‌داند: در قربانی‌های روزهای دوم، ششم و هفتم عید به نثار آب اشاره شده است؛ چنان‌که تلمود این مطلب را از عبارت آن آیات استنباط می‌کند.

24 ושני וששי ושביעי הם אותיות בוז. והיינו משום שזהו ג"כ ע"ד ביזה הנ"ל להשקיט רשפי אש האהבה שבמזבח שהוא ע"י נסוך המים מהמעין כמ"ש ושאתם מים בששון¹²⁴ כו'

و «دوم»، «ششم» و «هفتم» [ב, ו, ז (bet, vav, zayin)] حروف «غنیمت» (בוז, boz) هستند. و این نیز از همان سنخ «غنیمت» یادشده در بالا است: فرونشاندن شراره‌های آتشین عشقی که بر مذبح است؛ عشقی که با نثار آب از چشمه فرومی‌نشیند، چنان‌که نوشته شده است: «و با شادی آب خواهید کشید، و غیره.»

حروف واژه‌های دوم، ششم و هفتم، یعنی بت، واو و زاین، واژه «بوز» را می‌سازند. نثار آب گونه‌ای «غنیمت» است: آبی که از چشمه کشیده می‌شود، شعله‌های عشق سوزانی را که بر مذبح می‌سوزد فرومی‌نشاند؛ یعنی عشق آتشین نفس. این کار با شادی بسیار انجام می‌شد.

ולכן נסוך זה דוקא אחר עשיית [עשרת ימי תשובה] שהיא תגבורת האהבה בבחי' תשובה ועמך לא הפצתי¹²⁵ כו' ע"ד והנה רבקה יוצאת¹²⁶ כנ"ל.

ازاین‌رو، این نثار آب مشخصاً پس از ده روز بازگشت (תשובה, teshuvah) انجام می‌شود؛ روزهایی که شدت‌گرفتن عشق در مرتبه تשובه است، با این گفته که «و جز تو هیچ نمی‌خواهم، و غیره»؛ و این از همان سنخ «و اینک، ریوکا (ربקה) بیرون آمد» است، چنان‌که در بالا گفته شد.

نثار آب پس از ده روز تשובه انجام می‌شود؛ زمانی که عشق به ה' از راه بازگشت شدت می‌گیرد و انسان می‌گوید: «و جز تو هیچ نمی‌خواهم.» این همان بیرون‌آمدن ریوکا است: صعود از پایین که باید نخست روی دهد.

25 ועי"ז אח"כ דוקא נמשך בחי' ותרד העינה ותמלא כדה¹²⁷ וכמש"ל [וכמה שכתוב לעיל] **ולכן היה בזה שמחה רבה ועצומה כו'.**

و به واسطه این، تنها پس از آن است که مرتبه «او به چشمه فرود آمد و کوزه اش را پر کرد» نازل می شود، چنان که پیش تر توضیح داده شد؛ و از این رو، در این امر شادی ای بزرگ و بسیار عظیم بود، و مانند آن.

پس از فراز رفتن روزهای بازگشت (תשובה, teshuvah)، نازل شدن «کوزه اش را پر کرد» می آید. از همین رو، مراسم آب برداری در سوکوت (סוכות, Sukkos) با شادی ای بسیار بزرگ همراه بود.

וגם כי זהו כמו בחי' הון ביתו ממש שהוא גנוז באותיות התורה שהרי לא נתפרש בתורה בפ' מצות ניסוך המים

و نیز از آن رو که این، همچون خود مرتبه «ثروت خانه او» است که در حروف تورا پنهان است؛ زیرا فرمان الهی نثار آب (מצוה, mitzvah) در تورا به صراحت بیان نشده است،

دلیل دیگری برای شادی این است که نثار آب همچون «ثروت خانه او» است، یعنی گنجی پنهان؛ زیرا در تورا به صراحت نوشته نشده است.

רק שחז"ל [שחכמינו זכרונם לברכה] **גילו לנו זה שהוא מרומז בתורה המ"ם ביום שני. והיו"ד ביום ששי. והמ"ם בשביעי. וזהו הון ביתו הגנוז ومוטמן כו':**

بلکه حکمای ما آشکار کردند که این امر در تورا به آن اشاره شده است: حرف م (מ, mem) در روز دوم، حرف ی (י, yud) در روز ششم، و حرف م (מ, mem) در روز هفتم. و این همان «ثروت خانه او» است که پنهان و نهفته است، و مانند آن.

حکمای ما آن را در حروف افزوده آیات پنهان یافتند: یک م در روز دوم، یک ی در روز ششم و یک م در روز هفتم؛ این حروف واژه آب (מים, mayim) را می سازند. میتصوایی که در حروف تورا پنهان است، «ثروت خانه او» است؛ پنهان و اندوخته.

بخش 7 • 261-31

مزمور 93 و روز دراز

26 ועכ"ז [ועם כל זה] **יובן מ"ש נשאו נהרות קולם¹²⁸ ישאו נהרות דכים ופי' בזוהר פ' וארא (דף כ"ג ע"א)¹²⁹**
אינון נהרות כמד"א [כמה דאת אמר] **ונהר יוצא מעדן¹³⁰ וגו'**

و با وجود همه این ها، آنچه نوشته شده است فهمیده می شود: «رودها آواز خود را برافراشته اند؛ رودها دכים (dochyam) [کوبش موج هایشان]] را برخوانند افراشت.» و زوهر (זהר) در پاراشای واثرا (صفحة 23a) توضیح می دهد: «این ها همان رودها هستند، چنان که گفته شده است: «و رودی از عدن بیرون آمد، و غیره.»»

اکنون آدمور هازاکن مزمور 93 را چنین می خواند: «رودها آواز خود را برافراشته اند؛ رودها دכים (dochyam) [کوبش موج هایشان]] را برخوانند افراشت.» زوهر این رودها را همان رودی می داند که از عدن بیرون می آید.

והיינו בחי' בינה שע"י ההתבוננות בגדולת א"ס ב"ה נולד' רשפי אש האהבה לדבקה בה'. וזהו נשאו נהרות קולם והוא העלאה מלמטה למעלה.

ו این همان مرتبة فهم (בינה, Binah) است؛ زیرا از راه تأمل در عظمت بی‌نهایت مطلق (אין סוף, Ein Sof)، که متبارک است، شراره‌های آتشین عشق زاده می‌شوند تا به ה' پیوندند. و این است معنای «رودها آواز خود را برافراشته‌اند»: این همان صعود از پایین به بالاست.

رودها همان בינה، یعنی فهم، هستند: تأمل در عظمت ה' عشقی آتشین و اشتیاق به پیوستن به او پدید می‌آورد. «رودها آواز خود را برافراشته‌اند» به همین صعود از پایین به بالا اشاره دارد.

וכן בתרגום קלהון בשירתא הרי קול זה הוא בחי' השיר שהוא העלאה כנודע מענין השיר שהלויים אומרים ואח"כ נמשך עי"ז המשכה מלמעלה למטה.

و نیز ترگوم [چنین ترجمه می‌کند]: «صدایشان در سرود». این صدا همان مرتبة سرود است که صعود به‌شمار می‌آید، چنان‌که از سرودی که لاویان می‌خوانند دانسته می‌شود؛ و پس از آن، به‌واسطه این، فرودآوری از بالا به پایین صورت می‌گیرد.

ترگوم آرامی «صدایشان» را «در سرود» ترجمه می‌کند. سرود، مانند سرودی که لاویان در معبد می‌خواندند، صعود است و در پاسخ، فرودآمدنی از بالا را به‌دنبال می‌آورد.

27 וכמ"ש"ל [וכמה שכתוב לעיל] שע"י והנה רבקה יצאת בבחי' העלאה עי"ז אח"כ ותרד העינה ותמלא כדה כנ"ל וכמ"ש אם ישים אליו לבו¹³¹ רוחו ונשמחו אליו יאסף.

و چنان‌که پیش‌تر توضیح داده شد، به‌واسطه «و اینک ریوکا (רבקה) بیرون آمد» در مرتبة عروج، پس از آن «به چشمه فرود آمد و کوزه خود را پر کرد»، چنان‌که پیش‌تر گفته شد؛ و چنان‌که نوشته شده است: «اگر دلش را به سوی او متوجه سازد، روح و نفسش به سوی او گردآورده خواهد شد.»

همانند ریوکا، نخست عروج رخ می‌دهد و پس از آن فرودآوردن. آیه ایوب نیز به همین ترتیب خوانده می‌شود: هنگامی که انسان دل خود را متوجه ה' می‌سازد، روح ה' در پاسخ به سوی او گردآورده می‌شود.

וזהו ישאו נהרות דכים ותרגומו יקבלון נהרותא अगर שבחיהון שהשכר הוא ההמשכה מאוא"ס [מאור אין סוף] המלוכש בתורה חכים ולא בחכמה ידיעא שהיא למעלה מבחי' הבינה וההשגה.

و این است معنای «رودها دכים» (dochyam؛ زلالی و روشنی) خود را برمیافرازند؛ و ترجمه آرامی آن چنین است: «رودها پاداش ستایش‌هایشان را دریافت خواهند کرد»؛ پاداش، فرودآمدن نور بی‌پایان (اور אין سوف، Or Ein Sof) است – متبارک باد – که در تورا پوشیده است؛ این نور «حکیم است، اما نه با حکمتی شناخته‌شده» و فراتر از مرتبه فهم (בינה، Binah) و ادراک است.

بخش دوم آیه، «رودها دכים» خود را برمیافرازند، را ترجمه چنین می‌خواند: «رودها پاداش ستایش‌هایشان را دریافت خواهند کرد.» پاداش، نور بی‌پایانی است که در تورا پوشیده است؛ همان «حکیم، اما نه با حکمتی شناخته‌شده» که از فهم و هرگونه ادراک فراتر است.

وهוא ע"ד השולח מעינים בנחלים. וכדפי' בזוהר פ' חוקת (דף קפ"א ע"א)¹³² ונק' דכים לשון צלילות ובהירות כמו מר דרور¹³³ ומתרגمین מירא דכיא.¹³⁴

و این به‌سان «چشمه‌ها را در نهرها روانه می‌سازد» است، چنان‌که در زوهار (זהר)، پاراشات خوکات (page 181a) توضیح داده شده است. و آن را «دכים» می‌نامند؛ واژه‌ای که بر زلالی و روشنی دلالت دارد، مانند «مَر خالص» (מר درور، mar deror) که آن را [به آرامی] «میرا دَخیا» (میرا دכیا، mira dachya) ترجمه می‌کنیم.

این همان چشمه‌ای است که رودها را تغذیه می‌کند. آلتز ربه چند معنا برای «دכים» می‌آورد: نخست، زلالی و روشنی؛ زیرا ترجمه آرامی، «مَر خالص» را «میرا دَخیا» ترجمه می‌کند.

וזה מורה על הלכות התורה כמ"ש במ"א בענין מרדכי וכן הוא לי' [לשון] טהרה כמו על איל קמצא דכן¹³⁵ دهיינו המשכת ח"ע [חכמה עילאה] בתורה הוא לברר הטהור מן הטמא.¹³⁶

و این به احکام تورا اشاره دارد، چنان‌که در جای دیگری درباره موضوع مردخای (מרדכי) توضیح داده شده است. این واژه همچنین بر پاکی دلالت دارد، مانند عبارت «درباره اییل کامتسا (ایل کמצا، ayil kamtza) [ملخ] که پاک است (دכן، dachan)»؛ یعنی فرودآمدن حکمت برین (حכמה، Chochmah) در تورا برای جداکردن پاک از ناپاک است.

این روشنی به احکام تورا اشاره دارد (چنان‌که در جای دیگری درباره مردخای، که نامش با «میرا دכیا» پیوند دارد، توضیح داده شده است). «دכן» همچنین به معنای پاک از نظر شرعی است، چنان‌که در میشنا (משנה) درباره گونه‌ای ملخ آمده که پاک است: حکمت برین تورا پاک را از ناپاک جدا می‌کند.

28 ונק' דכיין ומסאבין. וגם דכים דך ים היינו כד הנמשך מים החכ' [החכמה] כמ"ש ותמלא כדה ¹³⁷ כו'.

و آن‌ها را «پاک و ناپاک» می‌نامند [دכיין ומסאבין, dachyan u'mesaavin]. همچنین «دכים» (dochyam) همان «دך یم» (dach yam) است؛ یعنی کوزه‌ای (כד, kad) که از دریای حکمت (חכמה, Chochmah) برکشیده می‌شود؛ چنان‌که نوشته شده است: «و کوزه‌اش را پر کرد و...»

واژه آرامی پاک و ناپاک «دכיין ומסאבין» است. خوانش دیگری این است که «دכים» از «دך یم» گرفته شده است؛ وارونه حروفِ כד (کوزه) به اضافه یم (دریا): کوزه‌ای که از دریای حکمت برکشیده می‌شود؛ همان «کوزه‌اش را پر کرد» دربارهٔ ربکا (רבקה).

وگם דכים ל' [לשון] عומק ושפלות כדפרש"י [כדפירש רש"י / כדפירוש רש"י] שהוא בחי' השוב ובטול שאחר הרצוא. וכתیب ואת דכא ושפל רוח ¹³⁸ וכמ"ש במ"א ע"פ ונשב בגיא ¹³⁹ כו'

همچنین، «دכים» بیانگر عمق و فروتنی است، چنان‌که راشی (רש"י) شرح می‌دهد؛ و این همان مرتبهٔ بازگشت و خودنهی‌گری (ביטול, bittul) است که پس از دویدن می‌آید. و نوشته شده است: «و با شکسته‌دل و فروتن‌روح»؛ و چنان‌که در جای دیگری بر آیهٔ «و در درّه ساکن شدیم و...» شرح داده شده است.

معنای سوم، بنا بر توضیح راشی، عمق و فروتنی است: «بازگشت» و خودنهی‌گری‌ای که پس از «دویدن» جان به‌سوی ה' می‌آید. ישعیا می‌گوید ה' با شکسته (דכא, daka) و فروتنی روح سکونت دارد.

وكم"ש ג"כ אי זה בית ¹⁴⁰ אשר תבנו לי ¹⁴¹ כו' ואל זה אביט אל עני ונכה רוח כו'.

و نیز چنان‌که نوشته شده است: «چه خانه‌ای می‌توانید برای من بسازید و...؛ اما به این شخص می‌نگرم: به تهیدست و شکسته‌روح و...»

و ישعیا می‌گوید هیچ خانه‌ای نمی‌تواند ה' را در خود جای دهد، اما او به تهیدستان و شکسته‌روحان می‌نگرد. جایگاه سکونتِ ה' فروتنی است، نه شکوه و عظمت.

29 והדר מפרש מהו מעלת השכר הזה מקולות מים רבים ¹⁴² אדירים כו' אדיר במروم כו'. ופי' כמ"ש

בפע"ח [בפרי עץ חיים] שער היוכ"פ [היום כפור / היום הכפורים] פ"ג [פרק ג'] כי יש קולות עליונים שמהן ניזונים או"א [אבא ואימא] כו' ע"ש.

و سپس [آیه] توضیح می‌دهد که برتری این پاداش چیست: «بیش از آوازهای آب‌های بسیار نیرومند و...؛ مقتدر در بلندی‌ها و...». و توضیح آن همان است که در پری عتس حاییم (פרי עץ חיים)، שער יום הכיפורים، فصل ۳، شرح داده شده است: آوازهای عالم بالا وجود دارند که پدر و مادر (אבא ואמא, Abba v'Imma) از آن‌ها تغذیه می‌کنند و...؛ به آنجا بنگرید.

آیهٔ بعد عظمتِ پاداش را چنین وصف می‌کند: «بیش از آوازهای آب‌های بسیار... مقتدر در بلندی‌هاست نام چهارحرفی (ה', Havayah)». پری عتس حاییم می‌آموزد که آوازهای عالم بالا وجود دارند که پدر و مادر، یعنی ساختارهای عقلانی حکمت (חכמה, Chochmah) و فهم (בינה, Binah)، از آن‌ها تغذیه می‌کنند.

ועמ"ש ע"פ וכל העם רואים את הקולות ^{143, 144} כו' וזהו עדותיך נאמנו מאד ¹⁴⁵ לביתך נאווה קודש. עד"מ בחכמה יבנה בית ¹⁴⁶ דקאי על תיבות ואותיות התורה שנמשכו ונבנו ע"י ח"ע [חכמה עילאה].

و نیز بنگرید به آنچه دربارهٔ آیه «و همهٔ مردم آوازه‌ها را می‌دیدند و ...» شرح داده شده است. و این همان است: «گواهی‌های تو بسیار استوارند؛ قدوسیت زیبندهٔ خانهٔ توست»؛ به‌عنوان تمثیل، [چنان‌که آمده است:] «خانه با حکمت ساخته می‌شود»؛ مقصود از آن، واژه‌ها و حروف تورات که به‌واسطهٔ **חכמה** برتر فرود آورده و ساخته شده‌اند.

آدمور هزاکن همچنین به شرح خود دربارهٔ «همهٔ مردم آوازه‌ها را می‌دیدند» در سینا ارجاع می‌دهد. «گواهی‌های تو بسیار استوارند؛ قدوسیت زیبندهٔ خانهٔ توست»: «خانه» نیز در اینجا واژه‌ها و حروف تورات که به‌واسطهٔ **חכמה** برتر ساخته شده‌اند.

30 ועדותיך נאמנו. עדות לשון דעת היא כמ"ש ובדעת חדרים ימלאו ¹⁴⁷ כל הון יקר ¹⁴⁸ הנק' הון ביתו.

«گواهی‌های تو قابل اعتمادند»: واژهٔ «گواهی» (עדות، eidus) بیانگر شناخت (دעת، Daas) است، چنان‌که نوشته شده است: «و با شناخت، حجره‌ها از همهٔ دارایی‌های گران‌بها پر می‌شوند»؛ این دارایی «ثروت خانهٔ او» نامیده می‌شود. «گواهی» با **דעת** پیوند دارد و **דעת** حجره‌ها را از «همهٔ دارایی‌های گران‌بها»، یعنی «ثروت خانهٔ او»، پر می‌کند.

וזהו לביתך נאווה קדש. ¹⁴⁹ שהוא המשכה מבחי' קדש העליון اور א"ס ב"ה. ה' לאורך ימים הוא כמארז"ל [כמאמר ربوتינו זכرونם לברכה] על אלף השביעי יום שכולו ארוך. ¹⁵⁰

و این است: «قدوسیت، خانهٔ تو را می‌زیبد»؛ این فرودآمدنی است از مرتبهٔ (בחינה، bechinah) قدوسیت برین، نور بی‌پایان (اور אין سوف، Or Ein Sof)، متبارک باد. «ه'، برای درازی روزها» همان‌گونه است که حکمای ما دربارهٔ هزارهٔ هفتم گفته‌اند: «روزی که سراسر دراز است.»

«قدوسیت، خانهٔ تو را می‌زیبد» یعنی تورات از قدوسیت برین، نور بی‌پایان، فرود می‌آورد. آیه با عبارت «برای درازی روزها» پایان می‌یابد؛ حکمای ما این عبارت را بر هزارهٔ هفتم تطبیق می‌دهند: «روزی که سراسر دراز است.»

31 והענין הוא כי פ"י כולו ארוך היינו שגם בתחלתו הוא ארוך. ולכאורה אין לשון אריכות נופל רק בסיום וסוף ולא בתחלה. ואיך כולו ארוך גם בתחלתו.

و مقصود این است که «سراسر دراز» یعنی حتی در آغازش نیز دراز است. اما ظاهراً وصف «درازی» تنها بر پایان و انتها اطلاق می‌شود، نه بر آغاز؛ پس چگونه می‌توان گفت «سراسر دراز» است، حتی در آغازش؟

پرسش این است: «دراز» معمولاً وصف امتداد چیزی تا پایان آن است؛ پس چگونه ممکن است روزی حتی در آغازش نیز دراز باشد؟

אך הכוונה שיהיה גילוי אור א"ס ב"ה המלובש בסתר עליון שנק' אריך אנפין כמ"ש ארך אפים¹⁵¹ כו'.

اما مقصود آن است که نور بی‌پایان (اور אין سوف, Or Ein Sof)، که متبارک باد، و در نهان برین پوشیده است، آشکار شود؛ نهانی که «چهرهٔ دراز» (اریך انפین, Arich Anpin) نام دارد، چنان‌که نوشته شده است: «دیرخشم (آرخ اפים, erech apayim)، و غیره.»

پاسخ این است که در آینده، نور بی‌پایانی که در آریخ آنپین پنهان است آشکار خواهد شد. آریخ آنپین («چهرهٔ دراز») نام مرتبهٔ بیرونی تاج (کתר, Keser)، پایین‌تر از عתיق یومین (Atik Yomin؛ «روزگار کهن») است. واژهٔ Arich با erech apayim، «دیرخشم»، پیوند دارد.

ونק' אריך אנפין היינו שיכול לימשך גם למטה בעשי' [בעשיה] כי קמיה ית' שוה ומשוה רוחניות וגשמיות

و این مرتبه «چهرهٔ دراز» نام دارد؛ یعنی می‌تواند تا پایین، در عالم عمل (عשיה, Asiyah) نیز امتداد یابد، زیرا در برابر او، متبارک باد، روحانیت و مادیت یکسان‌اند و او آن دو را یکسان می‌سازد.

این مرتبه «دراز» نامیده می‌شود، زیرا می‌تواند تا پایین، به جهان مادی امتداد یابد: در برابر ה', امر روحانی و مادی یکسان‌اند.

ולכן יהיה הגילוי למטה ביחו"ת [ביחודא תתאה] כמו ביחו"ע [ביחודא עילאה] (ועמ"ש ע"פ ועתה יגדל¹⁵² נא כו' כאשר דברת לאמר¹⁵³ ה' ארך אפים כו')

و ازاین‌رو، آشکارگی در پایین، در یگانگی فروتر (יחודא תתאה, yichuda tata'ah)، همچون یگانگی برتر (יחודא עילאה, yichuda ila'ah) خواهد بود. (و بنگرید به آنچه دربارهٔ آیهٔ «و اکنون، لطفاً، [نیرو] بزرگ شود، و غیره، چنان‌که سخن گفتی و فرمودی: ה' دیرخشم است، و غیره» توضیح داده شده است.)

پس در آینده، ה' در پایین، در یگانگی فروتر، همان‌گونه آشکار خواهد شد که در بالا، در یگانگی برتر، آشکار است. آلتز ربه (آدمو"ר הזקן) به مآمار خود دربارهٔ دعای موشه اشاره می‌کند که در آن، عبارت «ה' دیرخشم است» نقل شده است.

וע"כ כולו ארוך בתחלה כמו בסוף שהוא גילוי בחי' שאין לו תחלה ואין לו תכלה ועד"ז הוא מארז"ל [מאמר רבותינו זכרונם לברכה] כסא דמלכא משיחא¹⁵⁴ מחזיק רכ"א לוגין שאין לו פי' ע"פ פשוטו כלל מהו ענין רכ"א לוגין דוקא.

و ازاین‌رو، «سراسر دراز» است، در آغاز همانند پایان؛ زیرا آشکارگی مرتبه‌ای است که نه آغازی دارد و نه پایانی. و در همین راستا، این گفتهٔ حکیمان ماست: «جام پادشاه مשיח (Moshiach) دوپست‌وبیست‌ویک لوگین (لוגین, lugin)؛ واحدهای اندازه‌گیری حجم مایعات) در خود جای می‌دهد؛ سخنی که بر اساس معنای ظاهری‌اش هیچ توضیحی ندارد: چرا مشخصاً دوپست‌وبیست‌ویک لوگین؟

مرتبه‌ای که نه آغاز دارد و نه پایان، در آغاز همچون پایان «دراز» است. همین اندیشه گفتهٔ حکیمان را توضیح می‌دهد که جام مשיח دوپست‌وبیست‌ویک لوگین گنجایش دارد؛ عددی که اگر آن را لفظاً بگیریم، معنایی ندارد.

אלא הכוונה שהכוס הוא הכלי לגילוי אוא"ס [اور אין סוף] ב"ה ויהיה הגילוי בו מבחי' ארך אפים כו' כנ"ל:

בלکه مقصود آن است که جام، ظرفی برای آشکارگی اور אין סוף ב"ה است، و آنچه در آن آشکار خواهد شد از مرتبه «ארך אפים» و غیره» خواهد بود، چنان که پیش تر گفته شد.

جام ظرفی برای آشکارگی نور بی پایان از مرتبه «دراز» است: erech (ארך؛ «دراز») از حروف الف، رש و کاف تشکیل شده و ارزش عددی اش ۲۲۱ است.

در کار بندگی

پس از آن که انسان در قرائت **שמע (שמע, Shema)** عشقی به **ה'** برمی انگیزد که هیچ چیز دیگری نمی تواند آن را سیراب کند، باید بداند که واژه های توره و **מצוות**، خود گنجینه گران بهای **ה'** هستند. باید آن ها را با شوق و شادی به چنگ آورد و نفس حیوانی را از راه عشق و هیبت (**אהבה ویرאה, ahavah veyirah**) و پذیرش یوغ (**קבלת עול, kabbalas ol**) پالایش کرد؛ زیرا همین صعود است که ذات **ה'** را به جهان فرود می آورد.

پرسش هایی برای گفت و گو

1. چرا حتی ظهور باغ عدن هم نمی تواند عشق نفس را سیراب کند، حال آن که یک **מצווה** جسمانی می تواند؟
2. پوشیدگی نام **אלקים** چگونه امکان لذت **ה'** را فراهم می کند؟
3. نام ربکا، یعنی تیمی از گاوان یوغ بسته، درباره پالایش صفات عاطفی چه می آموزد؟
4. چرا چشمه از رود کوچک تر می نماید و این چه چیزی درباره نزدیکی به **ה'** می آموزد؟
5. از چه نظر شادی توره و **מצוות** «غارت» گنجینه **ה'** است؟

یادداشت‌ها

بند 1

1 مים רבים

این یادداشت ثبت می‌کند که نسخه‌ای از این مامار به خط میتر ربه (آدمو"ר האמצעי) موجود است و در **ספר המאמרים** (**ספר המאמרים**) 5569 به چاپ رسیده؛ این متن، نسخه‌ای موازی از همان گفتار است.

یادداشت کھوت

הנחת כ"ק אדה"א בסה"מ תקס"ט ע' א. (באחד מהכת"י גרשם "תורה הנאמרה שבת שלפני פורים על חתונת נכדו תקס"י"ת". ובאה"ת יתרו ע' תתיד מצויין "עייך בהביאור ע"פ מים רבים לא יוכלו כו' (דחתונת ב"ד ר' בער)". ראה לעיל בציונים לכ"ק אדמו"ר זי"ע. לכללות מאמר זה ראה ד"ה זה ש"פ תולדות תשרי"ז לכ"ק אדמו"ר זי"ע (נדפס בסה"מ מלוקט ח"א).

2 מים רבים

در کتاب Song of Songs, محبوبه به معشوقش می‌گوید که عشق را نمی‌توان با سیلاب‌ها خاموش کرد یا با پول خرید: «آب‌های بسیار نمی‌توانند عشق را خاموش کنند و رودها نیز نمی‌توانند آن را غرق سازند؛ اگر کسی تمام دارایی خانه‌اش را در برابر عشق بدهد، او را سخت خوار خواهند شمرد.» این **מאמר** (maamar, مقاله توراتی) نیمه دوم آیه را به شیوه خود می‌خواند: «مرد» ה' است که دارایی خانه‌اش را می‌دهد، و boz yavuzu lo یعنی آن را با اشتیاق می‌ربایند، همچون غنیمت (بندهای 12-20).

Song of Songs 8:7 שיר השירים ח':ז

מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה ונהרות לא ישטפוה אפי' יתן איש את-קליהון ביתו באהבה בוז נבוזו לו:

Many waters cannot quench love, Neither can the floods drown it; If a man would give all the substance of his house for love, He would utterly be contemned

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

یادداشت کھوت

שה"ש ח, ז.

3 והנה הנהרות נמשכים מן המעינות

یادداشت برای شرح تفاوت میان رود و چشمه‌ها، که این مامار بر آن بنا شده است، به همان‌جا ارجاع می‌دهد.

یادداشت کھوت

ההפרש בין נהר למעינות — ראה אוה"ת שה"ש כרך ב ע' תנה.

4 השולח מעינים

«چشمه‌ها را به سوی جویبارها روان می‌سازد»: در Psalm 104, سراینده مزامیر ה' را به‌عنوان آفریننده می‌ستاید که چشمه‌ها را جاری می‌سازد تا جویبارهایی را که زمین را سیراب می‌کنند، پر کنند. این عبارت برای نشان‌دادن آن نقل شده است که رودها و جویبارها آب خود را از چشمه‌ها می‌گیرند.

Psalms 104:10 תהילים ק"ד:י

یادداشت کھوت

תהלים קד, י.

5 הוי כל צמא לכו למים

«هان، ای همه تشنگان، به سوی آب بیایید.» حکیمان «آب» را در اینجا به

تورا تفسیر می‌کنند؛ این آیه مبنای تشبیه تورا به آب است.

Isaiah 55:1 ישעיהו נ"ה:א'

הוי כל-צמא לכו למים ואשר אי-ילו קסף לכו שברו ואכלו ולכו שברו בלוא-קסף ובלוא מקחיר יין וקלב:

Ho, every one that thirsteth, come ye for water; And he that hath no money; Come ye, buy, and eat; Yea, come, buy wine and milk Without money and without price

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

یادداشت کھوت

ישע"י נה, א.

6 חכים ולא בחכמה ידיעא

عبارت اینجا از 4-3:17b · Tikkunei Zohar, Patach Eliyahu نقل شده است؛ متن در زیر آمده است.

4-3:17b · Tikkunei Zohar, Patach Eliyahu תקוני הזהר י"ז ב:ג-ד'

אנת חכים ולא בחכמה ידיעא. אנת הוא מבין ולא מבינה ידיעא. לית לך אתר ידיעא אלא לאשתמודעא תוקפך וחילך לבני נשא. ולאחזאה לון איך אתנהיג עלמא בדינא וברחמי דאינון צדק ומשפט כפום עובדיהון דבני נשא. דין איהו גבורה. משפט עמודא דאמצעיתא. צדק מלכותא קדישא. מאזני צדק *תרין סמכי קשוט. הין צדק אות ברית. כלא לאחזאה איך אתנהיג עלמא.

Constantinople, 1740 (CC-BY-NC)

یادداشت کھوت

ת"ז בהקדמה (פתח אליהו).

7 חכים ולא בחכמה ידיעא

از دعای الياهو (Eliyahu) (Patach Eliyahu) در مقدمه تیگونه زوها (تیگونه زهر): ה' «حکیم است، اما نه با حکمتی شناخته‌شده». در اینجا، این عبارت مرتبه پنهان «چشمه» در تورا را توصیف می‌کند.

4-3:17b · Tikkunei Zohar תקוני הזהר י"ז ב:ג-ד'

אנת חכים ולא בחכמה ידיעא. אנת הוא מבין ולא מבינה ידיעא. לית לך אתר ידיעא אלא לאשתמודעא תוקפך וחילך לבני נשא. ולאחזאה לון איך אתנהיג עלמא בדינא וברחמי דאינון צדק ומשפט כפום עובדיהון דבני נשא. דין איהו גבורה. משפט עמודא דאמצעיתא. צדק מלכותא קדישא. מאזני צדק *תרין סמכי קשוט. הין צדק אות ברית. כלא לאחזאה איך אתנהיג עלמא.

Constantinople, 1740 (CC-BY-NC)

8 ונהר יוצא מעדן

«و رودی از عدن بیرون می‌آمد تا باغ را سیراب کند، و از آنجا شاخه‌شاخه می‌شد.» آلتز ربه این آیه را درباره تجلی‌ای می‌خواند که به باغ عدن (גן עדן, Gan Eden) جاری می‌شود و به سوی هر نفس شاخه‌شاخه می‌گردد.

Genesis 2:10 בראשית ב':י

ונהר יצא מעדן להשקות את-הגן ומשם יפרד והנה לארבעה ראשים:

And a river went out of Eden to water the garden; and from thence it was parted, and became four heads

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

یادداشت کھوت

בראשית ב, י.

9 زوهار (זהר) «آب‌های بسیار» را به‌منزلهٔ رودِ اعلی تفسیر می‌کند که همهٔ رودها از آن جاری می‌شوند. آلتز ربه (ادمویر הזקן) از آن برای شناسایی «آب‌های بسیار» با جریان آشکار حکمت الهی بهره می‌گیرد. همان بخش از زوهار در ادامه، عبارت «اگر کسی بدهد» را به قدوین متبارک (קב"ה) / קודשא בריך הוא, Kudsha Brich Hu تفسیر می‌کند؛ برداشتی که این מאמר در بند 13 می‌پذیرد.

Zohar, Metzora 9:34–11:41 ספר הזהר, מצורע ט:ל"ד-י"א:מ"א
R. Eleazar further discoursed on the verse: "Many waters cannot quench love", etc. (Ibid. 7). 'This', he said, 'is the Right Arm which desires to bind the phylactery on the Left Arm, in accordance with the verse, "that his right hand might embrace me" (S.S. 2, 6). Or again, the "waters" may be the primordial stream from which issue other streams in every direction.

The Zohar; London, Soncino Press, 1933 (Public Domain)

بند 2

10 این آیه اکنون بر عشقِ جماعتِ اسرائیل به ה' تطبیق داده می‌شود؛ عشقی که حتی «آب‌های بسیار» حکمتِ الهی آشکار نیز نمی‌توانند آن را سیراب کنند.

Song of Songs 8:7 שיר השירים ח:ז'

מים רבים לא יוכלו לכבות את־האהבה ונהרות לא ישטפוּה אִם־יִתֵּן אִישׁ אֶת־קִלְיָהֹן בֵּיתוֹ כַּאֲהָבָה בּוֹז בְּבוֹז לוֹ:

Many waters cannot quench love, Neither can the floods drown it; If a man would give all the substance of his house for love, He would utterly be contemned

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

11 מי לי בשמים

«در آسمان چه کسی را جز تو دارم؟ و جز تو بر زمین هیچ نمی‌خواهم.» سرایندهٔ مزمور به ה' می‌گوید که در آسمان یا زمین چیزی جز خودِ ه' برای او اهمیت ندارد. این عبارت در اینجا به‌منزلهٔ امتناع جان از قانع‌شدن، حتی به لذت‌های باغ عدن (גן עדן, Gan Eden)، خوانده می‌شود.

Psalms 73:25 תהילים ע"ג:כ"ה

מִי־לִי בַשָּׁמַיִם וְעַמָּה לֹא־יִפְחָדָתִי בָאָרֶץ:

Whom have I in heaven but Thee? And beside Thee I desire none upon earth

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

یادداشتِ كهوت

תהלים עג, כה.

12 ומעין יצא מבית ה'

«و چشمه‌ای از خانهٔ ه' بیرون خواهد آمد»: پیسگویی یُوئیل (یואل) دربارهٔ پایان روزگار است؛ هنگامی که چشمه‌ای از معبد جاری می‌شود و درهٔ شطیم را سیراب می‌کند. این گفتار (مامار, maamar) آن را به‌منزلهٔ مرتبهٔ برتر «چشمه» می‌خواند که در روزگار آینده آشکار خواهد شد.

Joel 4:18 יואل ד:י"ח

וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא יִשְׁפּוּ הַהָרִים עָסִיס וְהַגְּבָעוֹת תִּלְחָנָה חֵלֶב וְכָל־אֲפִיקַי יְהוּדָה יִלְכוּ מִיָּם וּמַעַיִן מִבֵּית ה' יֵצֵא וְהִשְׁקָה אֶת־נַחַל הַשְּׂטִימִם:

And it shall come to pass in that day, That the mountains shall drop down sweet wine, And the hills shall flow with milk, And all the brooks of Judah shall flow with waters; And

a fountain shall come forth of the house of the L-RD, And shall water the valley of Shittim

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

یادداشتِ كهوت

יואל ד, יח.

13 ותרד העינה

رفقه (רבקה) هنگامی که خادم ابراهیم (ابراهیم) برای یافتن همسری برای اسحاق (יצחק) به چاه آمد، «به‌سوی چشمه پایین رفت و کوزه‌اش را پر کرد». آلتز ربه (ادمویر הזקן) این عبارت را چنین می‌خواند: نزول‌دادن تجلی چشمه از طریقِ تورا (تורה, Torah) و فرمان‌ها (מצוות, mitzvos).

Genesis 24:16 בראשית כ"ד:ט"ז

וְהַנַּעֲרָ טַבַּת מְרָאָה מְאֹד בְּתוֹלָה וְאִישׁ לֹא יָדָעָהּ וְתֵרַד הָעֵינָה וְתִמְלֹא כְדָהּ וְתַעַל:

And the damsel was very fair to look upon, a virgin, neither had any man known her; and she went down to the fountain, and filled her pitcher, and came up

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

یادداشتِ كهوت

בראשית כד, טז. ובהבא להלן ראה בארוכה תו"ח חיי שרה קדו, ג ואילך. וראה לקו"ת ברכה צו, ג. אוה"ת נ"ך ע' יח.

14 ותמלא כדה הם כ"ד ספרין דאורייתא

یادداشت، در کنار تیگونه زوهار، برای برداشتِ کדה به‌عنوان اشاره به بیست‌و‌چهار کتاب به آنجا ارجاع می‌دهد.

Tikkunei Zohar, Tikkun 21 • 47a:12–14 תקוני'ז תיקון כא

כ"ד ספרין דאורייתא ודאי אינון כ"ד דאתמלי מן ימא עלאה דאוריית' דאיהי כלילא דחמשין اتוון דיחודא דאינון כ"ה וכ"ה דמיחדין בהון לקב"ה ב' זמנין. וכד סליק י"ם חמשין. דא איהו ישאו נהרות דכים בהפוך اتוון דך ואיהו כ"ד. ודך איהו צדיק בהאי כד. בגין דאיהו תבירא בגלותא. שכנינא דאיהי כד עליה אתמר לב נשבר ונדכה אלקים לא תבוה.

Constantinople, 1740 (CC-BY-NC)

یادداشتِ كهوت

ראה ת"ז תי' כא (מו, ב). אוה"ת בראשית מז, א.

15 ותמלא כדה הם כ"ד ספרין דאורייתא

تیگونه زوهار (תיקוני זהר, Tikkun 21) واژهٔ «کوزه‌اش» (کדה, kadah) را به‌صورتِ دو حرفی کاف و دالت (כ"ד, kaf-dalet) می‌خواند؛ یعنی بیست‌و‌چهار کتابِ مقدّس.

Tikkunei Zohar 46b:21–22 תקוני הזהר מ"ו ב:כ"א-כ"ב

דך איהו בכ"ד ספרים דאורייתא. ושכינא וכו"ה על שכמה. וכד צדיק איהו מלא מעמודא דאמצעיתא דאתמר ביה ותמלא כדה ותעל סליקת האי נקודה דאיהו חד שור"ק. על תרין دאינון שב"א ואתעבדו שור"ק. בתר דאיהו מליא מסטרא דיליה ומסטרא דעמודא דאמצעיתא אתמר בשכינא ותמלא כדה ותעל

Constantinople, 1740 (CC-BY-NC)

16 מבחי' המעיין בחי' חכים ולא בחכמה ידיעא

یادداشت برای بحثی دربارهٔ «چشمه» به‌عنوان مرتبهٔ «حکیم، اما نه با حکمتی شناخته‌شده» به آنجا ارجاع می‌دهد.

یادداشتِ كهوت

ראה אוה"ת دروשים ליוהכ"פ ע' א'תתקצח.

17 | آپکشیدن ربکا (רבקה) الگویی است برای فرودآوردن تجلی چشمه از راه فرامین عملی (מצוות, mitzvos).

Genesis 24:16 برآشית כ"ד:ט"ז

והנער טבת מראה מאד בתולה ואיש לא ידעה ותהרד העונה ותמלא כדה ותעל:

And the damsel was very fair to look upon, a virgin, neither had any man known her; and she went down to the fountain, and filled her pitcher, and came up

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

18 | לויתן זה יצרת

«این لویاتان (לויתן, Leviathan) را آفریدی تا با آن بازی کنی» (lesachek bo): سرایندهٔ مزامیر دریا را وصف می‌کند که لویاتان در آن بازی می‌کند (به‌معنای ساده: «تا در آن بازی کند»). حکیمان این عبارت را چنین می‌فهمند که **ה'** با لویاتان بازی می‌کند (عبודה זרה 3b). واژهٔ lesachek (לשחק) با نام اسحاق (יצחק)، که به معنای خنده است، هم‌ریشه است و به خشنودی آیندهٔ **ה'** اشاره دارد.

Psalms 104:26 تهلילים ק"ד:כ"ו

שם אניות יהלכון לויתן זה יצרת לשחק בו:

There go the ships; There is leviathan, whom Thou hast formed to sport therein

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

یادداشت كهوت

تهלים קד, כו.

19 | יצחק הוא לשון עתיד

متنی موازی این دلیل را نیز می‌آورد: «زیرا حرف یוד (י, yud) برای زمان آینده به‌کار می‌رود؛ یعنی یוד آغازین Yitzchak زمان آینده را نشان می‌دهد.

یادداشت كهوت

”כי היידיז משמש על להבא” סה”מ תקס”ט ע’ ב. رאה שיחת מוצאי ש”פ חיי שרה ה’תשל”ח סמ”א (בקונטרסים חורף ה’תשל”ח ע’ 95).

20 | כי שמש ומגן הוי' אלקים

«زیرا نام چهارحرفی (ה', Havayah) و **אלקים** خورشید و سپر است.» در ظاهر، سرایندهٔ مزمور **ה'** را چون خورشیدی نورافشان و سپری محافظ می‌ستاید. این **مآמר** (maamar: گفتار حسیدی) «سپر» را غلافی بر خورشید می‌خواند: **ה'** خورشید است و **אלקים** پوشش روی آن.

Psalms 84:12 تهلילים פ"ד:י"ב

כי שמש ומגן ה' אלקים תן וכבוד ותן ה' לא ימנע טוב להלכים בתמים:

For the L-RD G-d is a sun and a shield; the L-RD giveth grace and glory; No good thing will He withhold from them that walk uprightly

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

یادداشت كهوت

تهלים פד, יב. رאה שער היחוד"א פ"ד ואילך.

21 | כמ"ש במ"א ע"פ והבדילה הפרכת

آن **مآمر** پرده (parsa) میان عالم صدور (אצילות, Atzilus) و عالم آفرینش (בריאה, Beriah) را توضیح می‌دهد: مانند پرده‌هایی که برای حفظ حیا بر دروازه‌های معبد آویخته بودند، این پرده نور عالم صدور را تنها

از راه حائلی عبور می‌دهد؛ ازاین‌رو، آنچه به عالم آفرینش می‌رسد نوری مشتق‌شده است و به همین دلیل آفریده به‌صورت «موجودیتی» جداگانه پدید می‌آید. این همان شرح مفصل‌تر حائل و پرده‌ای است که در این بند به آن اشاره شده است.

یادداشت كهوت

לעיל יב, ג.

22 | ק"ך צירופי אלקים

یادداشت Kehot به جایی ارجاع می‌دهد که این موضوع در آنجا بیشتر توضیح داده شده است: Etz Chaim.

یادداشت كهوت

ע"ח שערי הזיווגים שט"ו פ"ו. שער השמות שמ"ד פ"א.

23 | ק"ך צירופי אלקים

إتس حېيم (عز حיים, عز حיים) اثر آریزال (האר"ל), بنا بر یادداشت Kehot, در باب‌های **זיווגים** (zivugim; پیوندها), sha'ar 15, chapter 6, دربارهٔ ۱۲۰ ترکیب نام **אלקים** بحث می‌کند.

Sefer Etz Chaim 15:6 عز حיים ט"ו:

... והנה הם נחלקים לד' בחי' וזהו ענין הפסוק אורך היריעה לי' באמה ורוחב ארבעה באמה שהם ק"ך צרופי אלקים הנחלקים לד' פעמים לי' והנה זה ענין בוכ"ו הנזכר פ' פקודי רס"א שהוא ענין חילוף אהי"ה באבג"ד כי הנה שם אהי"ה הוא בפנים שלה ושם בוכ"ו הוא באחוריים שלה כי הנה הוא גימטריא ד"ל שהם בחי' האחוריים האלו שהם ד"פ לי' צרופי אלקים. והנה משה רע"ה היה כלול ק"ך צרופים אלו ע"ד הנ"ל הם ד' שמות אלקים גימטריא מש"ה עם הכולל וכל אלקים מאלו ד' הכולל שלשים צרופים והרי ארבעתן ...

Sefer Etz Chaim (Public Domain)

24 | ק"ך צירופי אלקים

Sha'ar HaShemos (שער השמות) در عز حיים, sha'ar 44, chapter 1, نیز در یادداشت Kehot در شمار منابع بحث ۱۲۰ ترکیب **אלקים** آمده است.

Sefer Etz Chaim 44:2 عز حיים מ"ד:ב'

והנה עתה נבאר פרטיות זעיר ונוקבא דאצילות ואחר כך נבאר שאר עולמות אבי"ע הנה זעיר אנפין שבאצילות יש בו י' ספירות פרטיות ובכל אחד יש בו ג' בחי' כלים חיצון אמצעי ופנימי הרי הם לי' כלים י' פנימית תוך י' אמצעית תוך י' חיצונים ובתוכם בחי' חיות העצמות שהם הנשמה שלהם ונתחלק לנרנח"י והנפש מתלבשת בנה"י דאוי"א בבחי' החיצוניות בתוך י"ס דכלים הנקרא אחור והרוח מתלבשת בנה"י דאוי"א האמצעיים תוך הי"ס דכלים אמצעים והנשמה מתלבשת בנה"י דאוי"א הפנימיים תוך י"ס דכלים פנימים ובתוכם נשמה לנשמה היא חיה ובתוכם היא יחידה ...

Sefer Etz Chaim (Public Domain)

25 | להיות עובד אלקים דהיינו לעבוד ולתקן

تسمح تسدک (הצמח צדק) در اور התורה בר בלק, این عبارت را دربارهٔ فرودآمدن نفس برای آنکه «خدمت‌گزار **אלקים**» باشد نقل می‌کند.

یادداشت كهوت

באוה"ת בלק ע' א"כ מציין לכאן.

26 אשר ברא אלקים לעשות

«آنچه اَلקים آفرید تا انجام دهد»: آیه‌ای در پایان شش روز آفرینش.

Genesis 2:3 בראשית ב':ג'

וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת-יוֹם הַשְּׁבִיעִי וַיְקַדֵּשׁ אֹתוֹ כִּי בּו שַׁבַּת מְקַל־מְלָאכְתּוֹ
אֲשֶׁר-בָּרָא אֱלֹהִים לַעֲשׂוֹת:

And G-d blessed the seventh day, and hallowed it; because that in it He rested from all His work which G-d in creating had made.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

27 ברא אלקים לעשות . . לתקן

ارجاعات Kehot برای این کلمات (یادداشتش در پایین آمده است).

یادداشت كهوت

ראה פירש"י לב"ר פ' יא, ו.

28 ההסתר הנמשך משם אלקים והוא ע"י בטול היש לאין

آنجا آد مو"ר הזקן توضیح می‌دهد که صعود از موجودیت به نیستی، برخلاف ترتیب زنجیرهٔ نزولِ عوالم، بزرگ‌ترین شگفتی است و تنها در قوم یهود، «سرزمین میل»، یافت می‌شود. این نکته از این ادعا پشتیبانی می‌کند که خودنهی‌گریِ موجودیت همان تازگی حقیقی است.

یادداشت كهوت

ראה לקמן בד, ב. לקו"ת אמור לז, א. פנחס עז, ג. שה"ש סז, ב. אוה"ת בא ע' רנה ובכ"מ.

29 سخنانِ سارا (שרה) هنگام تولدِ اسحاق (יצחק): «خنده را نامِ اَلקים (אלקים, Elokim) برای من پدید آورده است.» آلتز ربه (ادم"ר הזקן) نامِ اَلקים را سرچشمهٔ این لذت می‌داند.

Genesis 21:6 בראשית כ"א:ו'

וַתֹּאמֶר שָׂרָה צֶחֶק עָשָׂה לִי אֱלֹהִים כְּלִי-הַשְּׂמֵעַ יִצְחָק-לִי:

And Sarah said: 'G-d hath made laughter for me; every one that heareth will laugh on account of me'

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

30 שהוא מדבר חדש

آنجا این مَثَل آورده شده است: برای آنکه دلِ پادشاه را به درخواستِ فردی عادی متمایل کنند، پسرِ خردسالش را می‌آورند تا با او بازی کند، یا چیزی نو مانند پرندۀ‌ای سخنگو را پیش او می‌آورند؛ زیرا در خانۀ پادشاه هیچ چیز دیگری کم نیست. این مطلب توضیح می‌دهد که چرا تنها تازگی لذت را برمی‌انگیزد.

یادداشت كهوت

ראה לקו"ת במדבר כ, א.

بند 5

31 וירא אלקים את כל אשר עשה

«و ה' هر آنچه را ساخته بود دید، و اینک بسیار نیکو بود»: این سخن در پایان آفرینش گفته شد و نشان می‌دهد که لذت در پایانِ کار حاصل می‌شود.

Genesis 1:31 بראשית א':ל"א

וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת-כָּל-אֲשֶׁר עָשָׂה וְהִנֵּה-טוֹב מְאֹד וַיְהִי-עֶרֶב וַיְהִי-בֹקֶר יוֹם הַשִּׁשִּׁי:

And G-d saw every thing that He had made, and, behold, it was very good. And there was evening and there was morn-ing, the sixth day

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

یادداشت كهوت

בראשית א, לא.

32 ויכולו השמים

«و آسمان‌ها و زمین به پایان رسیدند»: یعنی کار به پایان رسید.

Genesis 2:1 בראשית ב':א'

וַיְכַלּוּ הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ וְכָל-צְבָאָם:

And the heaven and the earth were finished, and all the host of them

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

33 ותחדש פני אדמה

«و تو چهرۀ زمین را نو می‌کنی»: در این مزمور، نوسازیِ حیات به‌واسطۀ روح آفریننده است؛ اینجا به‌منزلۀ نوسازی در پایانِ پالایش‌ها خوانده می‌شود.

Psalms 104:30 תהילים ק"ד:ל'

תִּשְׁלַח רוּחְךָ וַיִּבְרְאוּ וְתַחֲדַשׁ פְּנֵי אֲדָמָה:

Thou sendest forth Thy spirit, they are created; and Thou re-newest the face of the earth

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

یادداشت كهوت

תהלים קד, ל.

34 ישמח ה' במעשיו

«نام چهارحرفی (ה', Havayah) در کارهای خویش شادمان خواهد شد»: ستایش پایانیِ سرایندهٔ مزمور از آفرینش است؛ اینجا به‌منزلۀ شادی و لذتی در آینده خوانده می‌شود که با پایان‌یافتنِ کارِ پالایش آشکار خواهد شد.

Psalms 104:31 תהילים ק"ד:ל"א

יְהִי כְבוֹד ה' לְעוֹלָם יִשְׂמַח ה' בַּמַּעֲשִׂיוֹ:

May the glory of the L-RD endure for ever; let the L-RD re-joice in His works

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

یادداشت كهوت

תהלים קד, לא.

بند 6

35 והנה יצחק מצחק

عبارت اینجا از Genesis 26:20 نقل شده است؛ متن در زیر آمده است.

Genesis 26:20 בראשית כ"ו:כ'

וַיְרִיבו רֹעֵי גֵרָר עִם-רֹעֵי יִצְחָק לֵאמֹר לָנוּ הַמַּיִם וַיִּקְרָא שֵׁם-הַבְּאֵר עֵשֶׂק כִּי הִתְעַשְׂקוּ עִמּוֹ:

And the herdmen of Gerar strove with Isaac's herdmen, saying: 'The water is ours.' And he called the name of the well Esek; because they contended with him

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

یادداشت كهوت

בראשית כו, כ.

36

«و اینک، اسحاق (יצחק) با ربکا (רבקה)، همسرش، بازی می‌کرد.» این را چنین بفهمید که لذتِ اسحاق از طریقِ ربکا آشکار می‌شود.

Genesis 26:8 بראשית כ"ו:ח'

וַיְהִי כִּי אָרְכִילוּ שֵׁם הַיָּמִים וַיִּשְׁקֶף אַבְיִמֶלֶךְ מֶלֶךְ פְּלִשְׁתִּים בַּעַד הַחִלּוֹן וַיֵּרָא וְהִנֵּה יִצְחָק מִצְחָק אֶת רֵבְקָה אִשְׁתּוֹ:

بند 8

40 האבות הן הן המרכבה

در آنجا، پدران که «مركبه‌اند» به‌عنوان موجودات زنده برین - Chesed, Gefurah و Tiferes - توصیف شده‌اند که از فهم (بینه, Binah) پدید می‌آیند؛ حال آنکه Malchus جدا می‌ایستد، همچون آنچه بی‌جان است. این روشن می‌کند که چرا داوود، یعنی Malchus، پای چهارمی است که به آن سه افزوده می‌شود.

یادداشت كهوت

נסמן לעיל ד, א.

41 אר"ל האבות הן הן המרכבה

«پدران قوم خود همان مركب‌اند»: آنان به‌تمامی تابع اراده‌ی ه' بودند، همان‌گونه که مركب در برابر سوارش چنین است.

Bereshit Rabbah 47:6 براسیית רבה מ"ז:ו'

ويכל לדבר אתו - תני, הנפטר מחבירו בין גדול בין קטן, צריך ליטול ממנו רשות. ממי את למד? מאברהם. פעם אחת היה אברהם מדבר עם הקב"ה, באו מלאכי השרת לדבר עמו. אמר להן: נפטר מן השכינה, שהיא גדולה מכם תחלה, אחר כך אני מדבר עמכם. כיון שדבר עם הקדוש ברוך הוא כל צרכו, אמר לפניו: רבון העולמים! צריך אני לדבר. אמר לו: הפטר בשלום, הה"ד: ויעל אלקים מעל אברהם. אמר ריש לקיש: האבות הן הן המרכבה, שנא': ויעל אלקים מעל אברהם. ויעל מעליו אלקים. (בראשית כה) והנה ה' נצב עליו:

He concluded speaking with him, and G-d ascended from "upon Abraham" (Genesis 17:22). It is taught: One who departs from another person, whether of greater or lesser stature, must take his leave from him. From whom do you derive this? From Abraham. On one occasion, Abraham was speaking with the Holy One blessed be He, when the ministering angels came to speak with him. He said to them: 'Let me first take my leave from the Divine Presence, which is of ... greater stature than you, then I will speak with

Daat Bereshit Rabbah (Public Domain) • The Sefaria Midrash Rabbah, 2022 (CC-BY)

42 חוברות אשה אל אחותה

در رؤیای حزقیال، بال‌های موجودات «به یکدیگر پیوسته بودند». این پیوستگی سرچشمه نیروی حمل‌کردن آنهاست.

Ezekiel 1:9 יחזקאל א':ט'

חברת אשה אל-אחותה כנפיהם לא-יסבו בלקתן איש אל-עבר פניו ילכו:

their wings were joined one to another; they turned not when they went; they went every one straight forward

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

یادداشت كهوت

יחזקאל א, ט.

43 שירדה פלאים

«به‌شکلی شگفت‌انگیز فرود آمده است»: کتاب مراثنی این عبارت را درباره‌ی سقوط حیرت‌انگیز اورشليم می‌گوید. این گفتار حسیدی (مأمرا,

And it came to pass, when he had been there a long time, that Abimelech king of the Philistines looked out at a window, and saw, and, behold, Isaac was sporting with Rebekah his wife.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

37 הנשמה עצמה א"צ תיקון

تانيا، فصل ۲۷، توضیح می‌دهد که کمال دوران ماشیح به کردارهای ما در زمان حاضر وابسته است: هر فرمان دینی (מצוה, mitzvah) نور بی‌پایان را به چیزهای جسمانی‌ای می‌کشانند که زیر سلطه‌ی پوسته‌ی تابان (קליפת נוגה, kelipas nogah) بودند. این مطلب از این نکته پشتیبانی می‌کند که کار تبدیل تاریکی با نفیس حیوانی و جهان جسمانی است، نه با خود نفیس.

Tanya, Likkutei Amarim 37:18 תניא, חלק ראשון; ליקוטי אמרים ל"ז:י"ח

וקמו שְׁקִיב [בְּעֵץ חַיִּים שֶׁעַר כ"ו], כִּי הַנֶּשְׁמָה עֲצָמָה אִינָה צְרִיכָה תִּיקוֹן קָלָל כ"ו, וְלֹא הוֹצֵרָהּ לְהַתְּלֵבֶשׂ בְּעוֹלָם הַזֶּה וְכו', רַק לְהַמְשִׁיךְ אוֹר לְתִקְוָתָם כ"ו, וְהוּא מִמֶּשׁ דּוֹגְמָת סוּד גְּלוּת הַשְּׂכִינָה, לְפָרֵד נִיצוּצֵינּוּ וְכו'.

Kehot Publication Society (CC-BY-NC)

یادداشت كهوت

תניא פל"ז (מע"ח שער כו).

38 פני שור

در رؤیای حزقیال (יחזקאל)، هر یک از موجودات زنده (חיות, Chayos) چهره‌ی انسان، شیر، گاو و عقاب را دارد. ریشه‌ی نفیس حیوانی (נפש הבהמית, Nefesh HaBahamis) در چهره‌ی گاو و عقاب است.

Ezekiel 1:10 יחזקאל א':י'

וְדָמוֹת פָּנֵיהֶם פָּנֵי אָדָם וּפָנֵי אֲרִיָּה אֶל־הֵימִין לְאַרְבַּעַתָּם וּפָנֵי־שׁוֹר מִהַשְּׂמָאוֹל לְאַרְבַּעַתָּם וּפָנֵי־נֶשֶׁךְ לְאַרְבַּעַתָּם:

As for the likeness of their faces, they had the face of a man; and they four had the face of a lion on the right side; and they four had the face of an ox on the left side; they four had also the face of an eagle

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

بند 7

39 רבקות של שלש שלש שלש שלש

میشنا (משנה)، درباره‌ی تخته‌هایی که در شبات پیرامون چاه قرار داده می‌شوند، فاصله‌هایی را میان آنها مجاز می‌شمارد که به پهنای دو «ریوکاس» (rivkos) باشد، هر یک شامل سه گاو و یک «ریوکه» (rivkah) به گروهی از گاوهای نر گفته می‌شود که به یکدیگر یوغ شده‌اند. آلتز ربه (ادمو"ر הזקן) از این مطلب معنای نام رییکا (רבקה) را استنباط می‌کند: چند حیوان که به یکدیگر بسته شده‌اند و یک گروه را تشکیل می‌دهند.

Eruvin 17b:17-18 עירובין י"ז ב:י"ז-י"ח

גוֹבְהָ עֲשָׂרָה טַפְחִים, וְרוֹחֶבֶן שִׁשָּׁה עוֹבְיָיִם קָל שֶׁהוּא. וּבִינְיָהוּ כְּמֵלֶא שְׁמִי רַבְקוֹת שֵׁל שְׁלֹשׁ שְׁלֹשׁ בְּקָר, דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי הֵוֵדָה אוֹמֵר: שֵׁל אַרְבַּע, קִשּׁוּרוֹת וְלֹא מוֹתְרוֹת, אֶחָת נִקְנָסָת וְאַחַת יוֹצֵאת.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

یادداشت كهوت

עירובין יז, ב. ראה אוה"ת פ' קרח ע' תשטו. בלקו"ת שה"ש יג, א, לו, ד מציין לכאן.

(maamar) این عبارت را برای نزول نفس به بدن به کار می برد؛ نزولی که دل سوزی نسبت به نفس را برمی انگیزد.

Lamentations 1:9 ایכה א':ט'

מְאֻמָּתָהּ בְּשׂוּלֶיהָ לֹא זָכְרָה אַחֲרֵיתָהּ וַתֵּרֶד פְּלָאִים אִין מִנְחָם לָהּ רָאָה ה' אֶת־עֲנִי כִּי הִגְדִּיל אוֹיֵב:

Her filthiness was in her skirts, She was not mindful of her end; Therefore is she come down wonderfully, She hath no comforter. 'Behold, O L-RD, My affliction, For the enemy 'hath magnified himself

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

44 והנה רבקה יוצאת

«و بنگريد، ربکا (ربקה) بیرون آمد»: او درست هنگامی به سوی چاه آمد که خادم ابراهیم (آברהام) دعایش را به پایان رساند. اینجا باید آن را به معنای بیرون آمدن نفس حیوانی (نفس הבהמית، Nefesh HaBahamis) از پوسته درخشان (קליפת נוגה، kelipas nogah) خواند.

Genesis 24:15 براسית כ"ד:ט"ו

וַיְהִי־הוא שָׁם כְּלָה לְדָבָר וַהֲנָה רִבְקָה יֹצֵאת אֲשֶׁר יָלְדָה לְבְתוּאֵל בְּוֹר מִלְכָּה אֵשֶׁת נָחוֹר אֶחָיו אֲבְרָהָם וְכָדָה עַל־שִׁכְמָהּ:

And it came to pass, before he had done speaking, that, behold, Rebekah came out, who was born to Bethuel the son of Milcah, the wife of Nahor, Abraham's brother, with her pitcher upon her shoulder

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

45 יצחק מצחק את רבקה אשתו

اسحاق (יצחק) «با ربکا، همسرش، بازی می کرد»: لذت اسحاق از طریق ربکا حاصل می شود.

Genesis 26:8 براسית כ"ו:ח'

וַיְהִי כִּי אָרְכֹלֵלוּ שָׁם הַנְּמִים וַיִּשְׁקָה אַבְיֵמֶלֶךְ מֶלֶךְ פְּלִשְׁתִּים בְּעַד הַחִלּוֹן וַיֵּרָא וַהֲנָה יֹצֵאת מִצְחָק אֶת רִבְקָה אִשְׁתּוֹ:

And it came to pass, when he had been there a long time, that Abimelech king of the Philistines looked out at a window, and saw, and, behold, Isaac was sporting with Rebekah his wife.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

46 (שהוא בחי' בירור דשמ' ב"ן . . התכללות כו')

این یادداشت نشان می دهد که این شرح داخلی پرانتز درباره نام ب"ן و نفس حیوانی در سفر המאמרים 5569 آمده است.

یادداشت كهوت

ראה הג"ה זו בסה"מ תקס"ט ע' צ.

47 ותרד העינה ותמלא כדה

ربکا که کوزه اش را در چشمه پر می کند: فرودآوردنی که در پی صعود می آید.

Genesis 24:16 براسית כ"ד:ט"ז

וַהֲנֵיךְ טִבַּת מְרָאָה מְאֹד בְּתוֹלָה וְאִישׁ לֹא יָדְעָה וַתֵּרֶד הָעֵינָה וַתִּמְלֵא כֹדָה וַתַּעַל:

And the damsel was very fair to look upon, a virgin, neither had any man known her; and she went down to the fountain, and filled her pitcher, and came up

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

48

یادداشت Kehot برای این عبارت به Exodus 26:3 ارجاع می دهد.

Exodus 26:3 שמות כ"ו:ג'

חֲמִשׁ הַיְרִיעֹת תִּהְיֶינָן חִבְּרֹת אִשָּׁה אֶל־אַחֶתָהּ וְחֲמִשׁ יְרִיעֹת חִבְּרֹת אִשָּׁה אֶל־אַחֶתָהּ:

Five curtains shall be coupled together one to another; and the other five curtains shall be coupled one to another

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

49 אשר אנכי מצורך

«و این سخنانی که من (انوچی, Anochi) امروز به تو فرمان می دهم، بر دل تو باشد.» روشن است که موسی (مשה) سخن می گوید و «من» همان موسی است؛ اما این مامار، انوچی را «من» خود ه، یعنی ذات او، می خواند که از طریق فرمان های دینی (מצוות, mitzvos) به پایین کشیده می شود.

Deuteronomy 6:6 دברים ו':ו'

וְהָיוּ הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר אֲנִי מִצְוֶךָ הַיּוֹם עַל־לִבְךָ:

And these words, which I command thee this day, shall be upon thy heart

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

بند 9

50 הנה אנכי נצב על عין המים

اليعزر (أليعزور)، خادم ابراهيم (آברהام)، به خانواده ربکا (ربקה) می گوید که چگونه کنار چشمه دعا کرد: «اینک من کنار چشمه آب ایستاده ام.» روشن است که «من» به الیعزر اشاره دارد؛ اما مقاله واژه «من» (انوچی, Anochi) را به ذات ه، تعبیر می کند که در کنار چشمه حاضر است.

Genesis 24:43 براسית כ"ד:מ"ג

הנה אנכי נצב על-עין המים והנה העלמה היצאת לשאב ואמרתי אליה השקיני-נא מעט-מים מפדך:

behold, I stand by the fountain of water; and let it come to pass, that the maiden that cometh forth to draw, to whom I shall say: Give me, I pray thee, a little water from thy pitcher

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

یادداشت كهوت

ברاسית כד, מג.

51 ע"פ וספרתם לכם

مَآمَر حَسِيدِي (مَامَر, maamar) «اووسفرتم لَخم» (وسفرتمم לכם, U'sefartem lachem) در لیکوتی توره، بمیدبار (بמדבר)، درباره شمارش عומר از پیشکش جو در عید پسخ (פסח, Pesach) تا قرص های گندم عید شاوועوت (שבועות, Shavuot)، مبحثی موازی است.

یادداشت كهوت

ראה לקו"ת פ' במדבר ד"ה זה.

52 וע"פ זכור את יום השבת

یادداشت با احتیاط احتمال می دهد که مقصود، توره اور، ییترو (یترو) باشد. در آن بخش، آتُر ربه توضیح می دهد که حیوت (חיות, Chayos) تخت را حمل می کنند، زیرا در برابر آن خودنقی گری دارند؛ مانند اسبی که در برابر سوارش است. بالاین حال، آنان تخت را به جایی می برند که به تنهایی نمی توانست به آن برسند؛ همان گونه که پدران، ارا به اند. این مطلب با این اندیشه موازی است که نفس حیوانی پلایش شده، آنچه را فراتر از خود اوست بالا می برد.

یادداشت كهوت

اولی הכוונה ללקמן עא, ב.

بند 10

58 מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה

اکنون آیه در پرتو تأمل و محبت انسان به ه' خوانده می‌شود.

Song of Songs 8:7 שיר השירים ח:ז'

מים רבים לא יוכלו לכבות את־האהבה ונהרות לא ישפּוּףּוּ אִם־יִתֵּן אִישׁ אֶת־קִלְיָהּוֹן בֵּיתוֹ בַּאֲהָבָה בּוֹזֵז בּוֹזוֹ לוֹ:

Many waters cannot quench love, Neither can the floods drown it; If a man would give all the substance of his house for love, He would utterly be contemned

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

59 שמע ישראל

«بشنو، ای اسرائیل: نام چهارحرفی (ه', Havayah) همان نام اَلکیم (אלקים, Elokim) ماست: ه' یگانه است»: آیه‌ای دربارهٔ تأمل در یگانگی ه'.

Deuteronomy 6:4 دברים ו:ד'

שְׁמַע יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹהֵינוּ ה' אֶחָד:

HEAR, O ISRAEL: THE L-RD OUR GOD, THE L-RD IS ONE.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

60 ואהבת בכל לבבך

«و ه', اَلکیم خویش را با تمام دل... و با تمام توان دوست بدار»: عشقی که از تأمل حاصل می‌شود.

Deuteronomy 6:5 دברים ו:ה'

וְאַהֲבַתְּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ בְּכָל־לִבְּךָ וּבְכָל־נַפְשְׁךָ וּבְכָל־מְאֹדְךָ:

And thou shalt love the L-RD thy G-d with all thy heart, and with all thy soul, and with all thy might

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

بند 11

61 אם רץ לבך

ارجاعات Kehot برای این کلمات (یادداشتش در پایین آمده است).

یادداشت كهوت

ת"ז בהקדמה. ספר יצירה פ"א — שוב למקום.

62 אם רץ לבך שוב לאחד

سفر یצیرا (ספר יצירה) می‌گوید: «اگر دلت می‌دود، به جایگاه بازگرد». آلتّر ربه (ادمو"ר הזקן) این عبارت را – به صورتی که در تیکونهی زوها (תיקוני זוהר) آمده است – برای بازگشتی نقل می‌کند که در پی اشتیاق روح می‌آید.

Sefer Yetzirah 1:8 ספר יצירה א':ח'

עשר ספירות בלימה בלום פיד מלדבר ולבך מלהרהר ואם רץ לבך שוב למקום שלכך נאמר והחיות רצוא ושוב. ועל דבר זה נכרת ברית:

Concerning the number ten of the spheres of existence out of nothing keep thy tongue from speaking and thy mind from pondering on it, and if thy mouth urges thee to speak, and thy heart to think about it, return! as it reads: "And the living creatures ran and returned," (Ezekiel 1, 14) and upon this was the covenant made

Sefer Yetzirah, Warsaw 1884 (Public Domain) • Sefer Yezirah, trans. by Isidor Kalisch. New York, 1877 (Public Domain)

53 כלום יצה"ר יש ביניהם

ارجاعات Kehot برای این کلمات (یادداشتش در پایین آمده است).

یادداشت كهوت

ראה שבת פט, רע"א.

54 כלום יצה"ר יש ביניהם

هنگامی که موشه (مשה) برای دریافت تورات بالا رفت، فرشتگان اعتراض کردند؛ او پاسخ داد که فرمان‌های تورات شامل حال آنان نمی‌شود و پرسید: «آیا در میان شما گرایش به بدی وجود دارد؟»

Shabbat 89a:1 שבת פ"ט א:א'

עבדך זרה? שוב: מה קתיב בה? "זכור את יום השבת לקדשו" — כלום אתם עושים מלאכה, שאתם צריכין שבות? שוב: מה קתיב בה? "לא תשא" — משא ומתן יש ביניכם? שוב: מה קתיב בה? "כבד את אבך ואִת־אִמֶךָ" — אב ואִם יש לָכֶם? שוב: מה קתיב בה? "לא תרצח", "לא תנאף", "לא תגנב", קנאה יש ביניכם? נָצַח הָרַע יש ביניכם? מִיָּד הוֹדוּ לוֹ לְהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שְׁנֵאֲמַר: "ה' אֲדֹנֵינוּ מֶה אֲדִיר שִׁמְךָ וגו'", וְאִילוּ "תָּנָה הוֹדַךְ עַל הַשְּׁמִימִים" לֹא קָתִיב.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

55 ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן

نهری که باغ را آبیاری می‌کند، مرتبه‌ای از ظهور است که به فرشتگان می‌رسد.

Genesis 2:10 בראשית ב:י'

וְנָהָר יֵצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת־הַגֶּן וּמִשָּׁם יִפְרָד וְהָיָה לְאַרְבַּעָה רָאשִׁים:

And a river went out of Eden to water the garden; and from thence it was parted, and became four heads

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

56 היושבת בגנים חברים

«ای ساکنان باغ‌ها، یاران به صدايت گوش می‌دهند؛ بگذار صدايت را بشنوم.» در آیات پایانی سرود، عاشق از محبوبه‌ای که در باغ‌هاست می‌خواهد بگذارد صدايش را بشنود؛ یاران به صدای او گوش می‌دهند. مقاله «یاران» را فرشتگان می‌داند که از ظهوری که در «باغ‌ها» ست دریافت می‌کنند.

Song of Songs 8:13 שיר השירים ח:י"ג

הַיּוֹשֶׁבֶת בַּגִּנִּים חֲבֵרִים מְקַשְׁבִּים לְקוֹלֶךָ הַשְּׁמִיעֵנִי:

Thou that dwellest in the gardens, The companions hearken for thy voice: 'Cause me to hear it

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

یادداشت كهوت

שה"ש ח, יג.

57 עתידים צדיקים

تلمود می‌آموزد که در آینده فرشتگان در حضور پارسایان (צדיקים, tzaddikim) «مقدس» خواهند گفت، همان‌گونه که اکنون آن را در حضور ه' می‌گویند.

Bava Batra 75b בבא בתרא ע"ה ב

یادداشت كهوت

ב"ב עה, ב. לקמן לט, ב. מד, ד. צו, א. קו, ד. ראה לקו"ת בהעלותך ל, ג. נצבים ג, ב ואילך. י"ז סט, ב ואילך.

63 דרמ"ח פקודין אינון רמ"ח אברי' דמלכא

عبارت اینجا از Tikkunei Zohar, Tikkun 30 · 74a:8 نقل شده است؛ متن در زیر آمده است.

Tikkunei Zohar, Tikkun 30 · 74a:8 תקו"ז תיקון ל

ועוד מצוה דא עמודא דאמצעיתא, דאיהו מצוה מסטרא דאבא דאיהו רא"ש, ומסטרא דאימא דאיהי אש"ר, והכי צדיק מצוה ועשה מתרוניה, ובגין דא אתמר על תרוניהו אשר קדשנו, אמא קדשנו ואבא צונו, על מאן על שכינתא תמאה, דאיהי פשר כל רקם, פתיחו דרקם, דאיהו רמ"ח פקודין, איהי מצות יהו"ה בכל אבר ואבר דמלכא, איהי מצוה, ועוד אשר קדשנו מסטרא דאבא

Tikkunei Zohar - Vocalized (Public Domain)

یادداشت کھوت

ראה ת"ז תי' ל.

64 מי לי בשמים

«در آسمان چه کسی را دارم؟»: روح جز خود ה' هیچ چیز نمی‌خواهد؛ حتی باغ عدن (גן עדן, Gan Eden) را نیز نمی‌خواهد.

Psalms 73:25 תהילים ע"ג:כ"ה

מי-לי בשמים ועמד לא-תפצתי בארץ:

Whom have I in heaven but Thee? And beside Thee I desire none upon earth

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) · JPS 1917 (Public Domain)

65 שלא ע"מ לקבל פרס

«مانند بندگانی باشید که سرور خود را نه به قصه دریافت پاداش خدمت می‌کنند.» عشق به ذات ה' از همین گونه است.

Pirkei Avot 1:3 משנה אבות א'ג'

אנטیגנוס איש סוכו קבל משמעון הצדיק. הוא הקה אומר, אל תקחי כעבדים המשמשין את הרב על מנת לקבל פרס, אלא הוי כעבדים המשמשין את הרב שלא על מנת לקבל פרס, ויהי מורא שמים עליכם:

Antigonus a man of Socho received [the oral tradition] from Shimon the Righteous. He used to say: do not be like servants who serve the master in the expectation of receiving a reward, but be like servants who serve the master without the expectation of receiving a reward, and let the fear of Heaven be upon you

Torat Emet 357 (Public Domain) · Mishnah Yomit by Dr. Joshua Kulp (CC-BY)

66 ונהרות לא ישטפוה

«و رودها هم نمی‌توانند آن را غرق کنند»: این عبارت را چنین بخوانید که عشق بالاتر از رودهاست.

Song of Songs 8:7 שיר השירים ח'ז'

מים רבים לא יוכלו לכבות את-האהבה ונהרות לא ישטפוה אם-יתן איש את-כל-יהוון ביתו באהבה בוז בבוז לו:

Many waters cannot quench love, Neither can the floods drown it; If a man would give all the substance of his house for love, He would utterly be contemned

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) · JPS 1917 (Public Domain)

67 בעבר הנהר ישבו אבותיכם

آنجا آلتیر ربه توضیح می‌دهد که روح‌های اسرائیل از اندیشه برین تراشیده شده‌اند و همچون چشمه‌ای می‌جوشند، حال‌آنکه «رودی که از عدن بیرون می‌آید» جریانی است که از آن سرچشمه می‌گیرد؛ بنابراین «پدرانتان در

آن‌سوی رود ساکن بودند» یعنی ریشه‌ی آنان بالاتر از مرتبه‌ی رود است؛ همان برداشتی که در اینجا به کار رفته است.

Joshua 2:24 יהושע ב'כ"ד

یادداشت کھوت

יהושע ב', כד. رאה לקו"ת בחקותי מה, א פי' בעבר הנהר.

68 בעבר הנהר ישבו אבותיכם

«پدرانتان آن سوی رود ساکن بودند»: یوشع (יהושע) در سخنرانی وداعش یادآور می‌شود که نیاکان ابراهیم (آברהם) پیش از آنکه ה' ابراهیم را از آنجا بیرون آورد، آن سوی فرات زندگی می‌کردند. این گفتار (ماامار, maamar) «آن سوی رود» را به معنای بالاتر از رود تجلی می‌خواند؛ جایی که عشق روح به آن می‌رسد.

Joshua 24:2 יהושע כ"ד:ב'

ויאמר יהושע אלי-כל-העם כה-אמר ה' אליך ישראל בעבר הנהר ישבו אבותיכם מעולם תרח אבי אברהם ואבי נחור ויעבדו אלקים אחרים:

And Joshua said unto all the people: "Thus saith the L-RD, the G-d of Israel: Your fathers dwelt of old time beyond the River, even Terah, the father of Abraham, and the father of Nahor; and they served other gods

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) · JPS 1917 (Public Domain)

بند 12

69 אם יתן איש את כל הון ביתו באהבה בוז יבוז לו

نیمة دوم آیه، که اکنون توضیح داده می‌شود. در ظاهر، آیه می‌گوید مردی که همه دارایی‌اش را از سر عشق ببخشد، مورد تمسخر قرار خواهد گرفت؛ اما این مامار «اگر» را به معنای «هنگامی که»، «مرد» را به ה' که ثروت خانه خویش را می‌بخشد، و בוז יבוז (boz yavuzu) با اشتیاق می‌قاپند) را به معنای ربودن مشتاقانه می‌خواند (بندهای 13-20).

Song of Songs 8:7 שיר השירים ח'ז'

מים רבים לא יוכלו לכבות את-האהבה ונהרות לא ישטפוה אם-יתן איש את-כל-יהוון ביתו באהבה בוז בבוז לו:

Many waters cannot quench love, Neither can the floods drown it; If a man would give all the substance of his house for love, He would utterly be contemned

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) · JPS 1917 (Public Domain)

70 אם כסף תלוה

«اگر به قوم من پول قرض بدهی»: قرض دادن به نیازمندان تکلیف است، پس «اگر» در اینجا به معنای «هنگامی که» است.

Exodus 22:24 שמות כ"ב:כ"ד

אם-יִקְרֹא תִלְוֶה אֶת-עַמִּי אֶת-הָעֲנִי עֹמֵד לֹא-תִהְיֶה לוֹ בְּנִשְׁפּוֹה אִם-יִתֵּן עָלָיו נֶשֶׁךְ:

If thou lend money to any of My people, even to the poor with thee, thou shalt not be to him as a creditor; neither shall ye lay upon him interest

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) · JPS 1917 (Public Domain)

یادداشت کھوت

שמות כב, כד.

71 ואם יהיה היובל

«و اگر یوبیل فرا رسد»: سران قبیله منسی (منשה) با משה (مשה) درباره میراث دختران صلفحاد (צלפחד) در یوبیل سخن می‌گویند؛ یوبیلی

که بی‌تردید فرا خواهد رسید. پس اینجا نیز «اگر» به معنای «هنگامی که» است.

Numbers 36:4 במדבר ל"ו:ד'

וְאִם־יִהְיֶה הַיָּבֵל לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל וְנוֹסְפָה נִחְלָתָם עַל נִחְלַת הַמִּשְׁפָּה אֲשֶׁר תִּהְיֶנָּה לָהֶם וּמִנִּחְלַת מִשְׁפַּח אֲבֹתֵינוּ יִגָּרַע נִחְלָתָם:

And when the jubilee of the children of Israel shall be, then will their inheritance be added unto the inheritance of the tribe whereunto they shall belong; so will their inheritance be taken away from the inheritance of the tribe of our fathers

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

یادداشت كهوت

بمدبر لو، د.

بند 13

72 כאשר כסף תלוה את העני לא תהיה לו כנושה

«اگر به قوم من، به فقیر نزد تو، پول قرض دهی، با او چون طلبکار رفتار مکن.» در اینجا «اگر» را به معنای «هنگامی که» بخوانید.

Exodus 22:24 שמות כ"ב:כ"ד

אִם־יִקְרָא מְלֹאךְ אֶת־עַמִּי אֶת־הָעֹנִי עֹמֵד לֹא־תִהְיֶה לוֹ כְּנֹשָׁה לֹא־תִשְׁמָוּן עָלָיו נָשָׂךְ:

If thou lend money to any of My people, even to the poor with thee, thou shalt not be to him as a creditor; neither shall ye lay upon him interest

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

73 כאשר יהיה היובל

«و اگر یوبیل باشد»: یوبیل حتمی است، پس «اگر» به معنای «هنگامی که» است.

Numbers 36:4 במדבר ל"ו:ד'

וְאִם־יִהְיֶה הַיָּבֵל לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל וְנוֹסְפָה נִחְלָתָם עַל נִחְלַת הַמִּשְׁפָּה אֲשֶׁר תִּהְיֶנָּה לָהֶם וּמִנִּחְלַת מִשְׁפַּח אֲבֹתֵינוּ יִגָּרַע נִחְלָתָם:

And when the jubilee of the children of Israel shall be, then will their inheritance be added unto the inheritance of the tribe whereunto they shall belong; so will their inheritance be taken away from the inheritance of the tribe of our fathers

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

74 איש זה הקב"ה

یادداشت برای بحثی بیشتر دربارهٔ اشارهٔ «مرد» در این آیه به ה'، به آنجا ارجاع می‌دهد.

یادداشت كهوت

יִלְקוּט פ' בא רמז קצא. וראה בסה"מ תרכ"ט ע' נא. ראה לקו"ת פ' ראה לא, ד שמצ"יין לכאן.

75 איש זה הקב"ה

مدراش (Yalkut Shimoni, בא). «مرد» (איש, ish) را ناظر به قدوس متبارک (קב"ה / קודש בריך הוא, Kudsha Brich Hu) می‌داند. آلتز ربه (آدمو"ר הזקן) این را بر عبارت «اگر مردی بدهد» تطبیق می‌کند.

Yalkut Shimoni on Torah 191:3-4 ילקוט שמעוני על התורה קצ"א:ג-ד'

... (ש)נִדְּדָה שְׁנַת הַמֶּלֶךְ, רַבִּי בְּרַכְיָה בִּשְׁם רַבִּי אֲבִין, אִישׁ נָחוּם וְיִקְחוּ לָהֶם אִישׁ, זֶה הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, דְּקָתִיב בָּקָה (שמות טו, ג) "ה' אִישׁ מִלְחָמָה". שֶׁה לְבֵית אֲבֹת אֲמֵר רַבִּי יוֹדֵן בִּשְׁם רַבִּי סִימֹן, לֹא לוֹ אָדָם

בִּירוּשָׁלַם וּבְנִדּוֹ עוֹן. כִּיצַד, בְּתַמִּיד שֶׁל בִּקֹר מִכְפֵּר עַל עֲבֻרוֹת שְׁנַעֲשׂוּ בְלִילָה, וְתַמִּיד שֶׁל בֵּין הָעֶרְבִים מִכְפֵּר עַל עֲבֻרוֹת שְׁנַעֲשׂוּ בַיּוֹם. מֵה טַעַם (יִשְׁעִיָּה א, כא) "עֲדָק יִלִּין בָּהּ", צִדִּיק יִלִּין בָּהּ. מִי פוֹרַע לָכֶם מִמִּדֵּי בְּעֹשׂוֹר אֲמֵר רַבִּי אֲבִין, בָּא עֹשׂוֹר שְׁנִגְרַת הָמֶן ...

Torat Emet (CC-BY-NC)

76 והיו הדברים האלה אשר אנכי

«و این سخنانی که امروز به تو فرمان می‌دهم، بر دل تو باشد.» «من» (آنכי, Anochi) به ذاتِ خودِ ה' اشاره دارد که در تورات و فرمان‌ها (מצוות, mitzvot) فروذ آمده است.

Deuteronomy 6:6 דברים ו:ו'

וְהָיוּ הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר אֲנִי מִצְוֶה הַיּוֹם עָלֶיךָ:

And these words, which I command thee this day, shall be upon thy heart

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

77 אנכי מי שאנכי

در آغازِ توراه اور (توراه اور)، آلتز ربی توضیح می‌دهد که هنگامی که نورِ ה' در درونِ شخصِ گرد می‌آید، در پیِ آن عبارتِ «این سخنان که من، آن‌که حقیقتاً من است، به تو فرمان می‌دهم» می‌آید؛ و از این راه، تجلیِ الوهیت از طریقِ تورات به پایین کشانده می‌شود.

یادداشت كهوت

נסמן לעיל א, א.

بند 14

78 מצוך לשון צוותא וחיבור

در یخوکتای، آلتز ربه توضیح می‌دهد که مقصودِ یک מצ و ه آن است که نورِ ה' را از طریقِ ظریفِ میتسوه و توراه به پایین امتداد دهد؛ «تعبیری از باهم‌بودن و پیوند». میتسوه‌های گوناگون و گونه‌های مختلفِ مطالعه، آن را به شیوه‌های متفاوت به پایین امتداد می‌دهند.

یادداشت كهوت

ראה לקו"ת בחקותי מה, ג. חוקת נז, ד. ואתחנן ח, ג. ובהנסמן כ"ה וקבל היהודים תשי"א הערה 55 (סה"מ מלוקט ח"ג ע' עב).

79 באשרי כי אשרוני

لیا (لاہ) نامِ آشَر (اشر) را چنین می‌گذارد: «خوشبختم، زیرا دختران مرا خوشبخت خوانده‌اند.» آلتز ربه (آدمو"ر הזקן) واژهٔ «اشر» (asher) را به معنای لذت می‌گیرد.

Genesis 30:13 בראשית ל':י"ג

וְתֹאמַר לְאֵה בְּאִשְׁרֵי כִי אֲשֶׁרוּנִי בְּנוֹת וְתִקְרָא אֶת־שְׁמוֹ אֲשֶׁר:

And Leah said: 'Happy am I! for the daughters will call me happy.' And she called his name Asher

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

یادداشت كهوت

בראשית ל, יג.

80 היום לעשותם ולמחר לקבל שכרם

ارجاعات Kehot برای این کلمات (یادداشتش در پایین آمده است).

یادداشت كهوت

وאתחנן ז, יא. וברש"י שם.

81 היום לעשותם ולמחר לקבל שכרם

راشی (רש"י) دربارهٔ آیه می‌گوید: امروز برای انجام آن‌هاست و فردا، در

עالم آینده، برای دریافت پاداش آن‌ها.

Rashi on Deuteronomy 7:11 רש"י על דברים ז':יא

היום לעשותם. ולמחר, לעולם הבא, למל שְׂכָרָם (עירובין כ"ב):

היום לעשותם [TO-DAY TO [WHICH I COMMANDED THEE] DO THEM — to do them to-day, but only in the time to come — in the future world — to receive the reward for them (Eruvin 22a).

Pentateuch with Rashi's commentary by M. Rosenbaum and A.M. Silbermann, 1929-1934 (Public Domain) • Pentateuch with Rashi's commentary by M. Rosenbaum and A.M. Silbermann, 1929-1934 (Public Domain)

82 היום לעשותם ולמחר לקבל שכרם

רבי יהושע בן לוי (רבי יהושע בן לוי) عبارت «آنچه امروز به شما فرمان می‌دهم تا آن‌ها را انجام دهید» را چنین می‌خواند: امروز برای انجام آن‌هاست و فردا برای دریافت پاداششان.

Eruvin 22a:5-6 עירובין כ"ב א:ה-ו

והנינו דאמר רבי יהושע בן לוי: מאי דקתיב "אֲשֶׁר אֲנִי מְצַוְךָ הַיּוֹם לַעֲשׂוֹתָם", "הַיּוֹם לַעֲשׂוֹתָם" — וְלֹא לְמָחָר לַעֲשׂוֹתָם, "הַיּוֹם לַעֲשׂוֹתָם" — לְמָחָר לְקַבֵּל שְׂכָרָם. אָמַר רַבִּי חֲנִי, וְאֵימָא רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר נַחֲמָנִי: מַאי דְקָתִיב "אֲרָךְ אֲפִים"? "אֲרָךְ אֲפִי" מְבַעֵי לְקָה!

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

بند 15

83 حبيب ادم لبرך

رَبِّی مְئִיר (רבי מאיר) تعلیم داد که هر شخص موظف است هر روز صد برکت بخواند.

Menachot 43b:15-17 מנחות מ"ג ב:ט"ו-י"ז

תניא היה רבי מאיר אומר חייב אדם לברך מאה ברכות בכל יום שנאמר (דברים י, יב) ועתה ישראל מה ה' אלקיך שואל מעמך רב חייה בריה דרב אויא בשבתא וביומי טבי טרח וממלי להו באיספרמקי ומגדי תניא היה ר"מ אומר חייב אדם לברך שלש ברכות בכל יום אלו הן שעשאני ישראל שלא עשאני אשה שלא עשאני בור

Wikisource Talmud Bavli (CC-BY-SA)

یادداشت کھوت

מנחות מג, ב. ראה בהנסמן לקמן כ, א.

84 בזוהר ר"פ חיי שרה

در آنجا آلتَر رֵבֶה این زوهر را برای توضیح عبارت «جوان در صدسالگی خواهد مرد» نقل می‌کند: در آینده، مرتبه‌ای که اکنون «هفتاد» نامیده می‌شود - هفت مرتبه پایین تاج (כתר) - به «صد» ارتقا خواهد یافت؛ یعنی به ده مرتبه تجلی (ספירות) تاج که هر یک از ده مرتبه تشکیل شده‌اند. این همان‌گونه است که زوهر می‌گوید قدوس متبارک (קב"ה / קודשא בריך הוא, Kudsha Brich Hu) در صد گنجانده شده است؛ رازِ صد برکت.

یادداشت کھوت

"מאה שנה כללא דכלא כחדא ברזא דמאה ברכאן בכל יומא". ע"כ. ראה לקו"ת פ' צו י, א.

85 בזוהר ר"פ חיי שרה דקכ"ג ע"א

זוהار (זוהר), در شرح «صد سال» سارا (שרה), آن سال‌ها را به رازِ صد برکت در هر روز پیوند می‌دهد؛ این افاضه‌ای از سرچشمه برین است.

Zohar, Chayei Sara 5:23-6:28 ספר הזוהר, חיי שרה ה':כ"ג-ו':כ"ח

بند 16

86 יפה שעה אחת

ارجاعات Kehot برای این کلمات (یادداشتش در پایین آمده است).

یادداشت کھوت

אבות ד, יז.

87 יפה שעה א' בתשובה ומעש"ט בעוה"ז מכל חיי העוה"ב

«یک ساعت بازگشت (תשובה, teshuvah) و اعمال نیک در این دنیا, از تمام زندگی جهان آینده بهتر است.»

Pirkei Avot 4:17 משנה אבות ד':י"ז

הוא הנה אומר, יפה שעה אחת בתשובה ומעש"ט טובים בעולם הזה, מכל חיי העולם הבא. ויפה שעה אחת של קורת רוח בעולם הבא, מכל חיי העולם הזה:

He used to say: more precious is one hour in repentance and good deeds in this world, than all the life of the world to come; And more precious is one hour of the tranquility of the world to come, than all the life of this world

Torat Emet 357 (Public Domain) • Mishnah Yomit by Dr. Joshua Kulp (CC-BY)

88 בחכמה יבנה בית

«خانه با حکمت بنا می‌شود.» «خانه» به‌منزله حروف تورات خوانده می‌شود؛ حروفی که از حکمت (חכמה, Chochmah) بنا شده‌اند.

Proverbs 24:3 משלי כ"ד:ג

בְּחִכְמָה יִבְנֶה בַּיִת וּבִתְבוּנָה יִתְכַּוֵּן:

Through wisdom is a house builded; And by understanding it is established

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

یادداشت کھوت

משלי כד, ג.

89 בס"י שני אבנים

ارجاعات Kehot برای این کلمات (یادداشتش در پایین آمده است).

یادداشت کھوت

פ"ד מט"ו. ראה לקמן כא, א.

90 בס"י שני אבנים בונות שתי בתים

ספר יצירה (ספר יצירה): «دو سنگ دو خانه می‌سازند؛ سه سنگ شش خانه می‌سازند» و به همین ترتیب: حروف «سنگ‌ها» نامیده می‌شوند و ترکیب‌هایشان «خانه‌ها». (کھوت در نسخه خود به فصل 4, میشنا 15 ارجاع می‌دهد؛ در متن سفریا, 4:12 است.)

Sefer Yetzirah 4:12 ספר יצירה ד':י"ב

שבע כפולות כיצד צרפן. שתי אבנים בונות שני בתים. שלש בונות ששה בתים. ארבע בונות ארבעה ועשרים בתים. חמש בונות מאה ועשרים בתים. שש בונות שבע מאות ועשרים בתים. שבע בונות חמשת אלפים וארבעים בתים. מכאן ואילך צא וחשוב מה שאין הפה יכול לדבר ואין האוזן יכולה לשמוע. ואלו הן שבעה כוכבים בעולם

חמה נוגה כוכב לבנה שבתאי צדק מאדים. ואלו הן ז' ימים בשנה שבעה ימי בראשית. ושבעה שערים בנפש שתי עינים שתי אזנים ושני נקבי האף והפה. ובהן נחקקו שבעה רקיעים ושבע ארצות ושבע שעוֹת. לפיכך חבב שביעי ...

Sefer Yetzirah, Warsaw 1884 (Public Domain)

91 נק' ת"ח בנאים

תלמוד دانشمندان تورات را «سازندگان» می‌خواند، زیرا آنان به ساختن جهان مشغول‌اند.

Shabbat 114a שבת קי"ד א

יادداشت كهوت

שבת קיד, א.

بند 17

92 חכים ולא בחכמה ידיעא

عبارت اینجا از 17b:3-4 · Tikkunei Zohar, Patach Eliyahu نقل شده است؛ متن در زیر آمده است.

17b:3-4 · Tikkunei Zohar, Patach Eliyahu תקוני הזהר י"ז ב:ג-ד'

אנת חכים ולא בחכמה ידיעא. אנת הוא מבין ולא מבינה ידיעא. לית לך אתר ידיעא אלא לאשתמודעא תוקפך וחילך לבני נשא. ולאחזאה לון איך אתנהיג עלמא בדינא וברחמי דאיןון צדק ומשפט כפום עובדיהון דבני נשא. דין איהו גבורה. משפט עמודא דאמצעיתא. צדק מלכותא קדישא. מאוני צדק *תרין סמכי קשוט. הין צדק אות ברית. כלא לאחזאה איך אתנהיג עלמא.

Constantinople, 1740 (CC-BY-NC)

יادداشت كهوت

ת"ז בהקדמה (פתח אליהו).

93 חכים ולא בחכמה ידיעא

پتاح الياهو: ה' «حکيم است، اما نه با حکمتی شناخته‌شده».

17b:3-4 · Tikkunei Zohar תקוני הזהר י"ז ב:ג-ד'

אנת חכים ולא בחכמה ידיעא. אנת הוא מבין ולא מבינה ידיעא. לית לך אתר ידיעא אלא לאשתמודעא תוקפך וחילך לבני נשא. ולאחזאה לון איך אתנהיג עלמא בדינא וברחמי דאיןון צדק ומשפט כפום עובדיהון דבני נשא. דין איהו גבורה. משפט עמודא דאמצעיתא. צדק מלכותא קדישא. מאוני צדק *תרין סמכי קשוט. הין צדק אות ברית. כלא לאחזאה איך אתנהיג עלמא.

Constantinople, 1740 (CC-BY-NC)

94 ובתבונה יתכונן

«خانه با حکمت بنا می‌شود و با فهم استوار می‌گردد.»

Proverbs 24:3 משלי כ"ד:ג'

בַּחֲכֻמָּה יִבְנֶה בַּיִת וּבִתְבוּנָה יִתְכַּוֵּן:

Through wisdom is a house builded; And by understanding it is established

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) · JPS 1917 (Public Domain)

יادداشت كهوت

משלי כד, ג.

95 ולתבונתו אין חקר

«فهم او کاوش‌ناپذیر است.»

Isaiah 40:28 ישעיהו מ':כ"ח

הֲלוֹא יָדַעְתָּ אֱמִילָא שְׁמַעְתָּ אֱלֹקֵי עוֹלָם ה' בּוֹרָא קְצוֹת הָאָרֶץ לֹא יֵיעָף וְלֹא יֵיגַע אֵין חֶקֶר לְתַבּוּנָתוֹ:

Hast thou not known? hast thou not heard That the everlasting G-d, the L-RD, The Creator of the ends of the earth, Fainteth not, neither is weary? His discernment is past searching out

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) · JPS 1917 (Public Domain)

יادداشت كهوت

ראה ישע'י מ', כח.

96 ובדעת חדרים ימלאון

«و با دانش، حجره‌ها از هرگونه دارایی گران‌بها و دلیزیر آکنده می‌شوند.» «دارایی» همان لذت برین در تورات است.

Proverbs 24:4 משלי כ"ד:ד'

וּבְדַעַת חֲדָרִים יִמְלֵאוּ כָּל־הוֹן יָקָר וְנָעִים:

And by knowledge are the chambers filled With all precious and pleasant riches

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) · JPS 1917 (Public Domain)

יادداشت كهوت

ע"פ משלי כד, ד. וראה בד"ה מים רבים תשי"ז.

97 אני תורתך שעשעתי

«از תورات تو لذت می‌برم» (שעשועי, shiashati): מזامירנוייס خود را در برابر متکبران قرار می‌دهد که دلشان همچون پیه، سخت و زمخت است. ואז «לזת» به لذת برین نهفته در תورات اشاره دارد.

Psalms 119:70 תהילים קי"ט:ע'

טַפֵּשׁ כְּחֵלֶב לֶבָם אָנִי תוֹרַתְךָ שְׁעִשְׁעֵתִּי:

Their heart is gross like fat; But I delight in Thy law

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) · JPS 1917 (Public Domain)

יادداشت كهوت

תהילים קיט, ע.

بند 18

98 והאדם ידע

«و آدم (آدم) حوّا (חוה)، همسرش، را شناخت»: شناخت (דעת, Daas) به‌معنای پیوند و اتصال است.

Genesis 4:1 בראשית ד':א'

וְהָאָדָם יָדַע אֶת־חַוָּה אִשְׁתּוֹ וַתַּהַר וַתֵּלֶד אֶת־קַיִן וַתֹּאמֶר קָנִיתִי אִישׁ אֶת־ה'

And the man knew Eve his wife; and she conceived and bore Cain, and said: 'I have agotten a man with the help of the 'L-RD

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) · JPS 1917 (Public Domain)

יادداشت كهوت

בראשית ד, א.

99 דאורייתא מחכמה נפקת

זוהר (זהר) تعلیم می‌دهد که תورات از حکمت برین (حכمت, חכמה,

(Chochmah) صادر می‌شود.

Zohar II, 121a זח"ב קכ"א, א

یادداشت کهوت

זח"ב קכ"א, א. וראה שם פה, א.

100 דאורייתא מחכמה נפקת

بخشی موازی از زوهار دربارهٔ صدور تورات از حکمت است.

Zohar, Yitro 21:378-22:389 ספר הזהר, יתרו כ"א:שע"ח-

כ"ב:שפ"ט

According to R. Judah, "father" represents Wisdom (Hokhmah) and "mother" Understanding (Binah). Said R. Judah: 'Both interpretations mean one and the same thing, for we have been taught that the Torah emanated from the Supernal Wisdom.' R. Jose said that the Torah emanated from Understanding, for it says: "to perceive the words of understanding" and "forsake not the Torah of thy mother."

The Zohar; London, Soncino Press, 1933 (Public Domain)

101 מ"ש בספר הבהיר

لیکوتی תורה همان گفتهٔ بهیر را با قرائتی دیگر نقل می‌کند: داوود تورات بالا را «در چشمهٔ حکמה» پیوند می‌داد.

یادداشت کهوت

סי' קצו. رאה גם לקו"ת שלח נא, א. ושם: נ"א במעין החכמה. וכ"ה באוה"ת שבועות ע' קצא. נ"ך כרך ב' ע' תתקיד.

بند 19

102 עתיד הקב"ה להנחיל . . ש"י עולמות

ارجاعات Kehot برای این کلمات (یادداشتش در پایین آمده است).

یادداشت کهوت

סוף עוקצין.

103 עתיד הקב"ה להנחיל לכל צדיק ש"י עולמות

آخرین میشنا (משנה) در تلمود (תלמוד): در آینده، قدوسی متبارک (קב"ה) / קודשא בריך הוא, Kudsha Brich Hu) به هر پارسا (צדיק, tzaddik) سیصد و ده عالم را به‌عنوان میراث خواهد بخشید.

Mishnah Oktzin 3:12 משנה עוקצים ג':י"ב

אמר רבי יהושע בן לוי, עתיד הקדוש ברוך הוא להנחיל לכל צדיק וצדיק שלש מאות ועשרה עולמות, שנאמר (משלי ח), להנחיל אהבי יש ואצרתיהם אמלא. אמר רבי שמעון בן הלפתא, לא מצא הקדוש ברוך הוא כלי מתזיק ברכה לישראל אלא השלום, שנאמר (תהלים כט), ה' עז לעמו יתן ה' יברך את עמו בשלום:

Rabbi Yehoshua ben Levi said: In the world to come the Holy One, Blessed be He, will make each righteous person inherit three hundred and ten worlds, for it is written: "That I may cause those that love me to inherit yesh (numerical value of; and that I may fill their treasures" (Proverbs 8:21. Rabbi Shimon ben Halafta said: the Holy One, Blessed be He, found no vessel that could contain blessing for Israel save that of peace, as it is written: "The L-rd will give strength ... unto his people

Torat Emet 357 (Public Domain) • Mishnah Yomit by Dr. Joshua Kulp (CC-BY)

104 אם יתן איש

«اگر مردی ببخشد»: مرد (ish, איש) را به‌صورت الف (aleph, אלה), به‌علاوهٔ وجود (yesh, יש) می‌خوانند.

Song of Songs 8:7 שיר השירים ח':ז'

מים רבים לא יוכלו לכבות את־האהבה ונהרות לא ישטפוה אם־יתן איש את־כל־היון ביתו באהבה בוז נבוז לו:

Many waters cannot quench love, Neither can the floods drown it; If a man would give all the substance of his house for love, He would utterly be contemned

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

یادداشت کهوت

שה"ש ח, ז.

105 וכמ"ש אאלף חכמה אאלף בינה

اليهو (אליהוא) به ايوب (ايوب): «خاموش باش، و من به تو حکمت (حכמה, Chochmah) می‌آموزم» (Aalefcha, אאלף חכמה, a'alefcha chochmah). فعلی Aalefcha (ألف حروف مشترکی با الف (aleph, أله) دارد؛ این گفتار توراتی (Maamar, מאמר) آن را «فرمانروای جهان» (Aluf, אלוף) می‌خوانند.

Job 33:33 ایوب ל"ג:ל"ג

אם־אין אתה שמע־לי הִתְרַשׁ וְאַל־לֶךְ חֻכְמָה:

If not, hearken thou unto me; Hold thy peace, and I will teach thee wisdom

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

Shabbat 104a שבת ק"ד א

یادداشت کهوت

איוב לג, לג. שבת קד, א.

106 קנה חכמה קנה בינה

«حکمت به‌دست آور، فهم به‌دست آور.»

Proverbs 4:5 משלי ד':ה'

קנה חכמה קנה בינה אל־תשכח ואל־תִּמָּצַח מאמר־פי:

Get wisdom, get understanding; Forget not, neither decline ;from the words of my mouth

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

یادداشت کهوت

משלי ד, ה.

بند 20

107 בוז יבוזו לו

به‌روشنی، پایان آیه می‌گوید مردی که همهٔ دارایی خود را در برابر عشق بدهد، «به‌کلی خوار شمرده خواهد شد» (בוז יבוזו לו, boz yavuzu lo, از بוז, buz, به‌معنای خوار شمردن). اما این מאמר (maamar) واژه‌ها را برگرفته از ביזה, bizah, به‌معنای غنیمت، می‌خواند: هنگامی که ה' دارایی خانهٔ خود را ببخشد، آن را با اشتیاق خواهند ربود، همچون غنیمت.

Song of Songs 8:7 שיר השירים ח':ז'

מים רבים לא יוכלו לכבות את־האהבה ונהרות לא ישטפוה אם־יתן איש את־כל־היון ביתו באהבה בוז נבוז לו:

Many waters cannot quench love, Neither can the floods drown it; If a man would give all the substance of his house for love, He would utterly be contemned

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

108 ל' ביזה ושלל

این یادداشت می‌گوید که تفسیر «**בוז** **יבוזו**» به معنای غارت، در «**یاהל** اور» (**יהל** اور)، شرح «**تسماح تسدک**» (**הצמח צדק**) بر مزامیر، نقل شده است.

یادداشت کھوت

מובא ביהל אור ע' ע.

بند 21

109 اوزرو הטוב

«نام چهارحرفی (**ה**, Havayah) گنجینه نیکوی خود را برای شما خواهد گشود، یعنی آسمان‌ها را»: برکت باران موشه (**مשה**) برای کسانی که **מצוות** (mitzvos؛ فرمان‌ها) را به‌جا می‌آورند. این مأمَر، «گنجینه نیکوی او» را گنجینه پنهان علت همه علت‌ها می‌گیرد.

Deuteronomy 28:12 **دברים כ"ח:י"ב**

יפתח ה' לך את-אוצרו הטוב את-השמים לתת מטרא-ארצה בעתו ולברך את כל-מעשה ידך והלוית גוים רבים ואמה לא תלוה:

The L-RD will open unto thee His good treasure the heaven to give the rain of thy land in its season, and to bless all the work of thy hand; and thou shalt lend unto many nations, but thou shalt not borrow

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

110 עין לא رאתה

«هیچ چشمی ندیده است، ای **ه'**، جز تو»: پیامبر می‌گوید که هیچ چشمی جز چشم **ه'** آنچه را او برای کسانی که چشم‌به‌راه او هستند انجام خواهد داد ندیده است؛ و حکیمان آن را یادایش پنهان آینده خوانده‌اند (**ברכות** 34b). در اینجا این عبارت «گنجینه نیکوی» او، یعنی علت همه علت‌ها، را توصیف می‌کند.

Isaiah 64:3 **ישعיהו ס"ד:ג'**

ומעולם לא-שמעו לא האזינו עין לא-ראתה אלקים זולתך יעשה למחכה-לו:

And whereof from of old men have not heard, nor perceived by the ear, neither hath the eye seen a G-d beside Thee, who worketh for him that waiteth for Him

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

یادداشت کھوت

ישע'י ס, ג.

111 מי לי בשמים

«در آسمان چه کسی را دارم؟»: عشقی که در قرائت شماع (**שמع**, Shema) برانگیخته می‌شود.

Psalms 73:25 **תהילים ע"ג:כ"ה**

מי-לי בשמים ועמד לא-תפצתי בארץ:

Whom have I in heaven but Thee? And beside Thee I desire none upon earth

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

112 ומים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה

عشقی فرونشستنی که تنها با گنجینه توره و **מצוות** سیراب می‌شود.

Song of Songs 8:7 **שיר השירים ח:ז'**

מים **רבים** **לא** **יוכלו** **לכבות** **את-האהבה** **ונהרות** **לא** **ישפופה** **אם-ימן** **איש** **את-קליהון** **ביתו** **באהבה** **בוז** **יבוזו** **לו:**

Many waters cannot quench love, Neither can the floods drown it; If a man would give all the substance of his house for love, He would utterly be contemned

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

بند 22

113 יראת ה' היא אוצרו

«**هیبت** نام چهارحرفی (**ה**, Havayah) گنجینه اوست»: در رؤیای اشعیا درباره بازسازی صهیون. حکیمان «او» را از آن **ه'** دانستند: قدوس متبارک (**קב"ה** / **קודשא** **ברוך** **הוא**, Kudsha Brich Hu) در خزانه خود چیزی جز گنجینه‌ای از **هیبت** آسمان ندارد (**ברכות** 33b).

Isaiah 33:6 **ישعיהו ל"ג:ו'**

והיה אמונת עמך חסן ושועת حکמת ודעת יראת ה' היא אוצרו:

And the stability of thy times shall be a hoard of salvation—wisdom and knowledge, And the fear of the L-RD which is His treasure

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

یادداشت کھوت

ישع'י ل, ו.

114 בשמחה ובטוב לבב

«با شادمانی و خوشی دل، از فراوانی همه‌چیز»: در بخش سرزنش (**תוכחה**, Tochachah)، نفرین‌ها از آن رو فرود می‌آیند که اسرائیل در میان فراوانی، **ه'** را با شادی خدمت نکرد. در اینجا سخن از شادی‌ای است که انسان باید در تورات (**تורה**, Torah) و فرمان‌ها (**מצוות**, mitzvos) احساس کند: شادی‌ای بیش از آنچه از فراوانی همه‌چیز حاصل می‌شود.

Deuteronomy 28:47 **دברים כ"ח:מ"ז**

תחת אשר לא-עבדת את-ה' אלקיך בשמחה ובטוב לבב מרב כל:

because thou didst not serve the L-RD thy G-d with joyfulness, and with gladness of heart, by reason of the abundance of all things

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

یادداشت کھوت

دברים כח, מז.

115 ותرد העינה ותמלא כדה ותעל

«او به سوی چشمه فرود آمد، کوزه‌اش را پر کرد و بالا آمد»: فرودی که به صعود می‌انجامد.

Genesis 24:16 **בראשית כ"ד:ט"ז**

והנער טבת מראה מאד בתולה ואיש לא ידעה ותرد העינה ותמלא כדה ותעל:

And the damsel was very fair to look upon, a virgin, neither had any man known her; and she went down to the fountain, and filled her pitcher, and came up

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

116 הנה אנכי נצב על עין המים

«اینک، من کنار چشمه آب ایستاده‌ام»: «من **ה'** در کنار چشمه.

Genesis 24:43 **בראשית כ"ד:מ"ג**

הנה **אנכי** **נצב** **על-עין** **המים** **והנה** **העלמה** **היצאת** **לשאב** **ואמרת** **אליה** **השקיני-נא** **מעט-מים** **מכדך:**

behold, I stand by the fountain of water; and let it come to pass, that the maiden that cometh forth to draw, to whom I

shall say: Give me, I pray thee, a little water from thy pitcher
;to drink
Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

117 המשלח מעינים בנחלים

«او چشمه‌ها را در نهرها جاری می‌سازد»: چشمه سرچشمه رودهاست.
Psalms 104:10 תהילים ק"ד:י'

הַמְשַׁלֵּחַ מַעֲיָנִים בְּנַחְלִים בֵּין הָרִים הַלְלוּ:

Who sendest forth springs into the valleys; They run between
;the mountains
Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

بند 23

118 שיננא חטוף ואכול

شمونل (شمואل) به راو יהودا (רב יהודה) گفت: «ای تیزهوش، بقاپ و
بخور، بقاپ و بنوش؛ زیرا جهانی که از آن می‌رویم، مانند ضیافت
عروسی‌ای است که می‌گذرد: فرصت را دریاب. متنی مآمار می‌گوید: «بقاپ
و برکت بگو».

Eruvin 54a:4-5 עירובין נ"ד א:ד-ה'

אמר לקה שמואל לרב יהודה: שיננא, חטוף ואכול חטוף ואישתי,
דעלמא דאזלינו מיניה קהלולא דמי. אמר לקה רב לרב המנונא: בני אם
יש לך — היטב לך, שאין בשאול תענוג, ואין למנות התמהמה. ואם
תאמר אניח לבני — חוק בשאול מי יגיד לך: בני האדם דומים לעשבי
השדה הללו נוצצין ותללו נובליו.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

Genesis 24:2 בראשית כ"ד:ב'

ויאמר אברהם אליעבדו זקן ביתו המשל בקל-אשר-לו שים-נא ירך
תחת ירכי:

And Abraham said unto his servant, the elder of his house,
that ruled over all that he had: 'Put, I pray thee, thy hand un-
der my thigh

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

יادداشت كهوت

עירובין נד, א. ראה אור התורה בראשית כד, ב.

119 לכו לחמו בלחמי

حکمت ندا می‌دهد: «بیایید، از نان من بخورید»؛ یعنی بهره‌جویی مشتاقانه
از تورا.

Proverbs 9:5 משלי ט:ה'

לכו לחמו בלחמי ושתי בניו מסכתי:

Come, eat of my bread, and drink of the wine which I have'
mingled

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

יادداشت كهوت

משלי ט, ה.

120 פי פערתי ואשאפה

«دهانم را به‌تمامی گشودم و نفس‌نفس زدم، زیرا مشتاق فرمان‌های تو
بودم»: اشتیاق پرشور به فرمان‌ها (מצוות, mitzvos).

Psalms 119:131 תהילים קי"ט:קל"א

פִּי־פִּעְרָתִי וְאֶשְׁאָפֶה כִּי לַמִּצְוֹתֶיךָ אֲבֹתִי:

I opened wide my mouth, and panted; For I longed for Thy
commandments

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

يادداشت كهوت

תהלים קיט, קלא.

121 עמא פזיזא

یک بدعت‌گذار، اسرائیل را «قومی شتاب‌زده» خواند که دهان خود را پیش
از گوش‌هایشان می‌گذاشتند و پیش از آنکه بگویند «خواهیم شنید»،
می‌گفتند «انجام خواهیم داد». در اینجا، این سخن نمونه‌ای است از شتاب
در جنگ‌زدن به تورا.

Shabbat 88a:9 שבת פ"ח א:ט'

ההוא מינא דחזייה לרבא דקא מעיין בשמעמא, ויתבה אצבעתא ידיה
תותי פרעא וקא מיין בהו, וקא מבצען אצבעתיה דמא. אמר לקה: עמא
פזיזא, דקדמיתו פומיכו לאודניכו, אפתי בפחזותיכו קרימיתו. ברישא
איבעיא לכו למשמע, אי מציתו — קבליהו, ואי לא — לא קבליהו. אמר

לקה: אגן

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

يادداشت كهوت

שבת פח, א.

122 כמ"ש בזוהר

ارجاعات Kehot برای این کلمات (یادداشتش در پایین آمده است).

يادداشت كهوت

ח"ג רנו, א: "מאי בוז יוצא תניינא ויומא שתיתאה ויומא שביעאה דסוכות
בהו הוו מנסכים מים ויין". ע"כ.

123 כמארז"ל נאמר בשני ونסכיהם כו'

در قربانی‌های روز دوم سوکوس، تورا عبارت «و נזورات ריختני آنان»
(נסכיהם, niskeihem) را با یک میم افزوده می‌نویسد؛ میم یکی از
حروفی است که واژه «ماییم» (מים, mayim: آب) را می‌سازد.

Numbers 29:19 במדבר כ"ט:י"ט

Taanit 2b:13-15 תענית ב' ב:י"ג-ט"ו

נאמר בשני 'ונסכיהם', ונאמר בששי 'ונסכיה', ונאמר בשביעי
'במשפטים', הרי מ"ם יו"ד מ"ם, הרי קאן מים — מכאן קמז לניסוח
המים מן התורה. ומאי שנא בשני דנקט, דכי רמיזי להו בקרא — בשני
הוא דרמיזי, הלכך בשני מדקרינו.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

يادداشت كهوت

במדבר כט, יט. תענית ב, ב.

بند 24

124 ושאתם מים בששון

«و با شادی از چشمه‌های نجات آب خواهید کشید»: آیه‌ای که با آب‌کشی
جشن سوکوت (סוכות, Sukkos) مرتبط است.

Isaiah 12:3 ישעיהו י"ב:ג'

ושאתם־מים בששון ממעיני הישועה:

Therefore with joy shall ye draw water Out of the wells of
salvation

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

يادداشت كهوت

ישע"י יב, ג.

125 ועמד לא חפצתי

«جز تو، هیچ چیز بر زمین نمی‌خواهم»: عشق سوزان بازگشت (تשובه، teshuvah).

Psalms 73:25 תהילים ע"ג:כ"ה

מי־לי בַּשָּׁמַיִם וְעַמְּךָ לֹא־חָפְצָתִי בָּאָרֶץ:

Whom have I in heaven but Thee? And beside Thee I desire none upon earth.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

126 והנה רבקה יוצאת

«و اینک، رفقه (רבקה، Rivkah) بیرون آمد»: عروجی که بر فرودآوردن مقدم است.

Genesis 24:15 בראשית כ"ד:ט"ו

וַיְהִי־הוּא טָרֵם כִּלָּה לְדַבֵּר וְהִנֵּה רַבְקָה יֹצֵאת אֲשֶׁר יָלְדָה לְבְתוּאֵל בֶּן־מִלְכָּה אֵשֶׁת נָחוֹר אָחִי אַבְרָהָם וְכָדָה עַל־שִׁכְמָה:

And it came to pass, before he had done speaking, that, behold, Rebekah came out, who was born to Bethuel the son of Milcah, the wife of Nahor, Abraham's brother, with her pitcher upon her shoulder.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

بند 25

127 وترد העינה ותמלא כדה

فرودآوردنی که پس از صعود می‌آید.

Genesis 24:16 بראשית כ"ד:ט"ז

וְהַנַּעֲרָ טַיִב מְרָאָה מְאֹד בְּתוּלָהּ וְאִישׁ לֹא יָדָעָהּ וְתֵרַד הָעֵינָהּ וְתִמְלֵא כֹדָה וְתַעַל:

And the damsel was very fair to look upon, a virgin, neither had any man known her; and she went down to the fountain, and filled her pitcher, and came up.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

بند 26

128 נשאו נהרות קולם

«رودها سر برآورده‌اند، ای نام چهارحرفی (ה', Havayah): رودها آواز خود را برافراشته‌اند؛ رودها موج‌های کوبنده خود (דכים, dochyam) را برمی‌افرازند»: در معنای آشکار، منظور موج‌های کوبنده آنهاست؛ این عبارت در زمزمیری آمده که قدرتِ ה' بر آب‌های خروشان را می‌ستاید. این گفتار (מאמר, maamar) رودها را بیانگر فهم (בינה, Binah) می‌داند و آواز آنها را عروج نفس می‌خواند، و برای דכים چند معنا ذکر می‌کند (بندهای 27-28).

Psalms 93:3 תהילים צ"ג:ג

נִשְׂאוּ נְהָרוֹת ה' נִשְׂאוּ נְהָרוֹת קוֹלָם יִשְׂאוּ נְהָרוֹת דְּקִיָּם:

The floods have lifted up, O L-RD, The floods have lifted up their voice; The floods lift up their roaring.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

یادداشت کیهوت

תהלים צג, ג. וראה יהל אור ע"פ זה ע"י שמ.

129 ופי' בזוהר פ' וארא (דף כ"ג ע"א)

زوהار (זחר) در باب וְיָטָא این رودها را با رودی یکی می‌داند که از عدن

| بیرون می‌آید.

Zohar, Vaera 1:16-2:26 ספר הזחר, וארא א':ט"ז-ב':כ"ו

130 ונהר יוצא מעדן

رودی که از عدن بیرون می‌آید و زوهار آن را با رودهای زمزمور یکی می‌داند.

Genesis 2:10 בראשית ב':י

וְנָהָר יֵצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת־הַגֶּן וּמִשָּׁם יִפְרָד וְהָיָה לְאַרְבַּעַת רָאשִׁים:

And a river went out of Eden to water the garden; and from thence it was parted, and became four heads.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

بند 27

131 אם ישים אליו לבו

ظاهر عبارت این است که الیهو (אליהוא, Elihu) می‌گوید اگر ה' دلی خود را متوجه انسان می‌کرد و روح و دم انسان را نزد خود باز می‌گرفت، همه بشر از میان می‌رفتند. اما این گفتار (מאמר, maamar) عبارت را به‌گونه‌ای دیگر می‌خواند: هنگامی که انسان دلی خود را متوجه ה' می‌کند، روح و دم ה' به سوی او گردآورده می‌شود؛ این پاسخ از بالا به عروج اوست.

Job 34:14 ایوب ל"ד:יד

אִם־יָשִׁים אֱלֹוֹ לְבוֹ רוּחוֹ וְנִשְׁמָתוֹ אֵלָיו יִאָסֶף:

If He set His heart upon man, If He gather unto Himself his spirit and his breath

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

یادداشت کیهوت

ایوب לד, יד.

132 וכדפי' בזוהר פ' חוקת (דף קפ"א ע"א)

زوهر (זחר) در باب חוקات (חוקת)، که متن برای توضیح این پاداش به آن استناد می‌کند.

Zohar, Chukat 3:16-4:25 ספר הזחר, חקת ג':ט"ז-ד':כ"ה

133 מר درور

«مُرْ خالص» (مر درور, mar deror)، یکی از ادویه روغن مسح.

Exodus 30:23 שמות ל':כ"ג

וְאֵתָהּ קַח־לְךָ בְּשָׂמִים רֹאשׁ מֵר־דְּרֹר חֲמֵשׁ מֵאוֹת וְקִנְמֹר־בָּשָׂם מִחֲצִיתוֹ חֲמִשִּׁים וּמֵאוֹתִים וְקִנְיָה־בָּשָׂם חֲמִשִּׁים וּמֵאוֹתִים:

Take thou also unto thee the chief spices, of flowing myrrh' five hundred shekels, and of sweet cinnamon half so much, even two hundred and fifty, and of sweet calamus two hundred and fifty

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

یادداشت کیهوت

שמות ל, כג.

134 ומתרגמינן מירא דכיא

اونکلوس (اونקלוס) מר درور (mar deror) را מירא דכיא (mira dachya) ترجمه می‌کند و نشان می‌دهد که دכיא (dachya) به معنای خالص و زلال است.

Onkelos Exodus 30:23 תרגום اونקלוס על שמות ל':כ"ג

וְאֵת סב לך בושמין רישא מירא דכיא מתקל חמש מאה וקנמן בשם פלגותיה מתקל מאתן וחמשין וקנה בוסמא מתקל מאתן וחמשין:

Sifsei Chachomim Chumash, Metsudah Publications, 2009 (CC-BY-NC)

135 על איל קמצא דכן

گواهی بر اینکه ملخ ایل کמצا (ayil kamtza) پاک است (دکن, dachan), نشان می‌دهد که دך (dach) به معنای طهارت آیینی است.

Pesachim 16a:3 פסחים ט"ז א'ג'

וסבר רבי אלעזר: משקין אית להו טומאה בעולם? והתנא, רבי אלעזר אומר: אין טומאה למשקין כל עיקר. תדע, שהרי העיד (יוסף) בן יועזר איש צרידה על איל קמצא דכן, ועל משקין בית משבחה דכן!

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

یادداشت كهوت

פסחים טז, א.

136 השולח מים בנחלים

چشمه سرچشمه نهرهاست، همان‌گونه که پاداش از بالای فهم (بینه, Binah) جاری می‌شود.

Psalms 104:10 תהילים ק"ד:י'

یادداشت كهوت

תהלים קד, י.

بند 28

137 ותמלא כדה

ربکا (רבקה) در حال پُر کردن کوزه‌اش؛ اینجا آن را کوزه‌ای می‌خوانیم که از دریای حکمت (חכמה, Chochmah) کشیده شده است.

Genesis 24:16 בראשית כ"ד:ט"ז

והנער טבת מראה מאד בתולה ואיש לא ידעה ותהי העונה ותמלא כדה ותעל:

And the damsel was very fair to look upon, a virgin, neither had any man known her; and she went down to the fountain, and filled her pitcher, and came up

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

138 ואת דכא ושפל רוח

«من در بلندی و در قدوسیت ساکنم، و نیز با شکستگان و فروتنان روح.»

Isaiah 57:15 ישעיהו נ"ז:ט"ו

כי כה אמר רם ונשא שכן עד וקדוש שמו מרום וקדוש אשכון ואֶת־דְּכָא וּשְׁפַל־רוּחַ לְהַחְיֹת רוּחַ שְׁפִלִים וּלְהַחְיֹת לֵב נְדָכָאִים:

For thus saith the High and Lofty One That inhabiteth eternity, whose name is Holy: I dwell in the high and holy place, With him also that is of a contrite and humble spirit, To revive the spirit of the humble, And to revive the heart of the contrite ones

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

یادداشت كهوت

ישע'י נז, טו.

139 וכמ"ש במ"א ע"פ ונשב בגיא

متن به شرحی در جای دیگری بر عبارت «و در درّه ساکن شدیم» ارجاع می‌دهد؛ یادداشت محل آن را در اور هاتور، بر **ואתחנן**، مشخص می‌کند.

یادداشت كهوت

ראה אורח"ת ואתחנן ע' קמד.

140 אי זה בית

یادداشت Kehot برای این عبارت به Isaiah 66:1 ارجاع می‌دهد.

Isaiah 66:1 ישעיהו ס"ו:א'

כה אמר ה' השמים כסאי והארץ תדום רגלי אייזה בית אשר תבנוילי ואייזה מקום מנוחתי:

Thus saith the L-RD: The heaven is My throne, and the earth is My footstool; where is the house that ye may build unto Me? And where is the place that may be My resting-place

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

یادداشت كهوت

ישע'י סו, א.

141 אי זה בית אשר תבנו לי

«چه خانه‌ای می‌توانید برای من بسازید?... اما به این کس نظر خواهم کرد: به تهیدست و شکسته‌روح.»

Isaiah 66:1-2 ישעיהו ס"ו:א-ב'

כה אמר ה' השמים כסאי והארץ תדום רגלי אייזה בית אשר תבנוילי ואייזה מקום מנוחתי: ואֶת־כְּלִיאֶלֶה יְדִי עֲשֵׂתָה וַיְהִי כְלִיאֶלֶה נְאֻם־ה' וְאֵלֶּיָּה אָבִישׁ אֱלִיעֲזָר וְנִכְה־רוּחַ וְתָרַד עַל־דְּבָרִי:

Thus saith the L-RD: The heaven is My throne, and the earth is My footstool; where is the house that ye may build unto Me? And where is the place that may be My resting-place? For all these things hath My hand made, and so all these things came to be, saith the L-RD; but on this man will I look, even on him that is poor and of a contrite spirit, and trembleth at My word

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

بند 29

142 מקולות מים רבים

«فراتر از آوای آب‌های بسیار و موج‌شکنان نیرومند دریا، نام چهارحرفی (ה', Havayah) در بلندی نیرومند است»: سرایندهٔ مزمور می‌گوید قدرت ه' از غریو دریا فراتر است. این **מאמר** (maamar) آیه را ناظر به عظمت پاداش می‌خواند؛ پاداشی فراتر از «آواهای» برتر.

Psalms 93:4 תהילים צ"ג:ד'

מקלות מים רבים אֲדִירִים מְשַׁבְּרֵי־יָם אֲדִיר בַּמָּרוֹם ה'

Above the voices of many waters, The mighty breakers of the sea, The L-RD on high is mighty

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

یادداشت كهوت

תהלים צג, ד.

143 ועמ"ש ע"פ וכל העם רואים את הקולות

در آن **מאמר** اَدمور هֲזָאֵן توضیح می‌دهد که «آوازاها» جریان‌یافتنی نور بی‌پایان (اور אין سوف, Or Ein Sof) از نهان به آشکارند؛ همان‌گونه که صدا، نفس را از قلب از راه دهان به بیرون می‌رساند. توراه با پنج آواز داده شد؛ این پنج آواز، پنج بار «آب»‌اند: جریان‌های مهر که به‌سوی **מצוות** (mitzvos; فرمان‌ها) فروود می‌آیند؛ درحالی‌که «مشعل‌ها» اشتیاق آتشین رو به بالايند.

یادداشت كهوت

לקמן עג, ג ואילך.

144 וכל העם רואים את הקולות

«و همه مردم آواها را دیدند» در کوه سینا.

Exodus 20:15 שמות כ':ט"ו

וְכָל־הָעָם רֹאִים אֶת־הַקּוֹלֹת וְאֶת־הַלַּפִּידִם וְאֵת קוֹל הַשֹּׁפָר וְאֶת־הַקֶּהָר עֲשׂוֹן וִירָא הָעָם וַיִּגְעוּ וַיַּעֲמָדוּ מֵרָחֹק:

And all the people perceived the thunderings, and the lightnings, and the voice of the horn, and the mountain smoking; and when the people saw it, they trembled, and stood afar off.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

145 עדותיך נאמנו מאד

«گواهی‌های تو بسیار استوارند؛ قداست زبінде خانه توست.»

Psalms 93:5 תהילים צ"ג:ה'

עֲדֹתֶיךָ נֶאֱמָנוּ מְאֹד לְבֵיתְךָ נְאֻה־קִדְשׁ ה' לְאָרֶץ יְמִים:

Thy testimonies are very sure, Holiness becometh Thy house, O L-RD, for evermore

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

יادداشت כהות

תהלים צג, ה.

146 בחכמה יבנה בית

«خانه با حکمت بنا می‌شود»: حروف תورات از حکمت (חכמה, Chochmah) ساخته شده‌اند.

Proverbs 24:3 משלי כ"ד:ג'

בְּחִכְמָה יִבְנֶה בַּיִת וּבִתְבוּנָה יִתְכַּוֵּן:

Through wisdom is a house builded; And by understanding it is established

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

יادداشت כהות

משלי כד, ג.

30

147 ובדעת חדרים ימלאו

ارجاعات Kehot برای این کلمات (یادداشتش در پایین آمده است).

יادداشت כהות

שם כד, ד.

148 ובדעת חדרים ימלאו כל הון יקר

«و با دانش، اتاق‌ها از هر ثروت گران‌بها آکنده می‌شوند.»

Proverbs 24:4 משלי כ"ד:ד'

וּבְדַעַת חֲדָרִים יִמָּלְאוּ כָּל־הוֹן יָקָר וְנֹעִים:

And by knowledge are the chambers filled With all precious and pleasant riches

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

149 לביתך נאוה קדש

«قداست، ای ه'، زبінде خانه توست تا درازای روزها»: پایان Psalms 93, درباره قداست خانه ה' تا ابد.

Psalms 93:5 תהילים צ"ג:ה'

עֲדֹתֶיךָ נֶאֱמָנוּ מְאֹד לְבֵיתְךָ נְאֻה־קִדְשׁ ה' לְאָרֶץ יְמִים:

Thy testimonies are very sure, Holiness becometh Thy house, O L-RD, for evermore

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

150 כמארז"ל על אלף השביעי יום שכולו ארור

یادایش فرمان‌ها (מצוות, mitzvos) در «عالمی که سراسر دراز است» قرار دارد.

Kiddushin 39b:8 קידושין ל"ט ב:ח'

הָרִי שֶׁאָמַר לוֹ אֲבִיו: עֲלֶה לְבִירָה וְהִבֵּא לִי גִזְלוֹת, וְעֲלֶה לְבִירָה וְשִׁלַּח אֶת הָאֵם וְנָשַׁל אֶת הַבָּנִים וּבְחַזְזִיתוֹ נָפַל וָמָת – הֵיכָן טוֹבַת יָמָיו שָׁל זֶה, וְהֵיכָן אֲרִיכוֹת יָמָיו שָׁל זֶה? אָלֵא: "לִמְעַן יִיטֵב לָךְ" – לְעוֹלָם שְׁפוּלוֹ טוֹב, "וְלִמְעַן יֵאָרִיכוּ יָמֶיךָ" – לְעוֹלָם שְׁפוּלוֹ אָרוּךְ.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

یادداشت כהوت

ראה קידושין לט, ב. סוף מס' תמיד. וראה ג"כ אוה"ת תצא ע' תתקנז.

31

151 ארך אפים

«بخشاینده و مهربان است ه', دیرخشم (آרך אפים, erech apayim) و سرشار از مهر»: ستایش صاحب مزامیر از بردباري ه'. واژه ארך (erech, «دراز») به‌صورت אריך אנפין (Arich Anpin) خوانده می‌شود.

Psalms 145:8 תהילים קמ"ה:ח'

חֲנוּן וְרַחוּם ה' אֶרֶךְ אַפַּיִם וְגָדֹל־חֶסֶד:

The L-RD is gracious, and full of compassion; Slow to anger, and of great mercy

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

یادداشت כהوت

תהלים קמה, ח.

152 ע"פ ועתה יגדל

متن به مأمار آلتر ربه درباره «و اکنون، بگذار نیرو بزرگ شود» در לקושי תורה, שלח اشاره می‌کند که erech apayim را بررسی می‌کند.

یادداشت כהوت

לקו"ת שלח לט, ב.

153 ועתה יגדל נא כו' כאשר דברת לאמר ה' ארך אפים

دعای موسی (مשה) پس از ماجرای جاسوسان: «و اکنون، تمنا دارم، قدرت پروردگارم بزرگ شود، چنان‌که تو گفته‌ای: ه' دیرخشم است.»

Numbers 14:17-18 במדבר י"ז:יז-י"ח

וַעֲתָה יִגְדַּל־נָא כַּח אֲדֹנָי כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ לְאֹמְרִי: ה' אֶרֶךְ אַפַּיִם וְרַב־חֶסֶד נִשְׂא עֹן וְקִשַׁע וְנִקְהָ לֹא יִנְקָה פֶּקֶד עֹן אָבוֹת עַל־בָּנִים עַל־שְׁלֹשִׁים וְעַל־רִבְעִים:

And now, I pray Thee, let the power of the L-rd be great, according as Thou hast spoken, saying: The L-RD is slow to anger, and plenteous in lovingkindness, forgiving iniquity and transgression, and that will by no means clear the guilty; visiting the iniquity of the fathers upon the children, upon the third and upon the fourth generation

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

154 כסא דמלכא משיחא

ابایه (ابی) می‌گوید که جام داوود (דוד) در عالم آینده گنجایش ۲۲۱ لوگین (lugin) واحدهای پیمانه مایعات) را دارد. این مقدار از عبارت «جام من لبریز است» (תהלים 23:5) به دست می‌آید، زیرا רוויה (revayah,

لبریزشدن) برابر با ۲۲۱ است. این گفتار (מאמר, maamar) این عدد را به
 ארך (erech, دراز; الف-ריש-کاف, با ارزش عددی ۲۲۱) پیوند می‌دهد.

Yoma 76a:9 יומא ע"ו א:ט'

תנא, איסי בן יהודה אומר: מן שיירד להם לישראל הנה מתגבר ועולה
 עד שרואין אותו כל מלכי מזרח ומערב, שנאמר: "תערוך לפני שלחן
 נגד צורכי [וגו' כוסי רונה]" , אמר אביי: שמע מינה פסא דדוד לעלמא
 דאתי, מאתן ועשרין וחד לוגא מחזיק, שנאמר: "כוסי רונה", רונה
 בגימטריא הכי הוי.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

يادداشت كهوت

יומא עו, א. נתבאר בארוכה בד"ה ואת גביעי גביע הכסף לאדה"א נדפס
 במאמרי אדה"א בראשית ע' רעט, ובאוה"ת בראשית כרך ב שמ, ב ואילך.

درباره این نسخه

.the notes و our explanations, the English translation, This edition contains the Hebrew text

The Hebrew text of Torah Ohr: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

.Our English translation, made from the Hebrew without Kehot's notes: CC BY-NC 4.0

.Our explanations, with the overview, the questions and the page for children: CC BY-NC 4.0

The notes: Kehot's marei mekomos ("Sources and References", including the Rebbe's notes) © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted; our notes on them: CC BY-NC 4.0.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA); The Holy Scriptures: A New Translation (JPS 1917) از طریق سفاریا: (Public Domain); Constantinople, 1740 (CC-BY-NC); The Zohar; London, Soncino Press, 1933 (Public Domain); Sefer Etz Chaim (Public Domain); Kehot Publication Society (CC-BY-NC); William Davidson Edition - Vocalized Aramaic (CC-BY-NC); Daat Bereshit Rabbah (Public Domain); The Sefaria Midrash Rabbah, 2022 (CC-BY); Sefer Yetzirah, Warsaw 1884 (Public Domain); Sefer Yezirah, trans. by Isidor Kalisch. New York, 1877 (Public Domain); Tikkunei Zohar - Vocalized (Public Domain); Torat Emet 357 (Public Domain); Mishnah Yomit by Dr. Joshua Kulp (CC-BY); Torat Emet (CC-BY-NC); Pentateuch with Rashi's commentary by M. Rosenbaum and A.M. Silbermann, 1929-1934 (Public Domain); Wikisource Talmud Bavli (CC-BY-SA); Sifsei Chachomim Chumash, Metsudah Publications, 2009 (CC-BY-NC)

This edition as a whole: CC BY-NC 4.0. Shuls, schools and non-profit projects may copy, print and share it freely, and may ask for donations to cover the cost of printing; it may never be sold. Credit Kehot Publication Society and likuteitorah.com. <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0>

ترجمه و شرح انگلیسی: با کمک هوش مصنوعی (openai/gpt-6-luna-pro:batch) برای likuteitorah.com تهیه شده و با متن عبری و سفاریا مقابله شده است؛ هنوز ویراستار انسانی آن را بازبینی نکرده است. لطفاً هر مطلب مهمی را با متن عبری مقابله کنید.

ربه خواست که ماماریم پارشای آن هفته، «پارشای حسیدی»، در همان هفته و در طول هفت روز آن آموخته شوند (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725 · Toras Menachem vol. 42, pp. 306–309 /parsha). چرا آن را بیاموزیم و برکت ربه: likuteitorah.com/about/the-chassidishe-

پروژه‌ای رایگان و غیرتجاری؛ هیچ چیز در اینجا فروخته نمی‌شود. وابسته به Kehot, Sefaria یا کتابخانه لوباوویچ نیست. © likuteitorah.com

از likuteitorah.com/fa/torah-ohr/toldos/2/

تقدیم به افتخار

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

پدر ربه، رب لیوی ییتسחק